

Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU21

Energipolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om olika energipolitiska frågor. Motionsyrkandena handlar bl.a. om energipolitikens mål och inriktning, kärnkraft, förnybar energiproduktion, energieffektivisering, energigaser, biodrivmedel, kraft- och fjärrvärme och energiforskning. Utskottet hänvisar bl.a. till inriktningen för energipolitiken som riksdagen beslutade våren 2018 enligt vilken politiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. I flera andra fall avstyrker utskottet motionerna med hänvisning till pågående och aviserade insatser, myndighetsuppdrag och utredningar.

I betänkandet finns 54 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och ett särskilt yttrande (M, SD, V, KD). I två reservationer (M, SD, KD, L) förordas tillkännagivanden om ett mål om en fossilfri elproduktion och bestämmelser om nya kärnreaktorers tillåtlighet. I fyra reservationer (M, SD, KD) förordas tillkännagivanden om en fortsatt drift av Ringhals 1, regeringens myndighetsstyrning, en strategi för kraft- och fjärrvärme och en färdplan för nästa generations kärnkraft.

Behandlade förslag

Cirka 170 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	11
Ärendet och dess beredning.....	11
Utskottets överväganden.....	12
Energipolitikens mål och inriktning	12
Kärnkraft	30
Energieffektivisering	41
Solenergi.....	46
Vindkraft	50
Vattenkraft.....	54
Energigaser.....	61
Biodrivmedel och biobränslen.....	74
Värmefrågor	81
Energiforskning	88
Vissa övriga frågor om energipolitik	93
Reservationer	100
1. Mål om en fossilfri elproduktion, punkt 1 (M, SD, KD, L).....	100
2. En ny energikommission, punkt 2 (SD, KD).....	101
3. EU:s mål för förnybar energi 2030, punkt 3 (M, SD).....	102
4. Energisystemet och näringslivets konkurrenskraft, punkt 4 (M, SD) .	103
5. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (M)	103
6. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (SD)	104
7. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (C).....	107
8. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (KD).....	108
9. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (L)	109
10. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 – motiveringen (V)	110
11. Fortsatt drift av Ringhals 1, punkt 6 (M, SD, KD)	111
12. Bestämmelser om nya kärnreaktorers tillåtlighet, punkt 7 (M, SD, KD, L)	112
13. Kärnkraftens ekonomiska förutsättningar, punkt 8 (M, SD).....	113
14. Kärnkraft och standardisering, punkt 9 (SD, KD)	114
15. Översyner, myndighetsuppdrag och internationellt arbete om kärnkraft, punkt 10 (SD, L)	115
16. Översyner, myndighetsuppdrag och internationellt arbete om kärnkraft, punkt 10 – motiveringen (M, KD)	118
17. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 11 (SD).....	118
18. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 11 (L).....	119
19. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 11 – motiveringen (M, KD).....	120
20. Energieffektivisering, punkt 12 (SD).....	121
21. Energieffektivisering, punkt 12 (V).....	121
22. Energieffektivisering, punkt 12 (L)	122
23. Solenergi, punkt 13 (C)	123
24. Solenergi, punkt 13 (V)	124
25. Vindkraft, punkt 14 (V).....	124
26. Regeringens myndighetsstyrning, punkt 15 (M, SD, KD).....	125
27. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 16 (M, KD)	126

28. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 16 (SD)	127
29. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 16 (C)	128
30. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 16 (L)	129
31. Vissa övriga frågor om energigaser, punkt 18 (M)	130
32. Vissa övriga frågor om energigaser, punkt 18 (SD)	131
33. Vissa övriga frågor om energigaser, punkt 18 (C)	132
34. Vissa övriga frågor om energigaser, punkt 18 (L)	133
35. Biodrivmedel och bibränslen, punkt 19 (M)	134
36. Biodrivmedel och bibränslen, punkt 19 (C)	135
37. Biodrivmedel och bibränslen, punkt 19 (KD)	136
38. Biodrivmedel och bibränslen, punkt 19 (L)	137
39. En strategi för kraft- och fjärrvärme, punkt 20 (M, SD, KD)	138
40. Vissa övriga värmefrågor, punkt 21 (M)	139
41. Vissa övriga värmefrågor, punkt 21 (KD)	140
42. Vissa övriga värmefrågor, punkt 21 (L)	140
43. En färdplan för nästa generations kärnkraft, punkt 22 (M, SD, KD) ..	141
44. Test- och demoanläggningar för nästa generations kärnkraft, punkt 23 (M, SD)	142
45. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (M)	143
46. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (SD)	144
47. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (C)	145
48. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (KD)	146
49. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (L)	147
50. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (M)	148
51. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (SD)	149
52. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (C)	150
53. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (V)	151
54. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (L)	152
Särskilt yttrande	154
En nationell vätgasstrategi, punkt 17 (M, SD, V, KD)	154
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	155
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	155

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Energipolitikens mål och inriktning

1. Mål om en fossilfri elproduktion

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2,
2020/21:2626 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M)
yrkande 1,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 32,
2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 28,
2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1,
2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 4 och
2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 27.

Reservation 1 (M, SD, KD, L)

2. En ny energikommission

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 33,
2020/21:3025 av Lars Püss m.fl. (M) och
2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation 2 (SD, KD)

3. EU:s mål för förnybar energi 2030

Riksdagen avslår motion

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29.

Reservation 3 (M, SD)

4. Energisystemet och näringslivets konkurrenskraft

Riksdagen avslår motion

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 27.

Reservation 4 (M, SD)

5. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:660 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1
och 3,

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:701 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,
2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,
2020/21:2098 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),
2020/21:2176 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),
2020/21:2725 av Lorentz Tovatt och Janine Alm Ericson (båda MP) yrkande 3,
2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 19 och 22,
2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 15,
2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 1–3,
2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 19,
2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och
2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 28.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (KD)

Reservation 9 (L)

Reservation 10 (V) – motiveringen

Kärnkraft

6. Fortsatt drift av Ringhals 1

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2,
2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkande 4,
2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 31,
2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 3 och
2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 11.

Reservation 11 (M, SD, KD)

7. Bestämmelser om nya kärnreaktorers tillåtlighet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 12,
2020/21:976 av Betty Malmberg (M),
2020/21:2626 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 2,
2020/21:3242 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 3,
2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6 och
2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 14.

Reservation 12 (M, SD, KD, L)

8. Kärnkraftens ekonomiska förutsättningar

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 30 och
2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2.

*Reservation 13 (M, SD)***9. Kärnkraft och standardisering**

Riksdagen avslår motion

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 12.

*Reservation 14 (SD, KD)***10. Översyner, myndighetsuppdrag och internationellt arbete om kärnkraft**

Riksdagen avslår motion

2020/21:3242 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 1, 2, 4–8 och 12–18.

*Reservation 15 (SD, L)**Reservation 16 (M, KD) – motiveringen***11. Vissa övriga frågor om kärnkraft**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 11 i denna del,

2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,

2020/21:946 av Betty Malmberg (M),

2020/21:972 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2,

2020/21:1602 av Jörgen Grubb m.fl. (SD),

2020/21:3242 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 10 och

2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 5 och 6.

*Reservation 17 (SD)**Reservation 18 (L)**Reservation 19 (M, KD) – motiveringen**Energieffektivisering***12. Energieffektivisering**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 14,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 28,

2020/21:2724 av Lorentz Tovatt (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 40.

*Reservation 20 (SD)**Reservation 21 (V)**Reservation 22 (L)*

*Solenergi***13. Solenergi**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 10,

2020/21:570 av Martina Johansson och Annika Qarlssoon (båda C)
yrkandena 1–3 och

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 25.

Reservation 23 (C)

Reservation 24 (V)

*Vindkraft***14. Vindkraft**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 6 och 7,

2020/21:941 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:2722 av Lorentz Tovatt (MP) yrkande 3.

Reservation 25 (V)

*Vattenkraft***15. Regeringens myndighetsstyrning**

Riksdagen avslår motion

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 16.

Reservation 26 (M, SD, KD)

16. Vissa övriga frågor om vattenkraft

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 4–
6,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28,

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 16,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35,

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 15 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 30 och 31.

Reservation 27 (M, KD)

Reservation 28 (SD)

Reservation 29 (C)

Reservation 30 (L)

*Energigaser***17. En nationell vätgasstrategi**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 15,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 29,

2020/21:2079 av Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S) yrkande 1,
 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 36,
 2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 20 och
 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 22.

18. Vissa övriga frågor om energigas

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19, 23 och 24,
 2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6,
 2020/21:982 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
 2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 20,
 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 34 och
 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 16, 17 och 20.

Reservation 31 (M)

Reservation 32 (SD)

Reservation 33 (C)

Reservation 34 (L)

Biodrivmedel och biobränslen

19. Biodrivmedel och biobränslen

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14, 66 och 70,
 2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 10, 12 och 16,
 2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 38, 39 och 41,
 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 10 och 12,
 2020/21:3467 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 11 och
 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 25.

Reservation 35 (M)

Reservation 36 (C)

Reservation 37 (KD)

Reservation 38 (L)

Värmefrågor

20. En strategi för kraft- och fjärrvärme

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 13,
 2020/21:2722 av Lorentz Tovatt (MP) yrkande 2,
 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37,
 2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 17 och
 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 19.

*Reservation 39 (M, SD, KD)***21. Vissa övriga värmefrågor**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 35,

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 15, 38 och 39.

Reservation 40 (M)

Reservation 41 (KD)

Reservation 42 (L)

*Energiforskning***22. En färdplan för nästa generations kärnkraft**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11 i denna del,

2020/21:2626 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 3,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 32,

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 4 och

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13.

Reservation 43 (M, SD, KD)

23. Test- och demoanläggningar för nästa generations kärnkraft

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2254 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) och

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 44 (M, SD)

24. Vissa övriga frågor om energiforskning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 18 och 39,

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 14 och 26,

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 69 och 71,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6,

2020/21:3237 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 2,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 42 och 43,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13,

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 26.

Reservation 45 (M)

Reservation 46 (SD)

Reservation 47 (C)

Reservation 48 (KD)

Reservation 49 (L)

Vissa övriga frågor om energipolitik

25. Vissa övriga frågor om energipolitik

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 25 och 26,

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 42,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 14 och 26,

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 11 och 14 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Reservation 50 (M)

Reservation 51 (SD)

Reservation 52 (C)

Reservation 53 (V)

Reservation 54 (L)

Stockholm den 29 april 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjalmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjalmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Birger Lahti (V), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodén (KD), Åsa Eriksson (S), Joar Forssell (L), Eric Palmqvist (SD), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Rickard Nordin (C) och Amanda Palmstierna (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 168 motionsyrkanden om olika energipolitiska frågor från allmänna motionstiden 2020/21. Motionerna och vissa kompletterande uppgifter redovisas under följande avsnitt: Energipolitikens mål och inriktning, Kärnkraft, Energieffektivisering, Solenergi, Vindkraft, Vattenkraft, Energigaser, Biodrivmedel och biobränslen, Värmefrågor, Energiforskning och Vissa övriga energipolitiska frågor. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Energipolitikens mål och inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om att ersätta målet om förnybar elproduktion med ett mål om fossilfri elproduktion samt att regeringen ska verka för att ersätta EU:s mål för förnybar energi 2030 med ett mål om fossilfri energi. Därutöver avslås förslag om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt energikommission och om att regeringen ska tydliggöra energisystemets betydelse för näringslivets konkurrenskraft. Riksdagen avslår också övriga motionsyrkanden som på olika sätt gäller energipolitikens övergripande inriktning. Utskottet hänvisar bl.a. till den nu gällande inriktningen för energipolitiken.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD, L), 2 (SD, KD), 3 (M, SD), 4 (M, SD), 5 (M), 6 (SD), 7 (C), 8 (KD) och 9 (L) samt motivreservation 10 (V).

Motionerna

För att ha ett starkt näringsliv med nya och växande företag behövs det god tillgång till el med konkurrenskraftiga priser. Denna uppfattning återfinns i motion 2020/21:2098 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S). Motionärerna menar att det behövs långsiktiga förutsättningar för energibranschen och den svenska industrin och de förordar att energitillgången i Mälardalen förbättras så att fler viktiga företagsetableringar kan bli verklighet.

Moderaterna framhåller i partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 27 att ett fungerande fossilfritt energisystem är avgörande för näringslivets konkurrenskraft och centralt för klimatomställningen. I yrkande 28 begärs ett tillkännagivande om att energipolitiska mål ska omfatta alla fossilfria kraftslag. Motionärerna påpekar att målet enligt energiöverenskommelsen är att den svenska elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar, vilket står i konflikt med det andra befintliga målet, att inte bestämma ett stoppdatum för kärnkraften. Enligt deras uppfattning bör målet om 100 procent förnybart bytas mot ett mål om ett 100 procent fossilfritt elsystem. Vidare anser motionärerna att EU:s mål för andelen förnybar energi bör omformuleras så att det i stället uttrycks som ett mål för fossilfri energi. Motionärerna anser vidare att målet bör höjas så att minst 60 procent av energin ska komma från fossilfria källor 2030. I yrkande 29 förordas därmed att regeringen ska verka för den inriktningen.

I kommittémotion 2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 32 framhålls att såväl förnybara energikällor som kärnkraft är viktiga för svensk elförsörjning och att Sverige ska ha en fossilfri elproduktion 2040.

I kommittémotion 2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 förordas ett tillkännagivande om ett energipolitiskt mål om 100 procent fossilfri energianvändning. I motionen anförs att Sverige behöver ett nytt mål om ett 100 procent fossilfritt elsystem. Motionärerna menar att det svenska energimålet kommit att tolkas som ett mål om ett 100 procent förnybart elsystem utan att ta hänsyn till förtydligandet att målet inte innebär en avveckling av kärnkraften. Motionärerna anser att regeringen inte gjort nödvändiga förtydliganden, vilket de menar har lett till att myndigheter har gjort feltolkningar av målets ursprungliga formulering. Enligt motionärerna behöver alla fossilfria kraftslag bidra till elsystemet och klimatomställningen. I motionen anförs vidare att lagring har en växande roll i energisystemet. Motionärerna anser dock att dagens arbete med lagring är spretigt och förordar därför i yrkande 19 att regeringen ska ta fram en strategi för lagring av energi.

I motion 2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) förordas i yrkande 1 ett tillkännagivande om att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet.

Lars Püss m.fl. (M) konstaterar inledningsvis i motion 2020/21:3025 att Sverige enligt energiöverenskommelsen ska ha en helt förnybar elproduktion 2040. Vidare konstaterar motionärerna att den svenska energimixen i princip består av de fossilfria kraftslagen vattenkraft, kärnkraft och vindkraft. Detta gör att det svenska energisystemet anses som ett av de tre bästa i världen. Motionärerna anser att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att verka för att omförhandla energiöverenskommelsen om denna inte möjliggör en fortsatt utveckling av svensk kärnkraft.

Cecilie Tenfjord Toftby (M) framhåller i motion 2020/21:2176 vikten av att länderna i Norden får utnyttja sina energiresurser optimalt för att klara den fortsatta energiomställningen, och vidare att EU inte alltid delar de svenska och nordiska uppfattningarna om hur ländernas resurser ska nyttjas för att nå klimat- och miljömålen samtidigt som välbefinnande och tillväxt bibehålls. Motionären vill att regeringen ser över möjligheterna till en gemensam nordisk linje om energiproduktion och reglering av energimarknaden.

Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) uttrycker i motion 2020/21:2626 en oro över den senaste tidens rapportering om kapacitetsbrist i elnäten. Motionärerna konstaterar att vattenkraften och kärnkraften tillsammans stått för omkring 80 procent av elproduktionen, vilket de anser medfört att Sverige haft ett av världens mest klimatvänliga energisystem. Motionärerna menar att denna position är i fara om den befintliga kärnkraften avvecklas utan att ersättas med ny. I yrkande 1 förordar därför motionärerna att Sveriges mål om 100 procent förnybar elproduktion bör ersättas med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion. För att uppnå det anförs att konkurrensneutralitet behövs råda mellan kärnkraft och annan fossilfri elproduktion.

I kommittémotion 2020/21:660 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1 betonas vikten av att prioritera den svenska basindustrin vid utformningen av energipolitiken. Motionärerna anför att svensk basindustri i allmänhet och stålindustrin i synnerhet är starkt beroende av säker tillgång på el. Motionärerna

förordar en energipolitik som bygger vidare på den energimix med huvudsakligen vatten- och kärnkraft som de menar har tjänat Sverige väl. Vidare motsätter de sig subventioner och skattelättnader till t.ex. väderberoende energislag som snedvrider energimarknaden och grusar möjligheterna att behålla ett robust energisystem.

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) redovisar i kommittémotion 2020/21:662 yrkande 1 den grundläggande inställningen att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringslivet, som gör det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Motionärerna ser det som viktigt för en nation att ha kontroll över sin energiförsörjning och anser att en hög grad av självförsörjning är att föredra i arbetet med att uppnå energipolitikens mål. Denna inställning utesluter emellertid inte att energisystem kan delas över nationsgränser, men då företrädesvis med nationer i Sveriges närområde. Motionärerna strävar efter att behålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar. I yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om att det ska antas ett mål om att Sveriges elproduktion ska vara helt fossilfri. Det nu gällande målet om att Sveriges elproduktion ska vara 100 procent förnybar till 2040 ser de som olyckligt för sammansättningen av den svenska elproduktionen. Både för att den redan nu nästan helt fossilfria elproduktionen ställs mot den förnybara produktionen och för att utsläppen från vissa förnybara energikällor är högre än för exempelvis kärnkraft. Motionärerna konstaterar också att riksdagen har antagit ett mål för energieffektivisering som innebär att energianvändningen ska vara 50 procent effektivare 2030 än 2005 uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP). Att målet utgår från mängden tillförd energi anser motionärerna dock vara problematiskt med tanke på hur statistiken kring energianvändning förs. Med den nuvarande utformningen skulle målet exempelvis enkelt kunna nås genom att på politisk väg stänga ned fler kärnkraftsreaktorer eftersom värmeförlusterna räknas in i den tillförda energin. Motionärerna förordar i stället i yrkande 3 ett mål för energieffektivisering om att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till BNP. Motionärerna ser det som viktigt att säkerställa att det finns tillräcklig elproduktionskapacitet i händelse av extrema förhållanden och att förutsättningar skapas för att driva fram marknadsbaserade investeringar i sådan produktion. Eventuella styrmedel eller marknadsmodeller bör framdeles utformas för Sveriges stora utmaning, de säsongsmässiga variationerna. Motionärerna anser inte att det finns något i energiöverenskommelsen som motverkar denna utveckling. Därför anser de i yrkande 33 att det bör tillsättas en ny parlamentarisk utredning för att se över den långsiktiga energiförsörjningen med målet att Sveriges energiförsörjning ska upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och driftssäkerhet, samtidigt som beroendet av fossila kraftkällor, även i form av import, minimeras.

Industrin är basen för svenskt välstånd, slås det fast i kommittémotion 2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Sverige är som industriland beroende av såväl konkurrenskraftiga priser på elenergi som tillgång till elenergi under årets alla timmar, anför motionärerna, liksom att vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen i det svenska energisystemet. Vidare framhåller motionärerna att de företräder en industrivänlig linje och vill skapa förutsättningar för att successivt bygga ut och vidareutveckla kärnkraften. De anser att den svenska energipolitiken måste vila på tre ben – leveranssäkerhet, kostnadseffektivitet och hög miljöprestanda – och att vidlyftiga subventioner eller oöverlagda skattesanktioner på energimarknaderna raserar förutsättningarna för att ens nå något av målen. Motionärerna förordar därför i yrkande 1 att regeringen ska ta initiativ till att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn till industrin och den svenska nationens behov.

Gruvnäringen och den övriga basindustrin är starkt beroende av en stabil och säker tillgång på el, framhålls det i kommittémotion 2020/21:701 av Eric Palmqvist m.fl. (SD). Motionärerna konstaterar att den svenska gruvnäringens produkter till stor del går på export, och näringen är därför starkt beroende av goda villkor i förhållande till konkurrerande företag på världsmarknaden. Motionärerna förordar en energipolitik som bygger vidare på den befintliga svenska energimixen som i huvudsak består av vatten- och kärnkraft. De motsätter sig subventioner och skattelättnader till exempelvis väderberoende energislag som snedvrider energimarknaden och grusar möjligheterna till ett robust energisystem. I yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om en konkurrenskraftig och stabil energiförsörjning kopplad till gruvnäringens behov.

I kommittémotion 2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1 framhålls att Vattenfall AB:s uppdrag bör ses över för att bolagets strategi när det gäller förnybar energi ska kunna anpassas efter rådande förhållanden på den svenska och den europeiska energimarknaden. Motionärerna framhåller dessutom att Vattenfall även bör flytta fokus från expansion i utlandet till att värna den svenska elförsörjningen ur ett långsiktigt perspektiv.

I kommittémotion 2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) anför motionärerna att en omställning till s.k. förnybar energi påfallande ofta i realiteten betyder höjda utsläpp av klimatgaser. Motionärerna anser att det är märkligt att kärnkraftens betydelse över huvud taget inte finns med i diskussionen i Sverige och att det slår fel att kärnkraften, som är att betrakta som klimatneutral, ställs vid sidan av det som kallas förnybart. Motionärerna förordar därför i yrkande 18 att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi.

Mats Nordberg förordar i motion 2020/21:3301 (SD) yrkande 1 ett tillkännagivande om ett förstatligande av de kraftverk där Vattenfall är huvudägare. Motionären menar att det inte är en önskvärd situation att Vattenfall endast är delägare i flera stora bolag och kraftverk, däribland Ringhals. Detta eftersom Vattenfall bör ses som en strategisk tillgång för Sverige med uppgiften att inte

bara tjäna pengar utan också att tillhandahålla el på ett långsiktigt, leveranssäkert och billigt sätt till medborgare och företag i landet. Motionären anför vidare i yrkande 2 att Vattenfall också bör få nya mål som tydligt uttalar att huvuduppgiften är säker och långsiktig produktion av el till företag och medborgare i Sverige. Vidare förordas i yrkande 3 ett tillkännagivande om att Vattenfalls verksamhet utanför Sveriges gränser bör begränsas. Motionären anser att det inte är ändamålsenligt att statligt ägda Vattenfall engagerar sig i stor skala utanför Sveriges gränser såvida det inte rör sig om verksamheter med direkt koppling till den svenska verksamheten. Gränserna för bolagets engagemang utomlands bör därför enligt motionären tydliggöras från statens sida.

I kommittémotion 2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 19 förordas mot bakgrund av att Sverige bör ha ett helt förnybart energisystem 2040 ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en integrerad strategi som inkluderar mellan- och långsiktig energilagring samt nätbalansering. Motionärerna framhåller att mellanlagring är viktig för att effektutjämna, och vid längre lagring kan exempelvis solens strålar ge energi även under det mörkare halvåret. När det kommer till att balansera det förnybara systemet menar motionärerna att vätgas kan komma att spela en viktig roll. I motionen framhålls vidare i yrkande 22 behovet av att bygga ut överföringskapacitet och satsa på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät och ökad användarflexibilitet. Motionärerna anser att detta är något som riksdagen bör tillkännage för regeringen.

I kommittémotion 2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) föreslås i yrkande 15 ett likalydande yrkande som i motion 2020/21:2922 (C) yrkande 19. I motionen anförts att det finns goda förutsättningar för ett helt förnybart elsystem. Motionärerna konstaterar att ett av de stora problemen i det svenska elsystemet inte är tillgången på energi utan tillgången på lokal kapacitet. Motionärerna anser att det behövs nya lösningar för att avhjälpa problemen och att kärnkraft inte är en del av den lösningen. Motionärerna menar i stället att den lokala kraftproduktionen och överföringskapaciteten behöver öka och tillståndprocesserna för nya ledningar och nya produktionsanläggningar kortas. En integrerad strategi som inkluderar mellan- och långsiktig energilagring samt nätbalansering menar de skulle gynna industrin.

I kommittémotion 2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 lyfter motionärerna fram betydelsen som leveranssäkerhet i elförsörjningen har för arbetstillfällena och pekar på att investeringar i ett elsystem som upprätthåller hög försörjningstrygghet är ett grundfundament för att industrin i Sverige inte ska tappa mark. Motionärerna anser att regeringens politik att vilja exkludera kärnkraft ur framtidens energimix redan nu äventyrar ekonomiska värden, varför de förordar att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den ska analysera energipolitikens inverkan på industrins konkurrenskraft på kort och längre sikt. I motionen anges även att Sverige behöver vara attraktivt för investeringar i industriell verksamhet inom bl.a. forskning och utveckling.

I kommittémotion 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 4 förordas ett tillkännagivande om att målet om 100 procent förnybar elproduktion ska ersättas med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion. Motionärerna menar att målet – även om det inte innebär ett strikt förbud mot livstidsförlängd eller ny kärnkraft bortom 2040 – skickar olyckliga styrande signaler till marknaden och till myndigheter om hur kärnkraftens framtid beaktas på politisk nivå, vilket riskerar att bli en hämsko för investeringar. I motionen konstateras vidare att Sverige har betydande utmaningar kopplat till energiförsörjningen. Motionärerna anser att det är grundläggande för Sveriges ekonomiska utveckling att det finns el tillgänglig i den omfattning som behövs och till konkurrenskraftiga priser. Motionärerna förordar i yrkande 5 att regeringen ska tillsätta en ny parlamentarisk energikommission. Kommissionen ska enligt motionärerna tillsammans med sakkunnig expertis bereda underlag som kan utgöra grund för en bred energiöverenskommelse om en långsiktig, hållbar och effektiv energipolitik som möter industrins, hushållens och övriga samhällets behov.

Liberalerna föreslår i partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. yrkande 27 att riksdagen ska tillkänna för regeringen att det energipolitiska målet ska upphävas och i stället ska ersättas med det energipolitiska målet att elproduktionen i Sverige ska vara 100 procent fossilfri. I motionen anförs vidare att Sverige bör ha ett mål för koldioxidintensiteten i den använda elektriciteten. Motionärerna framhåller att Sverige måste undvika att utbyggnaden av väderberoende elproduktion låser in landet i ett beroende av fossil reglerkraft. Energimyndigheten bör därför enligt yrkande 28 få i uppdrag att årligen redovisa hur koldioxidintensiteten i den el som används i Sverige utvecklas. Motionärerna tillstår att det är svårare att redovisa koldioxidintensiteten för övrig energianvändning men anför att Energimyndigheten även för den använda energin utöver elen bör ha som ambition att redovisa klimatpåverkan genom koldioxidintensiteten i den använda energin.

Lorentz Tovatt och Janine Alm Ericson (båda MP) föreslår i motion 2020/21:2725 yrkande 3 ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en nationell strategi för energilager samt stöder framväxten av exempelvis vätgas, batterier och värmelager.

Vissa kompletterande uppgifter

Energikommissionen

Regeringen tillsatte i mars 2015 en parlamentarisk kommission – Energikommissionen – med uppdrag att lämna underlag till en bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken. Arbetet genomfördes i tre faser i enlighet med Energikommissionens direktiv (dir. 2015:25). Under den första fasen gjordes en kunskapsgenomgång och formulering av alternativ. Under arbetets andra fas analyserades de utmaningar och möjligheter energisystemet står inför. Energikommissionens arbete redovisades i betänkandet Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:2). Förslagen och bedömningarna tog

utgångspunkt i den energipolitiska ramöverenskommelse som slöts mellan fem av riksdagens partier i juni 2016.

Energiöverenskommelsen

En blocköverskridande energipolitisk ramöverenskommelse slöts i juni 2016 mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. I överenskommelsen slogs det fast att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Vidare enades man om att målet 2040 ska vara 100 procent förnybar elproduktion.

Enligt överenskommelsen är det ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft, och överenskommelsen innebär inte heller en stängning av kärnkraft som en följd av politiska beslut. Ett mål för energieffektivisering för perioden 2020 till 2030 skulle tas fram och beslutas senast 2017. Enligt energiöverenskommelsen ska den förnybara energin fortsätta att byggas ut. Det anges vidare att Sverige har fantastiska förutsättningar för förnybar elproduktion och att det är rimligt att Sverige är nettoexportör av el även på sikt. Partierna är överens om att öka den förnybara elproduktionen inom ramen för elcertifikatssystemet. Enligt överenskommelsen förlängs och utökas elcertifikatssystemet med 18 TWh nya elcertifikat till 2030. Vidare anser partierna att anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas.

När det gäller kärnkraften gäller samma principer som tidigare, vilket slås fast i överenskommelsen. Principerna som lades fast i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25, rskr. 2008/09:301) kvarstår. Det innebär enligt överenskommelsen bl.a. att

- avvecklingslagen har avskaffats och inte kommer att återinföras
- kärnkraftsparentesen är förlängd genom att man inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåter nybyggnad på befintliga platser
- tillstånd kan ges för att successivt ersätta nuvarande reaktorer i takt med att de når sin ekonomiska livslängd
- tillstånd för nya reaktorer kommer att prövas enligt lagstiftningens krav på bästa tillgängliga teknik
- något statligt stöd för kärnkraft, i form av direkta eller indirekta subventioner, inte kan påräknas.

Överenskommelsen omfattar även vissa frågor om Kärnavfallsfonden och om att skatten på termisk effekt ska avvecklas stegvis och även att fastighetsskatten på vattenkraft ska sänkas. Genom överenskommelsen säkerställdes även att vattenkraften ska leva upp till moderna miljökrav.

I december 2019 meddelade Moderaterna och Kristdemokraterna att de lämnar energiöverenskommelsen sedan de inte fått gehör för önskemål om förnyade samtal om kärnkraftens framtid som skulle omfatta riksdagen samtliga partier.

Energipolitikens inriktning

I april 2018 överlämnade regeringen en proposition om energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) till riksdagen. Med energiöverenskommelsen som grund föreslog regeringen nya energipolitiska mål och redovisade sin bedömning av energipolitikens inriktning. Vid behandlingen av propositionen antog riksdagen de förslag till övergripande mål för energipolitiken som regeringen hade lagt fram (bet. 2017/18:NU22, rskr. 2017/18:411). Målet innebär att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet och att den svenska energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. Med de mål som riksdagen har fastställt ges långsiktiga förutsättningar för energipolitiken att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat och att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Utöver det övergripande målet godkände riksdagen regeringens förslag om mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Förslaget i propositionen om ett mål för energieffektivisering godkändes också. Målet är att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten. Riksdagen biföll också regeringens förslag om att upphäva vissa tidigare beslutade riksdagsbindningar som gällde riktlinjer för energipolitiken.

I propositionen angav regeringen även att energiöverenskommelsen borde förvaltas och uppdateras och att en genomförandegrupp därför borde inrättas för att kontinuerligt följa upp överenskommelsen. Av propositionen framgick vidare att partierna som stod bakom energiöverenskommelsen under 2017 hade bildat och påbörjat arbetet inom en arbetsgrupp med uppgiften att vårda ramöverenskommelsen, den s.k. genomförandegruppen.

Regeringen anförde vidare att de berörda myndigheterna kontinuerligt bör följa utvecklingen på elmarknaden genom att bl.a. analysera effektsituationen inklusive behovet av effektreserven, behovet av ytterligare systemtjänster, nätstabilitet och andra avgörande faktorer så att Sverige har ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en god överföringskapacitet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Av propositionen framgick det också att regeringen avsåg att genomföra en kontrollstation vart fjärde år för att kontinuerligt följa upp energiöverenskommelsen, med planerad start hösten 2018.

Uppföljning av energiöverenskommelsen

I juni 2019 överlämnade regeringen skrivelsen Första kontrollstationen för energiöverenskommelsen till riksdagen (skr. 2018/19:153). Regeringen angav att denna den första skrivelsen var av begränsad omfattning som en följd av

att det vid den aktuella tidpunkten inte hade passerat särskilt lång tid sedan energiöverenskommelsen slöts.

I skrivelsen finns en resultatredovisning för de energipolitiska målen och en framåtblick baserad på information från myndigheterna. Dessutom redogörs för läget med ramvillkor som kan påverka utvecklingen framöver, särskilt åtgärder i energiöverenskommelsen som ännu inte har genomförts.

Regeringen angav vidare att nästa kontrollstation för energiöverenskommelsen bör genomföras våren 2023. Regeringen framhöll även att uppföljningen av de energipolitiska målen och av elmarknadens utveckling bör utvecklas. Bland annat bör de berörda myndigheterna öka sin samverkan kring scenarier och indikatorer inom nyckelområden. De berörda myndigheterna bör, enligt vad som anförs i skrivelsen, inför nästa kontrollstation få i uppdrag att ta fram en sammanställning med slutsatser och förslag när det gäller elmarknadens utveckling samt uppföljning av de energipolitiska målen.

Utskottet välkomnade regeringens skrivelse och delade regeringens uppfattning om vikten av att löpande följa utvecklingen när det gäller de energipolitiska målen och utvecklingen på elmarknaden (bet. 2019/20:NU7). Vidare delade utskottet regeringens bedömning att uppföljningen bör utvecklas när det gäller såväl innehåll som process inför nästa kontrollstation våren 2023. Utskottet noterade att regeringen föreslår flera konkreta åtgärder för hur uppföljningen kan utvecklas.

Utskottet avstyrkte en följdmotion om en ny parlamentarisk utredning om Sveriges elförsörjning och en ändring av två av de energipolitiska målen. Utskottet konstaterade att den inriktning för energipolitiken och de energipolitiska mål som fastställdes av riksdagen våren 2018 utgår från den överenskommelse om energipolitiken som slöts mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna 2016 och ansåg därför inte att det var aktuellt med några riksdagsuttalanden i linje med vad som föreslogs i den då aktuella motionen.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

I januari 2019 presenterade Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse. Överenskommelsen är indelad i elva områden och består av 73 punkter. Inom området hela landet ska leva handlar punkt 24 om att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, t.ex. i solceller och solvärme, eller i vindkraft till havs eller på land (regeringen överlämnade proposition 2020/21:113 Utökad befrielse från energiskatt för egenproducerad el till riksdagen den 11 mars 2021). Inom området miljö och klimat handlar punkt 30 om en aktiv klimatpolitik som värnar det klimatpolitiska ramverket. Bland annat ska klimatinvesteringsprogrammen utvecklas och effektiviseras. Vidare ska all relevant lagstiftning ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (en utredning tillsattes under 2019 och uppdraget ska slutredovisas den 15 maj

2022). Punkt 31 handlar om fossilfria transporter. Det ska bl.a. göras investeringar i produktion och distribution av biogas, och det ska utredas vilket år fossila bränslen ska vara helt utfasade. Under punkt 33 anges det bl.a. att prospektering och nyexploatering av kol, olja och fossilgas förbjuds. Enligt uppgift från Näringsdepartementet pågår ett arbete med att ta fram en departementsskrivelse som ska kunna ligga till grund för den lagstiftning som enligt överenskommelsen ska finnas på plats senast den 1 januari 2022. Punkt 34 handlar om att Sverige ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. Vidare ska EU:s regler för statsstöd och övriga stödsystem reformeras så att de bidrar till och inte motverkar ett fossilfritt samhälle och genomförandet av Parisavtalet.

Politikens inriktning i budgetpropositionen för 2021

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 21 Energi) anför regeringen att energipolitikens inriktning ligger fast och att den syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Regeringen framhåller vidare att den fortsätter arbetet med att nå de av riksdagen beslutade energipolitiska målen. Regeringen konstaterar att Sverige står på tröskeln till nästa generations elektrifiering och att den pågående elektrifieringen av samhället kommer att innebära stora förändringar. Regeringen framhåller att en ökad elektrifiering är en viktig komponent i omställningen till nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2045. En nationell strategi för elektrifiering tas fram för att ta ett helhetsgrepp på elektrifieringen av samhället och för att möjliggöra en ökad elektrifiering. Regeringen betonar att elektrifieringen också är en viktig del i att nå ett fossiloberoende transportsystem.

Regeringen anför vidare att Sverige ska vara en föregångare i energiomställningen globalt där fokus ligger på att fasa ut användningen av fossil energi och verka för ett ambitiöst genomförande av Parisavtalet och genomförandet av Agenda 2030. Regeringen anför att EU:s mål för nettonollutsläpp i EU som helhet såväl som i varje medlemsland till 2050 kommer att kräva höjd ambition för EU:s klimatmål till 2030 såväl som revidering av flertalet befintliga lagstiftningar. Regeringen menar att målsättningarna för förnybar energi respektive energieffektivisering till 2030 bör skärpas. Den lagstiftning som öppnas upp till följd av ambitionshöjningarna ska enligt regeringen vila på robusta konsekvensanalyser och oberoende vetenskapliga kalkyler, som samtidigt respekterar att en effektiv omställning kan se olika ut i respektive medlemsland.

Regeringen konstaterar vidare att störningar i energiförsörjningen snabbt kan få konsekvenser inom andra samhällsviktiga verksamheter. Robustheten inom energiförsörjningen behöver därför även fortsättningsvis vara hög och omfatta såväl krig och höjd beredskap som krissituationer. Regeringen anför att den därför föreslår satsningar för förstärkt robusthet i energisektorn som en del i arbetet med att återuppbygga det civila försvaret. Regeringen uppger att den avser att återkomma med ett förslag till övergripande inriktning för det civila försvaret i den försvarspolitiska propositionen för perioden 2021–2025

(regeringen överlämnade proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025 till riksdagen i oktober 2020). Regeringen anger också att den under 2021 planerar att lämna förslag om kompletteringar till säkerhetsskyddslagen (2018:585) som innebär ett starkare skydd för Sveriges säkerhet.

Vidare redogör regeringen närmare för politikens inriktning när det gäller frågor om forskning och innovation, energieffektivisering, omställning av transportsektorn och utbyggnad av elproduktion och elnät. Innehållet på dessa områden beskrivs i förekommande fall närmare i övriga avsnitt i detta betänkande.

EU:s mål för förnybar energi 2030

I oktober 2014 antog Europeiska rådet slutsatser om bl.a. EU:s mål för förnybar energi för 2030. I juni 2018 kom Europaparlamentet och rådet överens om en höjning av målet som innebär ett bindande mål om minst 32 procents förnybar energi. Målet ska nås kollektivt och varje medlemsstat rapporterar sina nationella bidrag i de s.k. nationella energi- och klimatplanerna. Utifrån de nationella planerna som lämnades in 2019 kommer kommissionen att bedöma om planernas ambitionsnivå är tillräcklig eller om det behövs ytterligare åtgärder. Detta kommer att tjäna som underlag för processen med höjda klimatambitioner för 2030, för vilken kommissionen tänker se över och föreslå en översyn, där så behövs, av den relevanta energilagstiftningen senast i juni 2021. När medlemsstaterna börjar uppdatera sina nationella energi- och klimatplaner under 2023 bör dessa enligt kommissionen återspegla de nya klimatambitioner. Av kommissionens webbplats framgår att den kommer att fortsätta att se till att all relevant lagstiftning tillämpas strikt.

Elektrifieringskommission och elektrifieringsstrategi

I oktober 2020 inrättade regeringen en elektrifieringskommission med infrastrukturminister Tomas Eneroth som ordförande. Elektrifieringskommissionen är ett rådgivande organ och ska påskynda arbetet med elektrifiering av de tunga vägtransporterna och transportsektorn som helhet. Tillsammans med berörda aktörer ska kommissionen ta fram en handlingsplan för elektrifiering av de mest trafikerade vägarna i Sverige samt i övrigt genomlysna andra möjligheter till elektrifiering. Inom ramen för uppdraget ska kommissionen bl.a. belysa:

- frågor om miljöeffekter i bred bemärkelse avseende elektrifiering inom samtliga trafikslag
- hur el vid behov snabbt kan dras fram till elväg och laddinfrastruktur för snabbladdning
- hur elektrifiering via vätgasdrift kan medverka till att uppnå en omställning av elektrifiering av transportsektorn
- effekter på elförsörjningen av att transportsystemet ställer om till eldrift.

Kommissionen ska i sitt arbete beakta de av riksdagen beslutade transportpolitiska, näringspolitiska, energipolitiska målen och klimatmålen.

Regeringen påbörjade även arbetet med att ta fram en nationell elektrifieringsstrategi i oktober 2020. Strategin ska vara på plats senast i oktober 2021 och ska enligt regeringen bidra till en snabb, smart och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering. Strategin ska ta ett helhetsgrepp om förutsättningarna i energisektorn för att möjliggöra en ökad elektrifiering. En plan för att hantera eventuella hinder för en ökad elektrifiering ska även ingå. Förslaget till strategi tas fram av en arbetsgrupp inom Infrastrukturdepartementet och består utöver tjänstemän från nämnda departement och Miljödepartementet, Näringsdepartementet och Finansdepartementet även av experter från Energimyndigheten, Energimarknadsinspektionen, Svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket, Trafikverket och Trafikanalys. Arbetsgruppen ska i sitt arbete beakta Elektrifieringskommissionens handlingsplan.

Den 30 mars 2021 presenterade arbetsgruppen för elektrifieringsstrategin ett förslag på övergripande målbild och inriktning för det fortsatta arbetet med att ta fram den nationella elektrifieringsstrategin. Av den övergripande målbilden framgår bl.a. att arbetsgruppen anser att elektrifieringen är avgörande för att nå nettonollutsläpp 2045. Arbetsgruppen anför att Sveriges elförsörjning i linje med det nu gällande energipolitiska målet ska utgöra en unik konkurrensfördel genom hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Arbetsgruppen betonar också att elektrifieringen är en stor omställning som kräver insatser på en helt ny nivå där alla bidrar. Arbetsgruppen listar 12 punkter för en framgångsrik elektrifiering där den för varje punkt identifierar hinder och pekar ut inriktningen för det fortsatta arbetet. De 12 punkterna är: planeringsram 2045; roller ansvar och koordinering; effektivisering av effekt och energi; systemintegrering värme-el-vätgas; ökad flexibilitet; proaktiv utbyggnad; kortare ledtider; trygg elförsörjning; riv hinder för elproduktionen; utvecklad elmarknad; kunskap, kompetens och resurser samt samhällskontrakt.

Elcertifikatssystemet

Den 1 januari 2021 trädde en ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat i kraft som innebär att elcertifikat inte får tilldelas för produktion av förnybar el i anläggningar som tas i drift efter utgången av 2021, s.k. stoppdatum, samt att elcertifikatssystemet avslutas redan 2035 (prop. 2020/21:16, bet. 2020/21:NU6, rskr. 2020/21:44).

Energimyndigheten fick i februari 2021 i uppdrag att följa elcertifikatmarknadens funktion och analysera elcertifikatssystemets kostnader inför en kontrollstation 2023. I uppdraget ingår bl.a. att utreda om det finns behov av åtgärder för att marknaden ska fungera väl även efter införandet av ett stoppdatum. Vid behov ska myndigheten föreslå lämpliga åtgärder och lämna författningsförslag. Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2022.

Regeringen framhåller att det är viktigt att bevaka marknadens funktion när elcertifikatssystemet går in i en ny fas. I detta ingår att undersöka marknadsutvecklingen och analysera och vid behov föreslå lämpliga åtgärder som syftar till att hantera eventuella marknadsproblem som kan uppstå när nya anläggningar som tas i drift efter 2021 inte längre har rätt till tilldelning av elcertifikat, t.ex. om produktion försvinner ur systemet i förtid. Regeringen framhåller också att det är viktigt att elcertifikatssystemet kan avslutas på ett kostnadseffektivt sätt.

Utveckling av battericeller och utbyggnad av elektrifieringscampus för batteriforskning

I februari 2021 fick Energimyndigheten i uppdrag att lämna stöd med högst 238 miljoner kronor till Northvolt AB för utveckling av battericeller och utbyggnad av ett elektrifieringscampus för batteriforskning i Västerås. Enligt regeringens bedömning kommer uppdraget om att utbetala stöd främja innovativ och hållbar batteriproduktion i EU, bidra till kunskapsutveckling och omsättning av nya lösningar som stärker näringslivets konkurrenskraft och bidrar till att de långsiktiga målen inom energi-, transport- och klimatpolitiken kan uppnås.

Nationellt centrum för avskiljning och lagring av koldioxid

Energimyndigheten fick i december 2020 i uppdrag att vara nationellt centrum för avskiljning och lagring av koldioxid (Carbon Capture and Storage, CCS) för att främja en ändamålsenlig tillämpning av CCS i Sverige. Uppdraget omfattar även att ta fram ett förslag till avtal som möjliggör export av koldioxid från svenska verksamheter för långsiktig geologisk lagring och som säkerställer säker och ansvarsfull transport samt lagring. Förslaget till avtal ska redovisas senast den 31 december 2021. Som nationellt centrum ska Energimyndigheten följa den tekniska och ekonomiska utvecklingen och policyutvecklingen inom CCS-området både nationellt och internationellt. Myndigheten ska vidare identifiera, analysera och vid behov utreda och lämna förslag till åtgärder när det gäller tekniska, ekonomiska och juridiska hinder för att svenska aktörer ska kunna tillämpa CCS. I uppdraget ingår bl.a. att utreda frågor som rör hur hela kedjan från avskiljning till lagring, inklusive transport, kan göras så klimat- och energieffektiv som möjligt.

Uppdrag att beskriva arbetet med stödtjänster och avhjälpande åtgärder samt att lämna förslag till ersättningsmodeller och regeländringar

I november 2020 fick Svenska kraftnät i uppdrag av regeringen att beskriva sitt pågående arbete med stödtjänster för upprätthållande av normal drift samt för avhjälpande åtgärder och skyddstjänster för skärpt drift och nöddrift. Svenska kraftnät ska vid behov och med stöd av en konsekvensbeskrivning

lämna fullständiga förslag på nya teknikneutrala, samhällsekonomiskt motiverade ersättningsmodeller för relevanta tjänster och ändringar i regelverk som berör stödtjänster, avhjälpande åtgärder och skyddstjänster för att bidra till hög driftsäkerhet. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag liknande de i motionerna om att ersätta målet om förnybar elproduktion med ett mål om fossilfri elproduktion, att tillsätta en parlamentarisk sammansatt energikommission och om att näringslivet och industrin ska vara prioriterade i utformningen av energisystemet har tidigare behandlats av utskottet (bet. 2019/20:NU14). Förslagen avstyrktes med hänvisning bl.a. till att utskottet inte ansåg att det var motiverat att ompröva målet om helt förnybar elproduktion till 2040, att de energipolitiska förutsättningarna inte har förändrats på ett sådant sätt under de senaste två åren att det är motiverat att återigen tillsätta en energikommission och pågående insatser och den energipolitiska inriktningen.

Ett förslag liknande det motion 2020/21:2176 (M) om en gemensam nordisk linje om energiproduktion och reglering av energimarknaden avstyrktes av utskottet våren 2019 (bet. 2018/19:NU14) med hänvisning till det samarbete som pågår i Norden.

Förslag liknande de i motionerna 2020/21:720 (SD) yrkande 1 och 2020/21:3301 (SD) yrkande 3 om Vattenfalls uppdrag behandlades av utskottet våren 2020 (bet. 2019/20:NU4). Utskottet anförde att det i likhet med tidigare ansåg att det inte fanns skäl för riksdagen att ta initiativ för att ändra Vattenfalls uppdrag. Förslagen avstyrktes vidare med hänvisning till de grundläggande principerna för förvaltningen av statliga företag och att Vattenfall enligt gällande uppdrag ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Förslag liknande de i motionerna 2020/21:2735 (MP) yrkande 3, 2020/21:3301 (SD) yrkandena 1 och 2, 2020/21:3484 yrkande 19 och 2020/21:3679 (L) yrkande 28 har inte behandlats av utskottet i närtid.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Mål om fossilfri elproduktion
- En ny energikommission
- EU:s mål för förnybar energi 2030
- Energisystemet och näringslivets konkurrenskraft
- Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning.

Mål om fossilfri elproduktion

Energipolitikens inriktning lades fast av riksdagen våren 2018 och baserades på en energipolitisk överenskommelse mellan fem av riksdagens partier från 2016. Riksdagens beslut omfattade bl.a. ett övergripande mål med innebörden att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet och att den svenska energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. Denna inriktning ger långsiktiga förutsättningar för energipolitiken att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat och att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Utöver det övergripande målet godkände riksdagen regeringens förslag om mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut. I flera motioner förordas ett tillkännagivande om att målet i stället bör uttryckas i termer av 100 procent fossilfri. Utskottet har tidigare (bet. 2019/20:NU14) avstyrkt förslag om att ompröva målet om en helt förnybar elproduktion till 2040. Utskottet anser nu liksom då att förnybarhetsmålet inte behöver bytas ut mot ett mål om en helt fossilfri elproduktion. Eftersom det uttryckligen sägs att målet inte ska betraktas som ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte heller innebär en stängning av kärnkraft med politiska beslut menar utskottet att en sådan ändring är omotiverad.

Med det sagda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

En ny energikommission

I motionerna 2020/21:662 (SD) yrkande 33 och 2020/21:3501 (KD) yrkande 5 förordas att riksdagen ska uppmana regeringen att tillsätta en ny parlamentarisk utredning, en ny energikommission, kring Sveriges energiförsörjning och i motion 2020/21:3025 (M) anförs att regeringen bör verka för en ny energiöverenskommelse för att möjliggöra fortsatt utveckling av svensk kärnkraft.

Utskottet vill med anledning av de nämnda förslagen inledningsvis framhålla att det anser att det finns mycket att vinna för samhället, dess medborgare och dess företag om det är möjligt att uppnå breda överenskommelser kring de energipolitiska villkoren. Utskottet ser därför positivt på om den typ av konstellationer som Energikommissionen utgjorde kan bidra till detta. Utskottet kan samtidigt konstatera att två partier lämnat energiöverenskommelsen sedan den slöts i juni 2016. Oaktat de olika partiernas inställning till den nu gällande energipolitiska inriktningen ser utskottet att det i den nuvarande situationen finns små möjligheter att nå en ny bred politisk överenskommelse och det kan därför inte anses motiverat att i nuläget tillsätta en ny parlamentariskt sammansatt energikommission.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

EU:s mål för förnybar energi 2030

I motion 2020/21:3368 (M) yrkande 29 förordas att regeringen ska verka för att EU ersätter målet för förnybar energi till 2030 med ett mål om fossilfri energi. Utskottet konstaterar att riksdagens partier har olika inställning till EU:s mål för förnybar energi till 2030 både när det gäller nivån på målet och om målet bör uttryckas i termer av förnybart eller fossilfritt. Det nu gällande målet om minst 32 procent förnybar energi 2030 antogs efter att det tidigare målet reviderades 2018. Som framgår i det föregående kommer kommissionen med medlemsstaternas reviderade energi- och klimatplaner som underlag vid behov föreslå en översyn av den relevanta energilagstiftningen senast i juni 2021. Utskottet kommer då att ha möjlighet att återkomma till frågan inom ramen för den ordinarie hanteringen av EU-ärenden. Utskottet anser att riksdagen bör lämna det aktuella förslaget utan åtgärd.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Energisystemet och näringslivslivets konkurrenskraft

I motion 2020/21:3368 (M) yrkande 27 framhålls att ett fungerande fossilfritt energisystem är avgörande för näringslivets konkurrenskraft och centralt för klimatomställningen. Utskottet vill inledningsvis framhålla den centrala roll som näringslivets konkurrenskraft har för svensk ekonomi och välfärd. Näringslivet är i sin tur beroende av goda ramvillkor och grundförutsättningar att driva företag och utveckla sin verksamhet i Sverige. I detta ingår bl.a. en god energiförsörjning och trygga och stabila elleveranser. Det är således av vikt att energipolitiken stöder näringslivets utveckling och bidrar till en stärkt konkurrenskraft. Utskottet kan konstatera att det av riksdagen beslutade övergripande målet för energipolitiken syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Utskottets uppfattning är att Sverige ska ha ett robust elsystem med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan, effektivt nyttjande och el till konkurrenskraftiga priser.

Utskottet delar motionärernas bedömning att svensk industri genom sin export kan bidra till globala utsläppsminskningar. Utskottet vill här framhålla vikten av att industrins gröna omställning fortsätter. En klimatsmart industri kräver en klimatsmart elproduktion och även ett fortsatt arbete med att effektivisera elanvändningen.

Sammantaget kan utskottet konstatera att det i mångt och mycket finns en samsyn mellan utskottets uppfattning och det som motionärerna anför. Utskottet anser dock inte att riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med det som förordas.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning

Energipolitiken syftar till att skapa förutsättningar för en långsiktigt säker och hållbar energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser, vilket kan ge nya jobb, nya företag och ökad export. Förnybar och effektiv energianvändning runt om

i världen kan bidra till att lösa den globala klimatutmaningen. Utskottet ser positivt på insatser för att öka produktionen och användningen av förnybar energi samt olika åtgärder som syftar till att stimulera en effektivare energianvändning. Genom sådana satsningar skapas förutsättningar för minskade utsläpp av växthusgaser och en fortsatt utveckling mot ett hållbart energi- och transportsystem. Omsättningen av energipolitiken i praktiken innefattar bl.a. att bygga ut överföringskapacitet och satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät, ökad användarflexibilitet och energilagring. Utskottet vill i sammanhanget också särskilt lyfta fram Elektrifieringskommissionens pågående arbete och arbetet med att ta fram en nationell elektrifieringsstrategi som presenterats närmare i det föregående som hanterar flera av dessa frågor. Utskottet anser därför att riksdagen inte behöver göra några tillkännagivanden i linje med vad som föreslås i motionerna 2020/21:2725 (MP) yrkande 3, 2020/21:2922 (C) yrkande 22 och 2020/21:3484 (M) yrkande 19.

Utskottet anser också att riksdagen kan avslå förslaget i motion 2020/21:3500 (KD) yrkande 23 om att analysera energipolitikens inverkan på industrins konkurrenskraft på kort och längre sikt med hänvisning till det pågående arbetet med att ta fram en elektrifieringsstrategi. En del i den övergripande målbild som nyligen presenterats inom ramen för det arbetet är att Sveriges elförsörjning ska fortsätta att utgöra en unik konkurrensfördel genom hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Arbetsgruppen för elektrifieringsstrategin har för det fortsatta arbetet föreslagit en analys av om marknaden erbjuder tillräckliga prissäkringsmöjligheter för investerare.

Utskottet är inte heller berett att förorda ett mål som innebär att det svenska energisystemet ska vara helt förnybart till 2040, i linje med vad som föreslås i motionerna 2020/21:2922 (C) yrkande 19 och 2020/21:2948 (C) yrkande 15.

Den energipolitiska inriktning som har redovisats i det inledande stycket avviker markant från den som beskrivs i motionerna 2020/21:662 (SD) yrkandena 1 och 3 samt 2020/21:663 (SD) yrkande 1. Det är därför naturligt för utskottet att förorda att riksdagen bör avslå de sistnämnda förslagen. Utskottet anser det inte heller vara motiverat för riksdagen att göra några uttalanden som utgår från vissa näringars energibehov så som föreslås i motionerna 2020/21:660 (SD) yrkande 1 och 2020/21:701 (SD) yrkande 3. Den allmänna energipolitiska inriktningen, som redovisas inledningsvis i detta ställningstagande, anser utskottet täcker in det som efterfrågas i motionerna i det avseendet.

I motionerna 2020/21:720 (SD) yrkande 1 och 2020/21:3301 (SD) yrkandena 1–3 förordas olika tillkännagivanden om Vattenfall. Utskottet kan konstatera att Vattenfalls uppdrag beslutades av riksdagen 2010 i enlighet med det som regeringen hade föreslagit (prop. 2009/10:179, bet. 2009/10:NU23). Uppdraget innebär att Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. I

betänkandet framhöll utskottet att en ledande position i koldioxideffektiv teknik och hållbar energiproduktion är en viktig komponent för framtida värdeskapande för Vattenfall. Beslut som bolaget fattar på marknadsmässiga grunder – i enlighet med uppdraget – bör riksdagen enligt utskottets uppfattning inte uttala sig om. Utskottet är inte heller berett att ompröva bolagets uppdrag i enlighet med det som förordas i motionsyrkandena, och riksdagen bör därför avslå dessa.

Utskottet har tidigare i betänkandet i ställningstagandet om EU:s mål för förnybar energi 2030 redan konstaterat att kommissionen senast i juni 2021 vid behov kommer att föreslå en översyn av den relevanta energilagstiftningen. Vid en sådan översyn och de förhandlingar som då skulle följa om den klimat- och energipolitiska ramen kommer utskottet och riksdagen att ha möjlighet att återkomma kring Sveriges förhandlingsposition inom ramen för den ordinarie hanteringen av EU-ärenden. Utskottet ser ingen anledning för riksdagen att frångå denna ordning. Riksdagen bör av detta skäl avslå motion 2020/21:727 (SD) yrkande 18. Utskottet vill ändå därutöver i detta sammanhang framhålla att det i sak inte delar motionärernas uppfattning om att regeringen i förhandlingarna ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi. Kärnkraften släpper visserligen ut mindre växthusgaser än fossila bränslen, men att därmed likställa den med förnybar energiproduktion vore främmande för utskottet.

Utskottet delar inte heller uppfattningen som redovisas i motion 2020/21:3679 (L) yrkande 28 att riksdagens beslutade energipolitiska mål motverkar ett effektivt klimatarbete. När det gäller statens målfuppföljning inom energiområdet anser utskottet att de indikatorer regeringen använder i sin resultatredovisning ska utgå från de mål som riksdagen har beslutat om. Utskottet konstaterar att regeringen har tagit fram flera indikatorer och bedömningsgrunder för att följa upp riksdagens beslutade mål. Utskottet anser därför att riksdagen bör avslå förslaget i den nämnda motionen om redovisning av koldioxidintensiteten i använd energi respektive el.

När det slutligen gäller övriga motionsyrkanden som utskottet har att ta ställning till i detta avsnitt anser utskottet att riksdagen kan avslå dessa med hänvisning till de ställningstaganden som gjordes då utskottet senast behandlade motsvarande förslag.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Kärnkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om en fortsatt drift av Ringhals 1. Utskottet påminner om att de statligt ägda bolagen är självständiga juridiska personer där det högsta beslutande organet är bolagsstämman. Även förslag om ändrade bestämmelser om nya kärnreaktorers tillåtlighet, samt standardisering, översyner, myndighetsuppdrag och internationellt arbete i fråga om kärnkraft och vissa övriga frågor om kärnkraft avslås av riksdagen. Utskottet hänvisar bl.a. till inriktningen för energipolitiken som riksdagen beslutade våren 2018 och redan pågående internationellt arbete.

Jämför reservation 11 (M, SD, KD), 12 (M, SD, KD, L), 13 (M, SD), 14 (SD, KD) och 15 (SD, L), motivreservation 16 (M, KD), reservation 17 (SD) och 18 (L) samt motivreservation 19 (M, KD).

Motionerna

I Moderaternas partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 30 förordas ett tillkännagivande om att värna och utveckla den svenska kärnkraften. Motionärerna framhåller att kärnkraften spelar en viktig roll för en trygg elförsörjning och låga klimatutsläpp. Den producerar energi utan att påverka klimatet och kan producera el när den efterfrågas samt behöver inte kompletteras med t.ex. energilagring för att fungera. Motionärerna anser att alla ekonomiskt meningsfulla livstidsförlängningar måste göras och att en oberoende bedömning av de ekonomiska förutsättningarna att driva befintliga reaktorer vidare bör genomföras. Att stänga kärnkraft försämrar Sveriges möjligheter att producera den mängd el som landet behöver för att klara att ställa om klimatet, anför motionärerna vidare. I yrkande 31 förordas därför ett tillkännagivande om att regeringen ska genomföra en analys av fortsatt drift av Ringhals reaktor 1.

I kommittémotion 2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 2 föreslås ett likalydande tillkännagivande om att värna och utveckla den svenska kärnkraften med samma motivering som det nyss nämnda i motion 2020/21:3368 (M). Vidare finns även ett förslag till tillkännagivande om Ringhals 1 i yrkande 3. I motionen anfördes att Vattenfall i en intern utredning kommit fram till att Ringhals 1 kan drivas vidare till 2036 med hjälp av låga investeringar. Motionärerna anser att regeringen omgående ska inleda ett arbete för fortsatt drift av reaktorn och vill att regeringen tillsätter en utredning för att undersöka förutsättningarna för detta. Därtill förordas motionärerna i yrkande 6 ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med nödvändiga ändringar i miljöbalken i syfte att skapa möjligheter för små modulära reaktorer i Sverige. Motionärerna framhåller att Sverige måste delta i utvecklingen och anpassa regelverket för att möjliggöra den här typen av

reaktorer. Regeringen behöver se över det nuvarande förbudet mot att driva fler än tio reaktorer i Sverige och utreda möjligheterna att ta bort förbudet. Miljöbalken bör även ändras så att den tillåter byggnation av reaktorer på fler platser än de tre befintliga kärnkraftverken.

I motion 2020/21:946 (M) framhåller Betty Malmberg att kärnkraften stod för den största andelen av elproduktionen under 2018, vilket motsvarade 42 procent. Hon anför vidare att stängningen av Ringhals 1 och 2 kommer att orsaka problem och betonar vikten av att ett land har en stabil produktionskälla att lita till då vädrets makter kan begränsa vatten-, vind- och solkraft. Motionären anser att regeringen därför bör förtydliga Vattenfall AB:s ägardirektiv så att det framgår att kraftproduktionen ska säkerställa nätstabilitet och att den levererade elen ska motsvara efterfrågan på effekt och systemtjänster. Det ska även framgå att elproduktionen främst bör ske med planerbara fossilfria kraftslag, kompletterat med fossilfri intermittert kraft så länge den inte äventyrar systemstabiliteten.

Sten Bergheden (M) framhåller i motion 2020/21:972 att om Sverige och världen ska klara att minska de fossila bränslena och minska takten på klimatförändringarna, måste kärnkraften behållas och byggas ut. Motionären anför i yrkande 1 att Sverige därför måste ta fram en tydlig plan och strategi för detta. Vidare anför motionären i yrkande 2 att behovet av miljövänlig fossilfri el kommer att öka med omställningen och att svensk kärnkraft behövs och måste byggas ut för att landet ska klara framtidens elförsörjning på ett tryggt och säkert sätt.

I motion 2020/21:976 framhåller Betty Malmberg (M) vikten av att snarast inleda ett arbete för att svensk lagstiftning ska vara anpassad till reglering av småskalig kärnkraft. I likhet med vad som anförts i motionerna 2020/21:3368 (M) och 2020/21:3484 (M) anser motionären att riksdagen ska uppmana regeringen att återkomma med en anpassad reglering så att det finns en beredskap i den händelse att det blir aktuellt att uppföra små modulära reaktorer i Sverige.

I motion 2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2 förordas att regeringen ska utvärdera kärnkraftens stora betydelse för klimatet och fossilfri energiproduktion samt vikten av att stärka svensk teknikutveckling och kompetens inom området.

I motion 2020/21:2626 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 2 föreslås att riksdagen ska tillkännage för regeringen att etablering av kärnkraft ska tillåtas även på andra platser än befintliga kärnkraftverk för att möjliggöra etableringen av ny kärnkraft.

I kommittémotion 2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhåller motionärerna att kärnkraften i dag står för nästan hälften av Sveriges energiproduktion och att den inom överskådlig framtid kommer att utgöra grunden för den svenska energiförsörjningen. Motionärerna anser att Sverige bör satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en tryggt elförsörjningssituation för Sverige och begär sammanfatt-

ningsvis i yrkande 7 ett tillkännagivande om en långsiktig satsning på kärnkraft. Vidare förordas i yrkande 11 (i denna del) att riksdagen ska uppmana regeringen att ta fram en strategi för utvecklingen av små kärnkraftsreaktorer (small modular reactors, SMR). Motionärerna framhåller att SMR-reaktorer kan bli en intressant möjlighet inom kärnteknikområdet och konstaterar att det pågår insatser och projekt i andra länder för att licensiera och driftsätta små kärnkraftsreaktorer. Motionärerna anför vidare att den inskränkning som finns i miljöbalken bl.a. innebär att nya kärnkraftsreaktorer endast får ersätta permanent avstängda reaktorer och att detta begränsar antalet reaktorer till dagens tio. Gränsen på tio reaktorer bör enligt motionärerna omprövas för att undvika överlappningsproblem mellan gamla och eventuella nya verk samt att man inte ska begränsa platserna för nyetablering till dagens tre platser. En omprövning ska även eliminera de i dag juridiska oklarheterna när det gäller uppförandet av nya reaktorer. Motionärerna förordar därför ett tillkännagivande i yrkande 12 om att 17 kap. 6 a § miljöbalken (1998:808) avskaffas.

I kommittémotion 2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2 förordas att riksdagen ska uppmana regeringen att skyndsamt till-sätta en oberoende snabbutredning som analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för vidare drift av Ringhals 1 samt vilken påverkan nedstängningen av reaktorn får för utsläppen av växthusgaser. Motionärerna anför vidare i yrkande 3 att riksdagen bör uppmana regeringen att ge Vattenfall AB i ägardirektiv att stoppa den förtida avvecklingen av Ringhals 1. I motionen framförs vidare i yrkande 4 att Vattenfall inte ska åläggas några restriktioner för att planera, förbereda eller bygga ny kärnkraft.

Det är orimligt att elkonsumenterna i Skåne tvingas bära kostnaden för de dåliga beslutet att i förtid lägga ned det förutvarande kärnkraftverket i Barsebäck, sägs det i motion 2020/21:1602 av Jörgen Grubb m.fl. (SD). För att täcka elbehovet i Skåne de närmaste 50 åren bör riksdagen enligt motionärerna uppmana regeringen att bygga ett nytt modernt och högeffektivt kärnkraftverk i Barsebäck.

Mats Nordberg förordar i motion 2020/21:3301 (SD) yrkande 4 att minst en reaktor i Ringhals bör drivas vidare tills en ny reaktor närmar sig driftsättning. Därtill bör riksdagen i enlighet med yrkande 5 uppmana regeringen att ålägga Vattenfall att planera för byggnation av ny kärnkraft. Vidare föreslås i yrkande 6 att kostnaden för att skapa ny kraftledningskapacitet från norr till söder tydligt bör fördelas på och redovisas för de kraftverk varifrån elen ska överföras. Detta skulle enligt motionären styra mot nykonstruktion av kraftverk i delar av landet där kraften kommer att förbrukas, minska påverkan på naturen av stora kraftledningar och slutligen göra jämförelsen mellan att bygga ny vindkraft eller ny kärnkraft mer rättvisande.

I kommittémotion 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) förordas att Ringhals 1 ska drivas vidare. Motionärerna menar att nedläggningen kommer att orsaka ett strukturellt kraftbalansunderskott som kommer att fördjupas nästa vinter. I yrkande 1 föreslår motionärerna att regeringen genom att till-sätta en snabbutredning ska se över möjligheterna att driva vidare Ringhals 1.

Utredningen bör genomföras av en oavhängig part och också ta hänsyn till klimatkonsekvenserna. I väntan på snabbutredningen bör Vattenfall stoppa all effektivering av avvecklingsplanerna. Vidare förordas i yrkande 12 ett tillkännagivande om att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer både i Europa och i andra världsdelar för att utveckla ett fåtal standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter. Motionärerna anser att ett sådant arbete har potential att sänka kostnaderna och korta ledtiderna för byggnation. Vidare anser motionärerna att svensk kärnkraftslagstiftning bör moderniseras. I yrkande 14 förordas därmed ett tillkännagivande om att begränsningarna om att det enbart är tillåtet att anlägga nya reaktorer på tre platser i Sverige och att det totala antalet reaktorer inte får överstiga tio ska tas bort. Behovet av andra förändringar givet teknikutvecklingen bör enligt motionärerna också analyseras.

Att möjliggöra fortsatt drift av de svenska reaktorerna framstår som en helt fundamental pusselbit i det svenska energisystemet. Detta synsätt redovisas i kommittémotion 2020/21:3242 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 1. Svaret för driften av reaktorerna ligger hos ägarna, men motionärerna menar att det behövs ett aktivt engagemang i frågan från både Energimyndigheten och Strålsäkerhetsmyndigheten eftersom den är så väsentlig för Sveriges framtida energiförsörjning. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att ge de två myndigheterna uppgiften att inom sina respektive områden arbeta för att underlätta för kärnkraftsägarna att förlänga den planerade drifttiden för reaktorerna.

För att Sverige ska kunna dra nytta av den tekniska utvecklingen och möjliggöra att små reaktorer kan byggas och drivas effektivt anser motionärerna vidare att de befintliga regelverken behöver kompletteras. I yrkande 2 föreslås därför att riksdagen ska begära att regeringen tillsätter en statlig utredare med uppdrag att se över regelverken i syfte att möjliggöra att små reaktorer och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga kan uppföras i Sverige. Motionärerna framhåller att 17 kap. 6 a § i miljöbalken (1998:808) som stadgar att endast tio reaktorer samtidigt får vara i drift i Sverige och att det inte får byggas nya reaktorer någon annanstans än vid tre platser i Sverige är särskilt problematisk. Enligt vad som föreslås i yrkande 3 bör det därför ingå i uppdraget till utredaren att föreslå att den nämnda paragrafen avskaffas i dess helhet. Vidare förordar motionärerna i yrkande 4 att avgiftsstrukturen för kärntekniska anläggningar ses över för att medge uppförande av reaktorer som är betydligt mindre än dagens. Riksdagen bör också enligt vad som anförs i yrkande 5 uppmana regeringen att se över formerna för regeringens tillståndsgivning för nya kärntekniska anläggningar. Även denna fråga bör ingå i den föreslagna utredningen. Motionärerna menar att besked om tillåtlighet bör kunna utformas så pass generellt att ytterligare reaktorer kan läggas till vid en befintlig anläggning utan att frågan behöver passera regeringen igen. Kravet att regeringen ska meddela tillåtlighet oavsett en reaktors storlek behöver också ses över. Motionärerna anser även att tillstånd att uppföra reaktorer behöver kunna meddelas för flera reaktorer samtidigt, även om de inte byggs samtidigt

eller på samma plats. Enligt vad som förordas i yrkande 6 bör vidare tiden för tillståndsgivningen kortas ned avsevärt så att inte tillståndsgivningen blir tidsstyrande för framtida reaktorer eller andra kärntekniska anläggningar.

I motionen förordas vidare i yrkande 7 att Energimyndighetens instruktion skrivs om så att de målkonflikter som finns där försvinner. Motionärerna framhåller att det inte är möjligt för myndigheten att samtidigt verka för att det ska bli möjligt att avveckla kärnkraften och att så kostnadseffektivt som möjligt nå de klimatpolitiska målen. Detta innebär enligt motionärerna att myndigheten i dag lägger alldeles för lite kraft på att undersöka hur den nya väderberoende elproduktionen ska kunna samverka effektivt med den befintliga kärnkraften. Motionärerna föreslår vidare i yrkande 8 ett tillkännagivande om att Energimyndigheten i allt sitt arbete ska behandla de fossilfria kraftslagen teknikneutralt. Konkret innebär detta att myndigheten inte får exkludera kärnkraften på förhand i sina analyser och att möjligheten att använda småskalig kärnkraft för andra tillämpningar än elproduktion behöver inkluderas i myndighetens analyser. Vidare förordas i yrkande 10 att Energimyndigheten ska inkludera kärnkraft i sin forskning. Motionärerna anser bl.a. att det behövs analyser och forskningsinsatser kring hur kärnkraftens tillämpningar utöver elproduktion ska kunna tas till vara i en svensk kontext.

Motionen omfattar även förslag som rör Strålsäkerhetsmyndigheten. Motionärerna förordar i yrkande 12 att myndigheten ska skaffa sig beredskap att ta emot en ansökan om att bygga en liten reaktor i Sverige. I närtid menar de att det behövs en beredskap för att ta emot ansökningar om att bygga vattenkylda reaktorer i olika storlekar, och på lite sikt behöver myndigheten även bygga upp en förmåga att utvärdera ansökningar om att uppföra icke-vattenkylda reaktorer. För att sänka tröskeln för någon att ansöka om att bygga en reaktor som i något avseende skiljer sig från de reaktorer som är i drift i dag anser motionärerna vidare att det behövs tydliga och relevanta regler som är enkla att använda. Strålskyddsmyndigheten bör därför enligt yrkande 13 få i uppdrag att anpassa sina föreskrifter så att små reaktorer, reaktorer med andra tillämpningar än elproduktion och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga effektivt kan uppföras. Myndigheten bör också i enlighet med yrkande 14 få i uppdrag att utarbeta en kraftigt förenklad process för hur andra länders typgodkännanden av reaktorer, system och komponenter ska kunna accepteras i Sverige. Detta skulle göra att ansökningsförfarandet kan genomföras både snabbare och billigare. Motionärerna anser vidare att kärnteknikområdet är eftersatt när det gäller den fria rörligheten inom EU och menar att otaliga handelshinder skulle kunna tas bort utan att det för den skull påverkar reaktorsäkerheten negativt. I yrkande 15 förordas därför att Strålskyddsmyndigheten även får i uppdrag att aktivt arbeta för att reaktorer, system och komponenter godkända i en EU-medlemsstat ska kunna anses godkända i hela unionen. Slutligen bör myndigheten enligt vad som anförs i yrkande 16 få i uppdrag att ta fram en process för en tidig dialog med reaktorleverantörer där

besked om förväntningar och utmaningar kan lämnas till en intresserad leverantör innan det finns en formell ansökan om att bygga en reaktor eller ens en utpekad beställare.

Motionärerna anser vidare att Sverige behöver ta en mycket mer aktiv roll i de internationella organisationerna för att frigöra kraften i kärnkraften som verktyg i det globala klimatarbetet och förordar ett tillkännagivande om detta i yrkande 17. Sverige bör också enligt yrkande 18 utan dröjsmål ansluta sig till Clean Energi Ministerial-initiativet Nice Future.

Vissa kompletterande uppgifter

Kärnkraft

Som har redovisats tidigare i betänkandet fastställde riksdagen våren 2018 ett mål för energipolitiken med innebörden att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar (bet. 2017/18:NU22). I anslutning till det slogs det även fast att detta mål inte ska ses som ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte heller innebär en stängning av kärnkraft genom politiska beslut. I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) redovisades bl.a. att kärnkraften ska bära sina egna kostnader, och principen om att kärnkraften inte ska subventioneras består. Även övriga principer från proposition 2008/09:163 (som genomfördes när riksdagen biföll prop. 2009/10:172) kvarstår. Dessa principer har redovisats tidigare i betänkandet. I propositionen Energipolitikens inriktning konstaterade regeringen att de nyligen genomförda eller snart aktuella nedläggningarna av fyra reaktorer kommer att innebära stora utmaningar för elsystemet, bl.a. i ljuset av att det samtidigt pågår en ökad elektrifiering inom transportsektorn och processindustrin. Regeringen redovisade också att kärnkraften utöver el tillför effekt och andra viktiga systemtjänster till elsystemet. En stängning av flera kärnkraftsreaktorer i en nära framtid påverkar således elsystemets robusthet negativt. Av den anledningen ansåg regeringen att tillgången till och utvecklingen av nya och alternativa systemtjänster behöver ses över.

Vissa bestämmelser i miljöbalken

Enligt 17 kap. 6 a § miljöbalken ska regeringen vid sin prövning av en ny kärnreaktors tillåtlighet endast få tillåta denna reaktor om den är avsedd att

1. ersätta en kärnkraftsreaktor som efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi och som kommer att vara permanent avstängd när den nya reaktorn tas i kommersiell drift
2. uppföras på en plats där en kärnkraftsreaktor efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi.

Riksdagen beslutade om den aktuella bestämmelsen våren 2010 som ett led i den dåvarande regeringens strävan att skapa förutsättningar för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10:NU26, rskr. 2009/10:359).

Utplacering av SMR-reaktorer

I svaret på en skriftlig fråga den 24 mars 2021 från Björn Söder (SD) om utplacering av SMR-reaktorer och förändring i miljöbalken (fr. 2020/21:2200) konstaterade statsrådet Per Bolund inledningsvis att regleringen i miljöbalken som åsyftades i frågan togs fram av den dåvarande regeringen 2010 och syftade till att skapa förutsättningar för ett kontrollerat generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet, principer som senare bekräftades i energiöverenskommelsen från 2016. Statsrådet konstaterade vidare att generationsskiftet i det svenska kärnkraftsbeståndet regleras i miljöbalken och lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. Avslutningsvis anförde statsrådet att små modulära reaktorer fortfarande är på utvecklingsstadiet och att det för närvarande inte planeras för några förändringar i lagstiftningen.

Vattenfall och kärnkraftverket Ringhals

Utskottet har i ett tidigare betänkande (bet. 2019/20:NU14) redogjort för Vattenfalls beslut från 2015 om en förtida stängning av Ringhals 1 och 2 någon gång under 2018–2020. Ringhals 2 togs ur drift den 30 december 2019 och Ringhals 1 den 31 december 2020. Efter det att effektdriften upphört påbörjas arbetet med att tömma reaktorn på kärnbränsle, därefter börjar anläggningen förberedas för avveckling. Vattenfall uppger på sin webbplats att nedmonteringen av Ringhals 1 kommer att starta i större skala andra halvåret 2022 och förväntas vara avslutad om 10 år. För de återstående reaktorerna Ringhals 3 och 4 gäller alltså de befintliga planeringsförutsättningarna om drift i 60 år för de båda anläggningarna.

Statsrådet Ibrahim Baylan besvarade den 20 januari 2021 en skriftlig fråga från Mats Nordberg (SD) om nedläggningen av Ringhals och vilka skäl som låg till grund för regeringens ställningstagande att inte förhindra Vattenfalls beslut (fr. 2020/21:1198). I sitt svar uppgav statsrådet att riksdagen har beslutat att Vattenfall AB affärsmässigt ska bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Vidare påminde statsrådet om att bolagen med statligt ägande liksom övriga svenska aktiebolag lyder under aktiebolagslagen (2005:551) och att det är styrelsen som har ansvar för hur bolaget organiseras och förvaltas utifrån bolagets bästa. Statsrådet anförde avslutningsvis att Vattenfall AB:s beslut att avveckla Ringhalsreaktorerna är baserat på en affärsmässig bedömning.

Något om internationellt utvecklingsarbete på kärnenergiområdet

Europeiska atomenergigemenskapens (Euratom) forsknings- och utbildningsprogram drivs för närvarande parallellt med Horisont Europa, EU:s ramprogram för forskning och innovation för åren 2021–2027. Syftet med programmet är att stimulera forskning och utbildning för att minska kärnsäkerhetsrisker och andra säkerhetsrisker, utveckla säker kärnteknik och förbättra strålskyddet. Programmet anses bl.a. leda till att medlemsstaternas forskningsanstängningar på området samordnas. Totalt har det en budget om 1 757 miljoner euro (åtagande i 2018 års priser) 2021–2027.

Förutom insatserna inom Euratom är kärnkraft också ett av tio områden inom den strategiska EU-planen för energiteknik (European Strategic Energy Technology Plan, SET-Plan). Verksamheten betecknas SNETP (Sustainable Nuclear Energy Technology Platform) och syftar bl.a. till att utveckla nästa generation av mer hållbara reaktortekniker samt utveckla nya tillämpningar för kärnkraft.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag liknande de i motionerna 2020/21:662 yrkandena 7, 11 och 12, 2020/21:972 (M) yrkandena 1 och 2, 2020/21:976 (M), 2020/21:996 (M) yrkande 2, 2020/21:2626 (M) yrkande 2, 2020/21:3242 (L) yrkandena 2 och 3, 2020/21:3368 (M) yrkande 30, 2020/21:3483 (M) yrkandena 2 och 6 och 2020/21:3501 (KD) yrkandena 12 och 14 behandlades senast våren 2020 (bet. 2019/20:NU14). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till den inriktning för energipolitiken som riksdagen beslutade våren 2018 och till att utveckling av det som brukar betecknas den fjärde generationens kärnkraft bör bedrivas inom ramen för olika europeiska samarbeten.

Förslag liknande de i motionerna 2020/21:720 (SD) yrkande 1, 2020/21:3301 (SD) yrkande 4, 2020/21:3368 (M) yrkande 31, 2020/21:3484 (M) yrkande 3 och 2020/21:3501 (KD) yrkande 11 om en fortsatt drift av Ringhals 1 liksom vissa andra frågor om Vattenfalls uppdrag och verksamhet i motionerna 2020/21:946 (M) och 2020/21:720 (SD) yrkande 1 avstyrktes av utskottet våren 2020 med hänvisning till de grundläggande principerna för förvaltningen av statliga företag och att det är ägarna och Ringhalsverkets styrelse som självständigt och på affärsmässiga grunder beslutar i dessa frågor (bet. 2019/20:NU4 och 2019/20:NU14).

Förslag liknande de i motionerna 2020/21:1602 (SD), 2020/21:3301 (SD) yrkandena 5 och 6 och 2020/21:3242 (L) yrkandena 1, 4–8 och 12–18 har inte tidigare behandlats av utskottet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Fortsatt drift av Ringhals 1
- Bestämmelser om nya kärnreaktorers tillåtlighet
- Kärnkraftens ekonomiska förutsättningar
- Kärnkraft och standardisering
- Översyner, myndighetsuppdrag och internationellt arbete om kärnkraft
- Vissa övriga frågor om kärnkraft.

Fortsatt drift av Ringhals 1

I flera motioner förordas tillkännagivanden om en fortsatt drift av Ringhals 1 och i motion 2020/21:3301 (SD) yrkande 4 föreslås att minst en av reaktorerna vid Ringhals ska drivas vidare. Utskottet kan inledningsvis konstatera att elproduktionen i Ringhals 1 avslutades den 31 december 2020 i enlighet med Vattenfalls beslut från 2015. Utskottet vill i likhet med tidigare sammanhang då liknande förslag behandlats påminna om innehållet i Vattenfalls uppdrag som beslutades av riksdagen 2010. Uppdraget innebär bl.a. att Vattenfall ska bedriva sin verksamhet på affärsmässiga grunder. Vattenfall verkar dessutom på en konkurrensutsatt marknad och beslut som bolaget fattar på marknads-mässiga grunder – i enlighet med uppdraget – bör riksdagen enligt utskottets uppfattning inte uttala sig om. Utskottet vill också påminna om att de statligt ägda bolagen är självständiga juridiska personer, där det högsta beslutande organet är bolagsstämman. Enligt aktiebolagslagen ansvarar styrelsen för bolagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter och ska, liksom bolagets ledning, se till bolagets bästa. Med hänvisning till detta ser utskottet ingen anledning för riksdagen att uttala sig om driften vid Ringhals 1 eller någon av de andra reaktorerna vid Ringhals.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Bestämmelser om nya kärnreaktorers tillåtlighet

I flera motioner förordas tillkännagivanden om en översyn av lagstiftningen med syfte att avskaffa begräsningarna i 17 kap. 6 a § miljöbalken (1998:808) om kärnreaktorers tillåtlighet. Bakgrunden till förslagen är att motionärerna vill anpassa lagstiftningen till den tekniska utvecklingen av små modulära reaktorer och möjliggöra för etableringen av ny kärnkraft i Sverige. Utskottet konstaterar att generationsskiftet i det svenska kärnkraftsbeståndet regleras i miljöbalken och lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. Vidare noterar utskottet statsrådet Per Bolunds svar på en skriftlig fråga som refererats i det föregående där statsrådet bl.a. konstaterar att små modulära reaktorer är på utvecklingsstadiet och uppger att det för närvarande inte planeras för några förändringar i lagstiftningen. Utskottet anser inte heller att riksdagen i nuläget bör ta något initiativ för att förändra lagstiftningen.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Kärnkraftens ekonomiska förutsättningar

I två motioner förordas tillkännagivanden om att värna den svenska kärnkraften. Utskottet har ingen annan uppfattning än att kärnkraften spelar en viktig roll i det svenska energisystemet och att dess betydelse sannolikt kommer att bestå ytterligare flera decennier. Detta konstaterande innebär emellertid inte att utskottet sluter upp bakom förslaget i dessa motioner att det bör genomföras en oberoende bedömning av de ekonomiska förutsättningarna att driva befintliga reaktorer vidare. Som tidigare konstaterats i betänkandet är frågan om fortsatt drift av svenska kärnreaktorer, så länge politiken inte beslutat om ett stoppdatum, en fråga för bolagens ägare och styrelse. Utskottet anser därför inte att det är motiverat för riksdagen att agera i frågan.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Kärnkraft och standardisering

I motion 2020/21:3501 (KD) yrkande 12 förordas ett samarbete med andra kärnkraftsländer för att utveckla standardiserade kärnkraftverk och kärnkraftskomponenter. Utskottet konstaterar att det redan finns etablerade samarbeten inom ramen för Euroatom och EU:s s.k. SET-plan. Därtill vill utskottet påpeka att det inte kan anses vara en uppgift för riksdagen att så specifikt som föreslås i motionen peka ut – och därmed i någon utsträckning även begränsa – vilken inriktning Sverige bör förespråka inom ramen för dylika samarbeten.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Översyner, myndighetsuppdrag och internationellt arbete om kärnkraft

I motion 2020/21:3242 (L) yrkandena 1, 2, 4–8, 12 och 14–18 lämnas flera förslag som syftar till att säkerställa långtidsdrift av befintliga kärnreaktorer, undanröja hinder, korta ledtider och sänka kostnader för ny kärnkraft, förändra inriktningen på arbetet vid Energimyndigheten och Strålsäkerhetsmyndigheten samt Sverige utvecklar sitt internationella samarbete om kärnkraft.

Utskottet har i ett tidigare ställningstagande i detta betänkande redogjort för sin syn på kärnkraften och anser att de här aktuella förslagen kan avslås med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört. När det gäller förslagen som rör Energimyndigheten vill utskottet därutöver påminna om att regeringen mot bakgrund av ett tillkännagivande från riksdagen om kärnenergiforskning i regleringsbrevet till myndigheten förtydligat att Energimyndigheten har ansvar för strategiarbete och har möjlighet att prioritera insatser kring alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, i den mån detta bedöms rimligt för att bidra till målen.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Vissa övriga frågor om kärnkraft

I motionerna 2020/21:720 (SD) yrkandena 3 och 4, 2020/21:946 (M) och 2020/21:3301 (SD) yrkande 5 förordas tillkännagivanden som på olika sätt berör Vattenfalls verksamhet i förhållande till kärnkraft. Utskottet vill här påminna om att riksdagens beslutade uppdrag till Vattenfall innebär att bolaget ska bedriva sin verksamhet på affärsmässiga grunder. Vattenfall verkar på en konkurrensutsatt marknad och ska fatta sina beslut på marknadsmässiga grunder. Utskottet anser inte att riksdagen bör agera utifrån de aktuella förslagen.

I motion 2020/21:662 (SD) yrkandena 7 och 11 föreslås tillkännagivanden om en långsiktig satsning på kärnkraft respektive att Sverige bör ta fram en strategi för utvecklingen av små modulära reaktorer. I motion 2020/21:1602 (SD) förordas att riksdagen ska ta initiativ för att bygga ett nytt kärnkraftverk i Barsebäck och i motionerna 2020/21:972 (M) yrkandena 1 och 2 och 2020/21:3301 (SD) yrkande 6 finns mer generella förslag som på olika sätt berör utbyggnad av kärnkraft. Utskottet vill med anledning av dessa förslag än en gång påminna om att det tidigare i betänkandet konstaterat att kärnkraften har en viktig roll i den svenska energimixen och att denna roll med största sannolikhet kommer att bestå under ytterligare decennier. När det gäller kärnkraft i ett längre perspektiv har det tidigare framgått av detta betänkande att riksdagens partier har olika syn på vilken roll kärnkraften bör och kan spela i framtiden. Utskottet anser inte att de aktuella förslagen bör leda till några tillkännagivanden. Detsamma gäller förslaget i motion 2020/21:3242 (L) yrkande 10 om inriktningen för Energimyndighetens arbete i detta specifika avseende.

När det gäller motion 2020/21:996 (M) yrkande 2 om kärnkraftens betydelse för klimatet och fossilfri energiproduktion anser utskottet att riksdagen kan avslå förslaget med hänvisning till det ställningstagande som gjordes då utskottet senast behandlade motsvarande förslag.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Energieffektivisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag i motioner som på olika sätt gäller energieffektivisering. Utskottet hänvisar till pågående insatser som exempelvis det s.k. Energisteget och sektorsstrategier för energieffektivisering. Därtill konstaterar utskottet att regeringen under hösten 2021 avser att överlämna en proposition till riksdagen som syftar till att genomföra EU:s omarbetade energieffektiviseringsdirektiv.

Jämför reservation 20 (SD), 21 (V) och 22 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhåller motionärerna att energieffektivisering har en betydande potential, inom både transport, industri och den offentliga sektorn. Energieffektivisering är ofta samhällsekonomiskt lönsamt eftersom många åtgärder kan genomföras till ett lägre pris än vad ny elproduktion skulle ha kostat. Motionärerna menar vidare att miljöeffekten dessutom är större när utsläpp minskas till följd av ett lägre energibehov och via renare framställning. Ur ett resurs- och konkurrensperspektiv är det en självklarhet att resurserna används på ett så effektivt sätt som möjligt eftersom den som ligger i framkant därigenom får en konkurrensfördel. Motionärerna begär därför i yrkande 28 ett tillkännagivande om energieffektivisering.

I kommittémotion 2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 14 efterfrågas en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering. Motionärerna framhåller vikten av energieffektivisering för en hållbar energiförsörjning och konstaterar samtidigt att energieffektivisering sällan sker av sig självt. För att nå målsättningen om att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektiva energianvändning jämfört med 2005 finns det enligt motionärerna ett behov av verkningsfulla åtgärder.

I partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. yrkande 40 anför Liberalerna att energieffektivisering bör motiveras utifrån att klimatpåverkan behöver minska, och menar att klimatargumentet haltar för t.ex. den svenska elanvändningen. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att klimatarbetet ska vara överordnat energieffektivisering. I de fall då energieffektiviseringsmålet står i konflikt med klimatarbetet eller riskerar att begränsa den ekonomiska tillväxten anser motionärerna att det måste stå tillbaka.

Ett system med lagstadgade energieffektiviseringar, en s.k. kvotplikt, bör införas i Sverige. Det föreslår Lorentz Tovatt (MP) i motion 2020/21:2724 yrkande 1. Vidare förordas i yrkande 2 att regeringen säkerställer myndigheters arbete för energieffektivisering samt underlättar för finansieringslösningar av industrins energieffektivisering.

Vissa kompletterande uppgifter

Regeringens bedömning av måluppfyllelse

I budgetpropositionen för 2021 (bet. 2020/21:1 utg.omr. 21 Energi) gjorde regeringen bedömningen att energiintensitetsmålet till 2020 kan uppnås, men konstaterade samtidigt att det ännu var för tidigt att avgöra vilken påverkan utbrottet av sjukdomen covid-19 skulle få för måluppfyllelsen. När det gäller målet om 50 procent effektivare energianvändning 2030 (prop. 2017/18:228, bet. 2017/18:NU22, rskr. 2018/19:411) var dock regeringens bedömning att målet skulle vara svårt att nå utan ytterligare åtgärder. Regeringen anförde att detta också var något som framgick i Energimyndighetens senaste långsiktiga scenarier (ER 2019:7) som räknar med effekter av beslutade styrmedel. Enligt regeringens uppfattning är en bidragande orsak till att energiintensitetsmålet för 2030 inte bedöms nås att BNP-utvecklingen, redan före utbrottet av covid-19, bedöms ha mattats av jämfört med när målet formulerades.

Regeringen uttalade vidare uppfattningen att EU:s målsättning för energieffektivisering till 2030 bör skärpas. Den lagstiftning som öppnas upp till följd av ambitionshöjningarna ska enligt regeringen vila på robusta konsekvensanalyser och oberoende vetenskapliga kalkyler, som samtidigt respekterar att en effektiv omställning kan se olika ut i EU:s medlemsländer.

Politikens inriktning enligt budgetpropositionen för 2021

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 21 Energi) framhåller regeringen att den ser ett fortsatt behov av effektivare energianvändning, vilket kan bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft, minska klimat- och miljöpåverkan och bidra till försörjningstryggheten. Regeringen konstaterar att det finns behov av ytterligare insatser för att nå det mål om 50 procent effektivare energianvändning 2030 som riksdagen har beslutat om.

Regeringen framhöll vidare sin bedömning att Energi- och klimatrådgivningen fyller en viktig funktion genom att stödja hushåll och mindre företag med kunskap om energieffektiviseringsåtgärder, förnybar energi och minskad klimatpåverkan utifrån lokala förutsättningar. Regeringen föreslog att rådgivningen skulle breddas till att även genomföras på andra språk än svenska och därigenom nå en större målgrupp.

För att nå målen om energieffektivisering anförde regeringen vidare att det är viktigt att stärka policyarbete och marknadskontroll för ekodesign och energimärkning. Regeringen föreslog därför en resursförstärkning till Energimyndigheten för att kunna genomföra dessa uppgifter. En satsning på utveckling av Energimyndighetens testverksamhet för energieffektiva produkter stärker enligt regeringen det långsiktiga arbetet med policyutveckling och marknadskontroll. Regeringen framhöll även sin avsikt att sträva efter att ekodesigndirektivet fortsätter att utformas för att bidra till förbättrad resurseffektivitet och framhöll även att omställningen till en cirkulär ekonomi i enlighet med regeringens strategi bidrar till en ökad energieffektivisering.

Energieffektivitet och EU

Inom ramen för arbetet med EU:s energiunion har kommissionen sett över all lagstiftning som gäller energieffektivitet. Förhandlingarna om kommissionens initiativ Ren energi för alla avslutades i mars 2019 och resulterade bl.a. i att målen för energieffektivisering för EU 2030 skärptes. Energieffektiviseringen ska uppgå till minst 32,5 procent med en möjlighet att revidera målet 2023. Vidare föreslogs ändringar i energieffektiviseringsdirektivet och i direktivet om byggnaders energiprestanda som anpassar lagstiftningen till 2030-ramverket och energiunionen. Därtill föreslogs ändringar som syftar till att förenkla bestämmelserna och underlätta genomförande på nationell nivå.

En reviderad version av energieffektiviseringsdirektivet trädde i kraft i december 2018. Revideringen innebär bl.a. ändrade bestämmelser om nationella energisparkrav för perioden 2021–2030. I enlighet med artikel 7 i direktivet ska medlemsstaterna redovisa ett nationellt kumulativt energisparkrav för perioden 2014–2020. Sveriges kumulativa energisparkrav uppgår till 106 TWh. Den kumulativa energibesparingen under perioden 2014–2017 uppgick till 63,7 TWh.

I den propositionsförteckning som presenterades i januari 2021 anges det att regeringen i september 2021 avser att överlämna en proposition till riksdagen med den preliminära titeln Genomförande av ändringar i energieffektiviseringsdirektivet om värme, kyla och tappvarmvatten för hushållsbruk.

Utredning om hinder och lösningar för energieffektivisering, småskalig elproduktion och ellagring

I juni 2017 tillsatte regeringen en särskild utredare (dåvarande riksdagsledamoten Lise Nordin (MP)) med uppdraget att identifiera eventuella hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter vid energieffektivisering och introduktion av småskalig förnybar elproduktion och hur dessa hinder kan undanröjas (dir. 2017:77). Utredaren lämnade sitt slutbetänkande i oktober 2018 (SOU 2018:76) och föreslog i detta flera åtgärder för ökad energieffektivisering. Utredningsbetänkandet remitterades under hösten 2019. Utredningens förslag bereds enligt uppgift från Regeringskansliet tillsammans med remissvaren inom Regeringskansliet.

Energieffektiviseringsstöd till företag – Energisteget

Energisteget var ett investerings- och projektstöd som skulle fungera som en hävstång för ökad energianvändning i industrin med syfte att nå målet om en effektivare energianvändning till 2030. Programmet omfattade företag som hade genomfört en energikartläggning enligt lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag. Satsningen pågick 2018–2020 och finansierades via anslaget 1:2 Energieffektivisering inom statsbudgetens utgiftsområde 21 Energi. Utskottet har beskrivit stödet närmare i ett tidigare betänkande (bet. 2019/20:NU14). Enligt Energimyndigheten (Årsredovisning för 2020), som

ansvarade för stödet har det ökat företagens kunskap om möjligheter med investeringar i energieffektiva lösningar, vilket bedöms ge en potentiell energibesparing på 0,43 TWh år. Stödet till investeringar förväntas enligt myndigheten ge effekter i form av minskad energianvändning från 0,15 TWh/år. Myndigheten framhåller att det därtill kommer mervärden som minskade utsläpp av växthusgaser, ökad produktivitet och förbättrad arbetsmiljö m.m.

Av Energimyndighetens årsredovisning framgår vidare att det har genomförts en kvalitativ utvärdering av Energisteget under 2020. Utvärderaren rekommenderar en förlängning efter 2020. Enligt utvärderaren är programmets additionalitet hög då det bidrar till att svensk industri undersöker och genomför fler energieffektiva åtgärder än tidigare, och i snabbare takt än utan stödet. Enligt utvärderaren är det också vanligt att projekten även bidrar med nya idéer om ytterligare energieffektiva åtgärder. Energimyndigheten genomför en analys av kostnadseffektiviteten och samhällsekonomiska konsekvenser för Energisteget som ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 juni 2021.

I budgetpropositionen för 2021 framgår att regeringens bedömning är att de projekteringar och effektiviseringsåtgärder som gjorts med stöd från Energisteget bidragit till en effektivare energianvändning inom industrin och visat på en potential för ytterligare effektiviseringar som kan realiseras framöver. Det framgår vidare att det varit ett högt söktryck och att alla medel inom programmet in-tecknats för 2019 och 2020. I februari 2020 hade stöd motsvarande 105 miljoner kronor beviljats varav ca 20 procent utgjorde projekteringsstöd och ca 80 procent investeringsstöd fördelat på ca 100 projekt.

Sektorsstrategier för energieffektivisering

I juli 2017 fick Energimyndigheten i uppdrag av regeringen att i samråd med berörda myndigheter och tillsammans med olika branscher formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Syftet med strategierna är att få till stånd en dialog mellan Energimyndigheten, branscher och berörda myndigheter om lämpliga vägledande målsättningar och åtgärder inom varje sektor för att kostnadseffektivt bidra till att de nationella miljö- och klimatmålen nås. Energimyndighetens uppdrag pågår tills vidare. En första avrapportering gjordes i januari 2018 där myndigheten redovisade att nationella strategier ska arbetas fram inom följande fem sektorer: produktion i världsklass, framtidens handel och konsumtion, resurseffektiv bebyggelse, flexibelt och robust energisystem samt fossila transporter (ER 2018:04). Den överenskommelse som Energimyndigheten på uppdrag av regeringen träffade med berörda aktörer om sektorsstrategierna under 2019 innebär att 22 strategiska områden har valts ut för de fem ingående sektorerna och 67 avgörande frågor identifierats. Under 2020 inleddes fas 3 i arbetet med sektorsstrategierna. Denna fas innebär att åtgärder för att åstadkomma effektivisering ska genomföras, med de framtagna strategierna som ledstjärna.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade förslag om energieffektivisering senast våren 2020 (bet. 2019/20:NU14). Däribland ett förslag likalydande med det i motion 2020/21:662 yrkande 28 om energieffektivisering. Utskottet avstyrkte motionerna och hänvisade till pågående insatser som exempelvis det s.k. Energisteget och till utarbetandet och tillämpningen av sektorsstrategier för energieffektivisering. Utskottet påminde därtill om att regeringen aviserat att den hösten 2020 avsåg att överlämna en proposition till riksdagen som syftar till att genomföra EU:s omarbetade energieffektiviseringsdirektiv.

Förslag liknande det i motionerna 2020/21:388 (V) yrkande 14, 2020/21:2724 yrkandena 1 och 2 och 2020/21:3679 (L) yrkande 40 har inte tidigare behandlats av utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill i likhet med tidigare då det behandlat förslag om energieffektivisering inledningsvis framhålla att det är positivt för Sverige och för svenska företags konkurrenskraft att energi används på ett effektivt sätt. En effektiv energianvändning bidrar dessutom till minskad klimat- och miljöpåverkan samt energiförsörjningstryggheten. Utskottet noterar att regeringens bedömning är att det är svårt att nå energiintensitetsmålet till 2030 och att den pågående pandemin har försvårat detta ytterligare. Utskottet vill därför framhålla vikten av insatser på området.

Som framgår av det föregående pågår det flera olika insatser som syftar till ökad energieffektivisering, däribland programmet för energieffektivisering av industriföretag, det s.k. Energisteget, och sektorsstrategier för energieffektivisering som tagits fram av Energimyndigheten i samråd med berörda myndigheter och branscher. Därutöver bereder Regeringskansliet förslag från en utredning som bl.a. har undersökt eventuella hinder som hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter i samband med energieffektivisering. Vidare har regeringen aviserat att den under hösten 2021 kommer att överlämna en proposition till riksdagen som syftar till att genomföra EU:s omarbetade energieffektiviseringsdirektiv. Utskottet anser att detta sammantaget gör att det inte finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av förslagen i motionerna.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Solenergi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att det ska ställas krav på teknik såsom störningsfria optimerare i stället för att totalförbjuda solceller. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående myndighetsuppdrag. Riksdagen avslår även ett motionsyrkande om ett planeringsmål för solet och solvärme. Utskottet ser inte något behov av ett sådant mål. Riksdagen avslår även andra förslag som rör solenergi. Jämför reservation 23 (C) och 24 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 25 förordas ett tillkännagivande om att det ska ställas tekniska krav i stället för att totalförbjuda solceller. Motionärerna anför att Försvarsmakten och Luftfartsverket i flera fall satt stopp för utbyggnaden av förnybar elproduktion, vilket motionärerna menar är olyckligt eftersom det finns tekniska lösningar tillgängliga för att tillmötesgå anledningarna till att projekten hindras. Motionärerna vill därför se krav på tekniken i stället för förbud och tungrodda utredningar.

I motion 2020/21:570 av Martina Johansson och Annika Carlsson (båda C) slås det inledningsvis fast att Centerpartiet vill ha ett helt förnybart energisystem till 2040. En viktig beståndsdel kommer att vara lokal och småskalig produktion av förnybar el. För att bättre kunna nyttja möjligheterna för solenergi förordar motionärerna i yrkande 1 att det ska bli tillåtet att dra elledningar mellan husen. Om inget tak i kvarteret lämpar sig för solceller ska man dessutom kunna göra gemensam sak och investera i en solpark med solenergiproduktion, som man sedan gemensamt konsumerar, framför motionärerna i yrkande 2. Slutligen föreslår motionärerna i yrkande 3 ett tillkännagivande om att gränsen för när elen från solceller är för eget bruk och när man räknas som producent bör ses över för en ökad flexibilitet.

Regeringen bör enligt vad som förordas i kommittémotion 2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 10 inrätta nationella planeringsmål för solet och solvärme. Motionärerna ser stora möjligheter för en kraftfull utbyggnad av solenergin och med ett planeringsmål skulle branschen och hushållen få en tydlig signal om att solenergi är värt att satsa på.

Vissa kompletterande uppgifter

Politikens inriktning i budgetpropositionerna för budgetåren 2021 och 2022

I budgetpropositionen för 2021 föreslog regeringen ett grönt avdrag för privatpersoner för installation av grön teknik. Syftet är att det ska bli enklare och

lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk. Regeringen framhöll vidare sin bedömning att det inte finns något långsiktigt behov av stöd till solceller för andra än privatpersoner. För att underlätta för branschen att anpassa sig till de nya förutsättningarna föreslog dock regeringen en förlängning av stödet med 10 procent i stödnivå, för kommuner och företag under 2021. Regeringen konstaterade vidare att riksdagsmålen för förnybar elproduktion inom ramen för elcertifikatssystemet hade passerats, redan tio år tidigare än enligt systemets utformning.

I vårändringsbudgeten för 2021 (prop. 2020/21:99) anför regeringen att intresset för att installera solceller har varit större än regeringen bedömde. För att möjliggöra att fler av de privatpersoner som har installerat och ansökt om solcellsstöd kan få ta del av stödet anför regeringen att det behöver tas fram en lösning, om det är möjligt givet frågans komplexitet. Regeringen föreslår som en följd av detta att anslaget 1:7 Energiteknik inom utgiftsområde 21 Energi ska tillföras 260 miljoner kronor.

I 2021 års vårproposition (prop. 2020/21:100) föreslår regeringen att de ändamål och verksamheter som avser elsäkerhet och som finansieras från anslaget 4:1 Elsäkerhetsverket inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 21 Energi. I skälen till förslaget anger regeringen att elsäkerhetsfrågor och arbete med elektromagnetisk kompatibilitet, dvs. att utrustningar (såväl apparater som fasta installationer) ska fungera tillsammans utan att påverka varandra negativt, är en integrerad del av energipolitiken. Regeringen framhåller att det därför är av vikt att frågor om elsäkerhet och elektromagnetisk kompatibilitet inkluderas i energipolitiska sammanhang. Regeringen bedömer att mängden elektrisk utrustning, som t.ex. fordon och solcellsanläggningar, kommer att öka framöver som en följd av klimat- och energipolitiska mål. Det här innebär enligt regeringen i sin tur att kopplingen mellan elsäkerhetsområdet och energipolitiken stärks ytterligare. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att de ändamål och verksamheter som avser elsäkerhet och som finansieras från anslaget 4:1 Elsäkerhetsverket inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap flyttas till utgiftsområde 21 Energi. För 2022 beräknas förslaget öka utgiftsramen för utgiftsområde 21 Energi med 68 508 000 kronor och minska utgiftsramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap med motsvarande belopp.

Skriftlig fråga om förbud mot solceller

I juni 2020 riktade Rickard Nordin (C) en skriftlig fråga till statsrådet Tomas Eneroth om Luftfartsverket och solceller (fr. 2019/20:1480). Ledamoten undrade om statsrådet hade för avsikt att agera för att kraven från Luftfartsverket på att förbjuda solceller inom en viss radie från flygledning, oavsett vilken teknik som används, skulle ändras. I sitt svar anförde statsrådet att ledamotens fråga berörde Luftfartsverkets bedömning av verksamhetens närmare utförande och därmed inte är en fråga för regeringen.

Solcellsanläggningar och elektromagnetisk kompatibilitet

Elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) innebär att olika elektriska produkter och elinstallationer kan fungera tillsammans utan att störa varandra. I lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet (EMC-lagen) finns bl.a. bestämmelser om skyldigheter i fråga om EMC, och radiomiljön skyddas genom EMC-direktivet (2004/108/EG) som hänvisar vidare till harmoniserade standarder. Standarderna anger mätmetoder och kravnivåer för att avgöra om skyddskravet i EMC-direktivet uppfylls.

I juni 2020 fick Elsäkerhetsverket och Försvarsmakten i uppdrag av regeringen att utreda elektromagnetiska störningar på totalförsvarets verksamheter. I uppdraget ingick att undersöka om och under vilka omständigheter åtgärder och anläggningar som kan omfattas av plan- och byggregelverket, däribland t.ex. solenergianläggningar, kan orsaka elektromagnetiska störningar på verksamheter inom eller i anslutning till områden för riksintresset för totalförsvaret. Vidare ingick i uppdraget att analysera risken för att sådana störningar påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av totalförsvarets anläggningar eller på annat sätt vara oförenligt med riksintresset för totalförsvaret.

Uppdraget redovisades till regeringen i december 2020. Myndigheternas utredning visar bl.a. att solcellsanläggningar kan störa mottagning av rundradio, radiosamband, flygradio och signalspaning. Samtidigt bekräftar mätningar som gjorts inom ramen för uppdraget att det finns solcellsanläggningar som har lägre störningsnivåer och därmed inte stör annan utrustning. Myndigheterna pekar på att en viktig slutsats därför är att det finns produkter och utrustning på marknaden i dag som har bättre EMC-egenskaper än andra. För att dessa produkter ska bli norm på marknaden krävs enligt Elsäkerhetsverket mer kunskap om EMC-störningar hos både tillverkare och leverantörer. I den rapport som rör Elsäkerhetsverkets del av uppdraget listas även ett antal andra åtgärder som myndigheten anser bör genomföras. Dessa gäller behovet av att komplettera och utveckla standarder, återkommande tillsyn och marknadskontroll och behovet av att komplettera regelverken för EMC.

Elsäkerhetsverket har i regleringsbrevet för 2021 bl.a. fått i uppdrag att verka för att harmoniserade EU-standarder, som är tillämpliga på produkter som ingår i solenergianläggningar, utformas så att risken för problem med elektromagnetiska störningar minskar.

I propositionen 2002/21:181 Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi framgår vidare att Elsäkerhetsverket ser behov av att ändra i EMC-lagen och höja ambitionsnivån för att möta de utmaningar som ökar när det gäller EMC. Myndigheten uppger att den håller på att ta fram en EMC-strategi för det fortsatta arbetet. Vidare bedömer myndigheten att det kommer att krävas insatser med tillsyn av anläggningar, marknadskontroll av produkter och mycket information både till de som tillverkar produkter, de som installerar dem och till slutanvändarna. Regeringen uppger i propositionen att Elsäkerhetsverkets begäran om att lagens syfte och ändamålsbeskrivning ska tydliggöras bereds vidare i Regeringskansliet.

Utökad befrielse från energiskatt för egenproducerad el

Regeringen överlämnade till riksdagen den 11 mars 2021 proposition 2020/21:113 Utökad befrielse från energiskatt för egenproducerad el. I propositionen föreslår regeringen att undantaget från skatteplikt för egenproducerad el utvidgas genom höjda effektgränser. Regeringen föreslår också att den befintliga skattenedsättningen i form av avdrag i deklarationen för egenproducerad förnybar el, inklusive solel, utvidgas till fullständig skattebefrielse. Effektgränserna för skattenedsättning i form av avdrag föreslås höjas på motsvarande sätt som effektgränserna för undantaget från skatteplikt. Regeringen anför att förslagen ligger i linje med regeringens ambition att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021. Förslagen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. Propositionen har hänvisats till skatteutskottet för beredning, och planerad justering för skatteutskottets betänkande är den 6 maj 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag liknande de i motion 2020/21:570 (C) yrkandena 1–3 behandlades senast våren 2020 (bet. 2019/20:NU14). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till den pågående beredningen inom Regeringskansliet av förslag från Nätkoncessionsutredningen. Förslag liknande det i motion 2020/21:388 (V) yrkande 10 avstyrktes av utskottet våren 2018 (bet. 2017/18:NU22) med hänvisning till den pågående beredningen av Energimyndighetens solelsstrategi. Förslag liknande det i motion 2020/21:922 (C) yrkande 25 har inte i närtid behandlats av utskottet.

Utskottets ställningstagande

I motion 2020/21:2922 (C) yrkande 25 förordas att det ska ställas krav på teknik såsom att endast störningsfria optimerare får användas i stället för att totalförbjuda solceller. Motionärerna hänvisar till att Försvarsmakten och Luftfartsverket i flera fall satt stopp för utbyggnaden av förnybar elproduktion. Utskottet noterar att statsrådet Tomas Eneroth i svaret på en skriftlig fråga anført att frågor som rör Luftfartsverkets bedömning av verksamhetens närmare utförande inte är en fråga för regeringen. Utskottet gör ingen annan bedömning än statsrådet i det avseendet. Utskottet vill samtidigt framhålla vikten av att inkludera frågor om elsäkerhet och elektromagnetisk kompatibilitet i ett energipolitiskt sammanhang. Utskottet noterar också att regeringen i 2021 års ekonomiska vårproposition (prop. 2020/21:100) föreslagit att de frågor som avser elsäkerhet som finansieras av anslaget 4:1 Elsäkerhetsverket inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap ska flyttas till utgiftsområde 21 Energi. I skälen för förslaget anför regeringen att mängden elektrisk utrustning som en följd av klimat- och energipolitiska mål förväntas öka framöver och nämner bl.a. solcellsanläggningar. Regeringen ser därför ett

behov av att stärka kopplingen mellan elsäkerhetsområdet och energipolitiken ytterligare. Som framgår i det föregående regleras frågor som rör elektromagnetisk kompatibilitet bl.a. i ett EU-direktiv. Utskottet konstaterar vidare att det pågår ett arbete på Elsäkerhetsverket när det gäller dessa frågor och att myndigheten bl.a. ska verka för att harmoniserade EU-standarder, som är tillämpliga på produkter som ingår i solenergianläggningar, utformas så att risken för problem med elektromagnetiska störningar minskar. Utskottet menar att riksdagen i nuläget kan lämna det aktuella motionsyrkandet utan åtgärd.

Ett planeringsmål för solel och solvärme efterfrågas vidare i motion 2020/21:388 (V) yrkande 10. Motionärerna menar att det skulle ge branschen och hushållen en tydlig signal om att det är värt att satsa på solenergi. Som framgår i det föregående är regeringens bedömning att det inte finns något långsiktigt behov av stöd till solceller för andra än privatpersoner och stödet till företag och kommuner kommer att fasas ut. Vidare har riksdagsmålen för förnybar elproduktion inom ramen för elcertifikatssystemet passerat 10 år före utsatt tid. Utskottet ser inte något behov av ett planeringsmål i enlighet med det som föreslås och riksdagen bör därför avslå förslaget.

När det avslutningsvis gäller motion 2020/21:570 (C) yrkandena 1–3 om vissa regleringar kring solceller anser utskottet att riksdagen kan avslå förslagen med hänvisning till det ställningstagande utskottet gjorde våren 2020 (bet. 2019/20:NU14) eftersom regeringen avser att lämna den tidigare aviserade propositionen om moderna tillståndprocesser för elnäten under våren 2021.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Vindkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vindkraft. Utskottet hänvisar bl.a. till att Naturvårdsverket och Energimyndigheten tagit fram en gemensam nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad. När det gäller förslag som rör Vattenfalls verksamhet hänvisar utskottet till de nya ekonomiska mål som beslutats om för Vattenfall och påminner om att de statligt ägda bolagen är självständiga juridiska personer där det högsta beslutande organet är bolagsstämman.

Jämför reservation 25 (V).

Motionerna

I motion 2020/21:941 anför Sten Bergheden (M) att Sveriges enskilda planeringsmål för vindkraften på 30 TWh 2020, som innebär en fördubbling av nuvarande vindkraftsproduktion, inte är helt genomtänkt. Målet för den framtida vindkraftsproduktionen verkar enligt motionären något överdimensionerat, och en helhetssyn på samhällsnyttan saknas. Enligt vad som förordas i

yrkande 1 bör det därför göras en översyn av möjligheten till en utvärdering av kostnader och samhällsnytta av vindkraftsutbyggnaden i Sverige. Vidare menar motionären i yrkande 2 att det är underligt att det inte finns några siffror på vad den planerade vindkraftsutbyggnaden kommer att kosta eller vad den hittills har kostat. Motionären förordar därför att möjligheterna både att redovisa kostnaderna för den vindkraftsutbyggnad som hittills har gjorts och den totalkostnaden för när det är färdigbyggt ses över.

I kommittémotion 2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6 förordas att regeringen bör ge Vattenfall i uppdrag att bygga mer vindkraft även om detta görs på bekostnad av avkastningskravet. Motionärerna framhåller att Vattenfall som ett av de största energibolagen och statligt ägt bör gå i bräsch för omställningen till förnybar energi men att ägardirektiven i dag är formulerade på ett sådant sätt att det inte är möjligt. För att underlätta investeringar i svensk vindkraft bör riksdagen vidare enligt vad som anförs i yrkande 7 uppmana regeringen att återkomma med förslag om hur Vattenfalls avkastningskrav kan sänkas.

I motion 2020/21:2722 av Lorentz Tovatt (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska underlätta för myndigheternas planering av vindkraftsetableringar så att dessa sker så strategiskt som möjligt.

Vissa kompletterande uppgifter

Vindkraften i Sverige

Utbyggnaden av vindkraft i Sverige fortsätter att öka. I slutet av 2019 fanns totalt ca 3 976 vindkraftverk och den installerade effekten var ca 8 681 MW. I samtliga län och i 180 av Sveriges 290 kommuner finns det vindkraftsanläggningar. I drygt 60 av dessa 180 kommuner består utbyggnaden av ett fåtal vindkraftverk. De tio kommuner som hade störst installerad effekt i slutet på 2019 står för drygt 36 procent av den totala installerade kraften i Sverige.

Elproduktionen från vindkraft var 19,8 TWh under 2019, vilket var drygt 1 TWh högre än 2018. Ökningen i total installerad effekt 2019 var det dubbla från året innan (1 381 MW). Vindkraften svarade 2019 för ungefär 12 procent av Sveriges elproduktion. Enligt Energimyndighetens kortsiktsprognos från sommaren 2020 förväntas elproduktionen från vindkraft fördubblas fram till 2023 till 42 TWh.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Som har nämnts tidigare presenterade Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse i januari 2019. Punkt 24 i överenskommelsen handlar om att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, t.ex. i solceller och sol-

värme, eller i vindkraft till havs eller på land (regeringen överlämnade proposition 2020/21:113 Utökad befrielse från energiskatt för egenproducerad el till riksdagen den 11 mars 2021).

Nationell vindkraftsstrategi

I januari 2021 publicerade generaldirektörerna för Naturvårdsverket och Energimyndigheten en gemensam nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin tar sin utgångspunkt i de båda myndigheternas uppdrag av regering och riksdag inom vindkraftsområdet, och myndigheterna anför att de med strategin vill starta arbetet för att vindkraftsutbyggnaden framöver ska genomföras med ett större mått av långsiktighet, samsyn och förutsebarhet.

Syftet med strategin är att bidra till energiomställningen genom att skapa förutsättningar för att den framtida utbyggnaden av vindkraften görs på ett hållbart sätt. Det handlar bl.a. om att den fördelas på ett lämpligt sätt över hela landet, både utifrån elförsörjningsperspektiv och med hänsyn till andra markanvändningsintressen. Målet med strategin har varit att nå en bred samsyn på ett nationellt plan om hur staten kan bidra till att skapa förutsättningar för en hållbar vindkraftsutbyggnad, att visa vägen för hur olika intressen och målkonflikter kan hanteras och att bidra till energiomställningen.

Strategins fokus ligger på att utveckla planeringsprocessen för vindkraft. Myndigheterna framhåller att en viktig fråga för en hållbar vindkraftsutbyggnad handlar om att utbyggnaden i allt större grad fördelas på ett lämpligt sätt över hela landet, bl.a. utifrån ett elförsörjningsperspektiv och med hänsyn till andra markanvändnings- och samhällsintressen. Med utgångspunkt i behovet av förnybar energi i tidigare gjorda scenarioanalyser har myndigheterna antagit ett totalt nationellt utbyggnadsbehov av vindkraft till 2040-talet som motsvarar minst 100 TWh, varav ca 80 procent på land. Det motsvarar 70 procent av dagens elanvändning. Utgångspunkten kan behöva justeras efter hand, t.ex. kan den ökade elektrifieringen i samhället inom bl.a. industrin medföra att utbyggnadsbehovet ökar markant.

Myndigheterna föreslår att regeringen ska ge länsstyrelserna i uppdrag att genomföra regionala analyser i nära samverkan med kommuner och andra relevanta aktörer. Uppdraget är tänkt att resultera i ett regionalt planeringsunderlag som visar potentiella områden och utbyggnadsmöjligheterna för vindkraften i respektive län. Länsstyrelserna ska enligt förslaget även undersöka och redovisa förutsättningar för att nå det regionala utbyggnadsbehovet för respektive län.

Strategin innehåller även en plan för det fortsatta arbetet och en beskrivning av andra insatser som kan bidra med värdefulla underlag och erfarenheter till det fortsatta arbetet för en hållbar utbyggnad av vindkraft.

Strategin beaktar endast den landbaserade vindkraften. Den havsbaserade vindkraften hanteras inom Havs- och vattenmyndighetens förslag till havsplaner som regeringen uppges fatta beslut om under 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag liknande de i motion 2020/21:941 (M) yrkandena 1 och 2 behandlades av utskottet våren 2020 (bet. 2019/20:NU14). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med hänvisning till tidigare ställningstaganden samt att den typ av studier som efterfrågas i motionen bör kunna ingå i den kunskapsuppbyggnad som bedrivs inom ramen för kunskapsprogrammet Vindval.

Förslag liknande de i motionerna 2020/21:388 (V) yrkandena 6 och 7 och 2020/21:2722 (MP) har inte i närtid behandlats av utskottet.

Utskottets ställningstagande

I motion 2020/21:2722 (MP) förordas ett tillkännagivande om att underlätta för myndigheternas planering av vindkraftsetableringar så att dessa görs så strategiskt som möjligt. Utskottet konstaterar att Naturvårdsverket och Energimyndigheten nyligen presenterat en gemensam nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategins fokus ligger på att utveckla planeringsprocessen för vindkraft så att utbyggnaden i större grad fördelas på ett lämpligt sätt över hela landet, bl.a. utifrån ett elförsörjningsperspektiv och med hänsyn till andra markanvändnings- och samhällsintressen. Strategin torde således kunna svara mot det som efterfrågas i motionen och förslaget kan därför lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller förslagen i motion 2020/21:388 (V) yrkandena 6 och 7 om att Vattenfall bör få i uppdrag att bygga mer vindkraft och få ett sänkt avkastningskrav för att underlätta för sådana investeringar vill utskottet anföra följande. Vid en extra bolagsstämma 2017 beslutades om nya ekonomiska mål för Vattenfall. De nya målen innebär bl.a. ett lägre avkastningskrav och att netto-skuldsättningsgraden har tagits bort. Enligt bolaget möjliggör de nya målen ökade investeringar i förnybara energislag och bidrar till bolagets långsiktiga mål att bli fossilfritt inom en generation. Utskottet vill vidare påminna om att de statligt ägda bolagen är självständiga juridiska personer där det högsta beslutande organet är bolagsstämman. Enligt aktiebolagslagen ansvarar styrelsen för bolagets bästa. Utskottet har därför ingen avsikt att förordas att riksdagen gör några uttalanden om hur bolaget ska bedriva sin verksamhet. Utskottet ser vidare inte några skäl för riksdagen att ta initiativ för att ändra Vattenfalls uppdrag i enlighet med vad som förordas i den nämnda motionen.

Avslutningsvis anser utskottet att riksdagen kan avslå motion 2020/21:941 (M) yrkandena 1 och 2 om utvärdering och redovisning av vindkraftsutbyggnad med hänvisning till det ställningstagande utskottet gjorde våren 2020 (bet. 2019/20:NU14).

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Vattenkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringen i sin styrning av myndigheterna bör säkerställa att politiska beslut om att värna och utveckla svensk vattenkraft får genomslag i praktiken. Utskottet hänvisar till vidtagna och aviserade åtgärder. Även motionsyrkanden med övriga förslag om vattenkraft avslås av riksdagen. Utskottet konstaterar att riksdagen sedan tidigare beslutat om ett tillkännagivande om småskalig vattenkraft och hänvisar bl.a. till de åtgärder regeringen hittills vidtagit med anledning av tillkännagivandet.

Jämför reservation 26 (M, SD, KD), 27 (M, KD), 28 (SD), 29 (C) och 30 (L).

Motionerna

Vattenkraftens viktiga roll i det svenska elsystemet framhålls i partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M). Motionärerna påminner om att riksdagen uttalat att vattenkraften ska värnas och utvecklas, något som man anser inte fått fullt genomslag hos berörda myndigheter. Motionärerna konstaterar vidare att riksdagen våren 2020 beslutade om ett tillkännagivande om att regeringen särskilt skulle ta sig an och värna den småskaliga vattenkraften. I yrkande 35 förordas att det tidigare tillkännagivandet ska kompletteras på så sätt att regeringen uppmanas att värna och utveckla både små- och storskalig vattenkraft.

Även i kommittémotion 2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 15 förordas med likalydande motivering ett tillkännagivande om att regeringen ska ges i uppdrag att värna och utveckla både små- och storskalig vattenkraft. Motionärerna betonar vidare i yrkande 16 vikten av att regeringen styr berörda myndigheter på ett sådant sätt att riksdagens önskan om att värna och utveckla vattenkraften får genomslag i praktiken. Regeringen bör i arbetet kunna använda flera olika verktyg som regleringsbrev, myndighetsdialog och utredningsuppdrag. Även detta bör riksdagen tillkänna för regeringen.

I kommittémotion 2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen för Sveriges elproduktion och att den storskaliga utbyggnaden av vattenkraften får ses som ett avslutat kapitel, men att det finns potential till effektiviseringar av befintliga anläggningar. Motionärerna redovisar även uppfattningen att det finns betydande potential i de småskaliga vattenkraftsstationerna. I yrkande 4 förordar de att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen bör understryka vattenkraftens och den småskaliga vattenkraftens betydelse. I motionen framhålls vidare att effektiviteten skulle kunna ökas ytterligare i kraftstation-

erna utan att vattenflödet behöver ökas samtidigt som det finns många nedlagda kraftstationer där verksamheten skulle kunna återupptas. Det finns även en större potential för den småskaliga vattenkraften att kunna delta i reglermarknaden med ny teknik. Motionärerna förordar därför i yrkande 5 ett tillkännagivande till regeringen om att utreda förutsättningarna för den småskaliga vattenkraften inklusive hur dess potential ska kunna förverkligas. För att kunna öka den ekonomiska avsättningen och utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften fram till tidpunkter där elenergin efterfrågas mer, anser motionärerna vidare i yrkande 6 att regeringen bör utreda förutsättningarna för en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften.

Vattenkraften spelar en central roll för att Sverige ska uppnå målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040, sägs det i kommittémotion 2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C). Motionärerna konstaterar att ny lagstiftning om vattenkraft har skapat enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med långsiktig lönsamhet för vattenkraften, ökad produktion av förnybar el och fortsatt skydd för utveckling av infrastruktur, bostadsbyggande och gröna näringar. I yrkande 28 förordas ett tillkännagivande om att värna, utveckla och stärka lönsamheten i vattenkraften och dess viktiga roll i ett helt förnybart energisystem genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätt samt effektiva och proportionerliga miljöåtgärder med rimliga kostnader.

I kommittémotion 2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 16 förordas ett likalydande yrkande med samma motivering som i den nyss nämnda motionen.

Vattenkraftens betydelse för svensk energiförsörjning framhålls även i partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L). Motionärerna anser att vattenkraften bör utvecklas genom effektiviseringar som inte skadar miljön ytterligare samtidigt som utbyggda vattendrag inte exploateras. Motionärerna konstaterar att den ökande andelen väderberoende elproduktion gör att vattenkraften behöver köras på ett nytt sätt. Snabbare och större förändringar av vattenflöden är att vänta och även om de håller sig inom de gällande vattendomarna menar motionärerna att de ändå kan upplevas som en stor förändring för människor som bor längs med vattendragen. Enligt vad som anförs i motionen har de nya körmönstren redan väckt reaktioner. Energimyndigheten bör därför enligt vad som föreslås i yrkande 30 få i uppdrag att ta fram en prognos för hur flödena kommer att förändras och vilka konsekvenser det kan väntas ge upphov till. Därtill framhålls i yrkande 31 vikten av att föra dialog med de boende längs med älvarna då de förändrade flödena för många är en oönskad, och i många fall oväntad, effekt av den pågående expansionen av vindkraften och solexproduktionen.

Vissa kompletterande uppgifter

Vattenkraft med moderna miljövillkor

I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) konstaterade regeringen att vattenkraften är central för Sveriges förnybara elförsörjning. Stora delar av vattenkraftsproduktionen bidrar med balansering på alla tids-horisonter – från sekund- och minutreglering till årsreglering. Vidare framhölls det att vattenkraften är avgörande för att elsystemet ska kunna ställas om till 100 procent förnybar elproduktion. En fortsatt hög produktion av vattenkraft är därför grundläggande. För att möta behovet av mer reglerbar förnybar elproduktion bedöms vattenkraftens tillgängliga effekt och reglerförmåga behöva öka jämfört med i dag, och det finns goda möjligheter att åstadkomma det i samband med uppgraderingar av befintliga vattenkraftverk.

I april 2018 lämnade regeringen propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243), som bl.a. avser att genomföra de vattenkraftsrelaterade delarna av energiöverenskommelsen. Av propositionen följer bl.a. att alla vattenverksamheter med koppling till produktion av vattenkraftsel ska ha moderna miljövillkor. Det ska finnas en nationell plan för de prövningar och omprövningar som behöver göras för att befintliga verksamheter för produktion av vattenkraftsel ska föras med moderna miljövillkor.

Propositionen innehöll flera lagförslag. Lagändringarna innebär bl.a. en skyldighet för vattenverksamheter i hav, sjöar och vattendrag, som startats för att producera vattenkraftsel, att ha moderna miljövillkor. Myndigheternas tillståndsprövning ska ha ett nationellt helhetsperspektiv där behovet av åtgärder som förbättrar vattenmiljön ska vägas mot behovet av en nationell effektiv tillgång till el från vattenkraft. Regeringen ska se till att det finns en nationell plan som kan vägleda myndigheterna i tillståndsprövningen. I juni 2018 ställde sig riksdagen bakom regeringens förslag om vattenmiljö och vattenkraft (bet. 2017/18:CU31) och lagändringarna började gälla den 1 januari 2019.

Nationell plan för moderna miljöbeslut

Den 25 juni 2020 beslutade regeringen om en nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften i enlighet med ett förslag från Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Svenska kraftnät. I planen anges en nationell helhetssyn för att vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel ska föras med moderna miljövillkor, på ett samordnat sätt, med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Den nationella planen ska lägga grunden för ett systematiskt arbetssätt för att uppnå målet om största möjliga vattenmiljönytta samtidigt som en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel bibehålls. I planen framhålls att en viktig del i arbetet är uppföljningen av den nationella planens genomförande.

Som en del i den nationella helhetssynen anges ett riktvärde på nationell nivå (1,5 TWh) för vad som kan anses utgöra betydande negativ påverkan på kraftproduktion. Riktvärdet är fördelat per huvudavrinningsområde (HARO)

och ska användas som stöd när vattenmyndigheterna förklarar kraftigt modifierade vatten och beslutar om undantag. Värdet anger inte en gräns för vilka miljövillkor som kan föreskrivas. Som vägledning anges också de kraftverk som har störst nationell betydelse för effektiv tillgång till vattenkraftsel.

I regeringsbeslutet framhåller regeringen vattenkraftens centrala roll för Sveriges förnybara elförsörjning och för att kunna ställa om elsystemet till 100 procent förnybar elproduktion. Regeringen konstaterar samtidigt att djur- och växtliv i sjöar och vattendrag under lång tid påverkats negativt till följd av dämning, torrläggning och ändrade vattenflöden. Regeländringarna om miljöanpassning av vattenkraften som trädde i kraft den 1 januari 2019 möjliggör enligt regeringen att vattenkraften kan fortsätta ha en nyckelroll i det svenska elsystemet och samtidigt anpassas till moderna miljövillkor.

I regeringsbeslutet framgår vidare att regeringen genom förändringar i vattenförvaltningsförordningen (2004:660) har infört en skyldighet för vattenförvaltningen att fullt ut använda alla de möjligheter som EU-rätten ger avseende undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade. Regeringen förtydligar också att det framgår av EU-domstolens avgörande i mål C-346/14 att även små vattenkraftsanläggningar kan ha en sådan samhällsnyttig betydelse att det finns förutsättningar för undantag enligt ramdirektivets artikel 4. 7, vilken i svensk rätt genomförs med 4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen. I syfte att säkerställa genomslag av denna ändring gav regeringen i juli 2019 Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att se över sina föreskrifter och vägledningar så att möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade används fullt ut (dnr M2019/01424/Nm). Uppdraget redovisades den 19 december 2019 (dnr M2019/02243/Nm).

Regeringen betonar vidare betydelsen av uppföljning för att säkerställa att utfallet av den nationella planen och de enskilda prövningarna inte går emot syftet med planen att få en samordnad prövning med största möjliga nytta för vattenmiljön och nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. En viktig del kommer enligt regeringen vara att utvärdera i vilken utsträckning vattenförekomster har klassificerats som kraftigt modifierade vatten och i vilken utsträckning de undantag som vattendirektivet medger använts. Regeringen anför att de i regleringsbrevet för budgetåret 2020 avseende länsstyrelserna har uppdragit åt länsstyrelserna att verka för att den nationella planen genomförs i sin helhet och att redovisa hur de arbetar med att genomföra planen, vilka undantag som beslutats och vilka vatten som förklarats som kraftigt modifierade för de vattenförekomster där det finns verksamheter som omfattas av den nationella planen. Vidare framgår att regeringen avser att ge berörda myndigheter ett samlat uppdrag att genomföra uppföljningen av den nationella planen.

När det gäller uppdraget till länsstyrelserna kan noteras att det även framgår av regleringsbrevet för budgetåret 2021.

Regeringens åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande om småskalig vattenkraft

I regeringens skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 anger regeringen att riksdagens tillkännagivande om värmandet av småskalig vattenkraft inte är slutbehandlat och anför följande.

Den 25 juni 2020 beslutade regeringen en nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften. Planen ger en nationell helhetssyn i frågan om att verksamheterna ska förse med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. I beslutet anges bl.a. att ansvariga myndigheter i arbetet med att genomföra planen och hålla den uppdaterad ska bevaka och vidta de åtgärder som behövs för att prövningarnas sammantagna negativa inverkan på en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel ska hållas till ett minimum. Samma dag beslutade regeringen om ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter (SFS 664). Genom ändringen regleras formerna för samverkan inför det att en ansökan om prövning för moderna miljövillkor ges in till prövningsmyndigheten. Detta i syfte att säkerställa den regionala samverkansprocess, samt den översyn av miljö kvalitetsnormer som behövs för en effektiv prövning, genomförs i tid. Ändringen innebär också att indelningen i prövningsgrupper, samt den tidpunkt när ansökan om prövning senast ska ha getts in för en verksamhet inom en prövningsgrupp, framgår av bilagan till förordningen. Den 5 november 2020 uppdrog regeringen åt Havs- och vattenmyndigheten att tillsammans med Statens energimyndighet och Affärsverket svenska kraftnät se över de HARO-värden som anges i den nationella planen för moderna miljövillkor. I uppdraget ingår även att redogöra för hur fördelningen av HARO-värdena mellan huvudavrinningsområden har gjorts och tydliggöra vilken funktion värdena har i arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor. Uppdraget ska redovisas senast den 15 april 2021. Vidare fick Havs- och vattenmyndigheten i regleringsbrevet för 2021 i uppdrag att göra en kunskapssammanställning om dammar. Enligt uppdraget ska Havs- och vattenmyndigheten med stöd av Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter, utifrån befintligt kunskapsunderlag tillhandahålla en kunskapssammanställning av vattenkraftdammars och andra dammars för- och nackdelar för naturvård och biologisk mångfald samt potentiella betydelse för att minska risken för erosion, övergödning och översvämningar jämfört med om dammarna inte skulle finnas. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2021.

Myndighetsuppdrag med koppling till vattenkraft

Regeringen beslutade i juli 2019 om ett antal uppdrag, vilka tidigare hade aviserats i den ovan omnämnda propositionen Vattenmiljö och vattenkraft. Havs- och vattenmyndigheten fick bl.a. i uppdrag att utveckla sin vägledning för hur vattenkraften kan miljöanpassas på ett kostnadseffektivt sätt i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan. För att genomföra delar av förslagen i propositionen Vattenmiljö och vattenkraft fattade regeringen i december 2018 beslut om ändringar i 20 förordningar, däribland i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter som anger ramarna för den ovannämnda nationella planen. Förordningen anger bl.a. att planen ska främja största möjliga reglerförmåga i elproduktionen, att behov av ökad effekt främst kan

tillgodoses i befintliga vattenkraftverk samt främja elberedskap och nationell, regional och lokal stabilitet i elsystemet.

Havs- och vattenmyndigheten har vidare haft i uppdrag att tillsammans med Energimyndigheten och Svenska kraftnät se över de s.k. HARO-värden (huvudavrinningsområden) som anges i den nationella planen för moderna miljövillkor. I regeringens beslut om uppdraget framgår att det under beredningen av förslag till den tidigare nämnda nationella planen framkom oro för att HARO-värdena kan leda till att tillstånd återkallas med efterföljande krav på att verksamheter rivs ut. Oro har även uttrycks för att HARO-värdena kan leda till konsekvensen att elproduktion inte längre är möjlig till följd av att tillräcklig mängd vatten saknas för drift av turbinerna. Uppdraget redovisades den 15 april 2021. Av redovisningen framgår bl.a. att det i översynen inte framkommit några nya omständigheter som föranleder nya HARO-värden och förutsättningarna för fördelningen av HARO-värdena på respektive huvudavrinningsområde har inte heller förändrats. Myndigheterna gör därför bedömningen att det i nuläget inte finns skäl att ändra HARO-värdena eller den fördelning av HARO-värden som framgår av den nationella planen.

Forsknings- och innovationsprogrammet Hållbar vattenkraft

Energimyndigheten driver forsknings- och innovationsprogrammet Hållbar vattenkraft. Programmet syftar till att bidra till omställningen mot ett hållbart och förnybart energisystem genom forskning om och utveckling av tekniker, system, metoder och frågeställningar relaterade till vattenkraft. Programmet omfattar totalt 60 miljoner kronor under 2018–2021. Programmets totala omfattning är dock större, eftersom de olika projekten samfinansieras.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag liknande de i motionerna 2020/21:662 (SD) yrkandena 4–6, 2020/21:2922 (C) yrkande 28 och 2948 (C) yrkande 16 har tidigare behandlats av utskottet (bet. 2019/20:NU14). Utskottet tillstyrkte motionsyrkanden med inriktningen att värna den småskaliga vattenkraften. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2019/20:221) och tillkännagav för regeringen att det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen behöver vara inriktat på att värna den småskaliga vattenkraften genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder till rimliga kostnader. Utskottet avstyrkte mer allmänt hållna förslag om vattenkraftens betydelse med hänvisning bl.a. till att det inte har något annan uppfattning än att vattenkraften har stor betydelse för det svenska kraftsystemet. Utskottet konstaterade vidare att det pågick ett arbete med att modernisera miljövillkoren och att effektivisera tillståndsprocesser som kan kopplas till vattenkraften.

Likalydande förslag som de i motionerna 2020/21:3368 (M) yrkande 35, 2020/21:3484 yrkandena 15 och 16 och 2020/21:3679 (L) yrkandena 30 och 31 har inte i närtid behandlats av utskottet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Regeringens myndighetsstyrning
- Vissa övriga frågor om vattenkraft.

Regeringens myndighetsstyrning

I motion 2020/21:3484 (M) yrkande 16 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska säkerställa att politiska beslut om att värna och utveckla svensk vattenkraft får genomslag i handläggningen hos berörda myndigheter. Utskottet konstaterar att regeringen i juni 2020 beslutade om en nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften. Som framgår av det föregående anges bl.a. i beslutet att ansvariga myndigheter i arbetet med att genomföra planen och hålla den uppdaterad ska bevaka och vidta de åtgärder som behövs för att prövningarnas sammantagna negativa inverkan på en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel ska hållas till ett minimum. Utskottet noterar vidare att Havs- och vattenmyndigheten haft i uppdrag att se över sina föreskrifter och vägledningar så att möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade används fullt ut. Länsstyrelserna har vidare fått i uppdrag att verka för att den nationella planen genomförs, och utskottet noterar att regeringen även avser att ge berörda myndigheter ett samlat uppdrag att genomföra en uppföljning av den nationella planen. Utskottet anser att regeringen därmed vidtagit och aviserat flera åtgärder i linje med det som efterfrågas i motionen och riksdagen kan därför enligt utskottets mening avslå förslaget.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandet.

Vissa övriga frågor om vattenkraft

I motionerna 2020/21:662 (SD) yrkande 4, 2020/21:2922 (C) yrkande 28, 2020/21:2948 (C) yrkande 16, 2020/21:3368 (M) yrkande 35 och 2020/21:3483 (M) yrkande 15 framhålls vikten av att värna och utveckla både små- och storskalig vattenkraft. I motion 2020/21:662 (SD) yrkandena 5 och 6 efterfrågas en utredning av förutsättningarna för småskalig vattenkraft respektive en utökad magasineringskapacitet för vattenkraften. I motion 2020/21:3679 (L) yrkande 30 förordas att Energimyndigheten bör få i uppdrag att prognosticera och bedöma konsekvenserna av ändrade körmönster i vattenkraften och i yrkande 31 framhålls vikten av att föra en dialog med de boende längs älvarna.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna att vattenkraften har stor betydelse för det svenska kraftsystemet och konstaterar i likhet med föregående år då liknande förslag hanterades att det pågår ett arbete med att modernisera miljövillkoren och att effektivisera de tillståndsprocesser som kan kopp-

las till vattenkraften. Vidare konstaterar utskottet att riksdagen i ett tillkännagivande våren 2020 uttalade att det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen behöver vara inriktat på att värna den småskaliga vattenkraften genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder till rimliga kostnader (bet. 2019/20:NU14). Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av tillkännagivandet i en skrivelse till riksdagen (skr. 2020/21:75) där det också framgår att tillkännagivandet inte bedöms som slutbehandlat. Med hänvisning till detta anser utskottet inte att det är motiverat för riksdagen att ställa sig bakom några mer allmänt hållna yrkanden om vattenkraftens betydelse. Även förslagen om en utökad magasineringskapacitet och ett uppdrag till Energimyndigheten kan avslås med hänvisning till det som ovan anförts. När det gäller vikten av att föra en dialog med de boende längs älvarna har utskottet på ett övergripande plan ingen annan uppfattning än motionärerna att dialog är betydelsefullt för att skapa acceptans för förändringar. Detta konstaterande innebär emellertid inte att utskottet anser att riksdagen behöver göra ett tillkännagivande till regeringen.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Energigaser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en nationell vätgasstrategi med hänvisning till att regeringen nyligen gett Energimyndigheten ett uppdrag att ta fram förslag om en nationell strategi för vätgas och elektrobränslen. Även förslag som på olika sätt gäller energigaser i övrigt avslås av riksdagen. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredning inom Regeringskansliet av förslag från den s.k. Biogasmarknadsutredningen och pågående uppdrag och initiativ.

Jämför reservation 31 (M), 32 (SD), 33 (C) och 34 (L) samt det särskilda yttrandet (M, SD, V, KD).

Motionerna

I motion 2020/21:2079 yrkande 1 föreslår Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S) ett tillkännagivande om att regeringen ska överväga att ta fram en nationell strategi för vätgasproduktion. Motionärerna anser att staten behöver fånga utvecklingstrenden där fler företag satsar på vätgas och bränsleceller och snabbt utreda effektiva styrmedel för att påskynda en ökad produktion och efterfrågan på grön vätgas.

I partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. konstaterar Moderaterna att lagring av energi har en växande roll i energisystemet, inte minst som mängden väderberoende energi ökar. En lösning för lagring är produktion av

vätgas och motionärerna förordar i yrkande 36 att det ska tas fram en strategi för vätgas.

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 34 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för en gemensam, långsiktig och välfungerande inre marknad för biogas. Motionärerna betonar att det är olyckligt att konkurrensen inom EU snedvrids till följd av statliga subventioner och anser därför att regeringen ska verka för en harmonisering av systemen mellan de berörda länderna.

I kommittémotion 2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) framhålls att vätgasen har goda möjligheter att spela en viktig roll i klimatomställningen. Motionärerna konstaterar att flera länder såväl inom och utanför EU har kommit längre än Sverige i arbetet med att utnyttja vätgasens potential och förordar därför i yrkande 20 att regeringen bör ta fram en nationell vätgasstrategi.

Sten Bergheden (M) konstaterar i motion 2020/21:982 (M) att världens första vätgasstationer där vätgasen produceras med hjälp av solpaneler finns i Mariestad. Motionären anser att det kunskapskluster och det utvecklingsområde som har växt fram kring vätgas i Mariestad och Skaraborg bör utvecklas vidare. I yrkande 1 begärs därför ett tillkännagivande om att göra Skaraborg till ett centrum för en ökad produktion, utveckling och användning av vätgas. Vidare efterfrågas i yrkande 2 ett tillkännagivande om att initiera ett utvecklingsprojekt med målet att driva tågen på Kinnekullebanan med vätgas.

Sverige har en outnyttjad potential för framställning av metangas (biogas) av olika avfallsprodukter, såsom avloppsslam, matrester, slaktavfall, stallgödsel och annan biomassa. Detta synsätt redovisas i kommittémotion 2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Motionärerna framhåller att en central del i att stimulera utbyggnaden av biogasproduktionen är att producenterna kan koppla in sig på gasnätet, vilket redan görs på sina håll i dag. Då gasnätet i princip är begränsat till kuststäderna i sydvästra Sverige finns det enligt motionärerna skäl att verka för en utbyggnad av gasnätet. Primärt bör målsättningen vara att nätet når ut i de jordbruksintensiva regionerna där potentialen att utnyttja stallgödsel är stor. Motionärerna förordar därför i yrkande 19 att regeringen bör verka för en utbyggnad av stamgasnätet till Sveriges jordbruksintensiva regioner. Motionärerna anför vidare att det har gjorts försök med positiva resultat att framställa biogas av alger och tång. Restprodukterna från denna produktionen kan i sin tur användas som jordförbättrings- eller gödningsmedel inom jordbruk och skogsbruk. Med tanke på den potential som finns för att skapa energi och gödselprodukter av alger och tång förordar motionärerna i yrkande 23 att en utredning tillsätts. Motionärerna anför vidare att initialkostnaderna ofta är så stora när det gäller investeringar i röttningsanläggningar, gasnät, uppgraderingsanläggningar och infrastruktur för hantering av biogödsel, att någon form av subventioner behövs för att projekt ska bli av. Motionärerna menar att ett nationellt samordnande av kompetens som drar upp riktlinjerna för en nationell gasstrategi bör komma till stånd. Generella regelverk för hela Sverige behöver inte nödvändigtvis vara det mest samhällsekonomiskt korrekta, utan stordriftsfördelar kan snarare

skapas genom att investeringar koncentreras till geografiskt begränsade områden. Motionärerna förordar därför i yrkande 24 att en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta tas fram. Vidare framhåller motionärerna att betydande satsningar görs globalt på fordon med bränsleceller med vätgas som energibärare men att tekniken trots sin potential för en rätt blygsam tillvaro i Sverige. Det beror enligt motionärerna mycket på att det finns få färdiga bränslecellsfordon att köpa eller leasa från olika biltillverkare. Tekniken kan dock användas till mycket mer än bilar, t.ex. skulle dieseldrivna elgeneratorer som i dag används som reservkraft på sjukhus, i serverhallar och liknande kunna bytas ut. För att vidareutveckla tekniken och få fler pilotanläggningar på plats anser motionärerna i yrkande 29 att det bör tas fram en vätgasstrategi för Sverige.

I kommittémotion 2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) anförs att biogasproduktionen möjliggörs av gynnsamma skatteregler men att det svenska systemet ändå är satt under press. I södra Sverige och Danmark finns ett integrerat biogasnät, vilket medför att svenska producenter konkurrerar med danska aktörer som får produktionsstöd. Motionärerna anser inte att produktionsstöd för biogas är en idealisk lösning men med tanke på det integrerade biogasnätet bör förutsättningarna för produktion i Sverige och Danmark harmoniseras. Motionärerna begär därför i yrkande 6 ett tillkännagivande om rimliga förutsättningar för biogasproduktion.

I kommittémotion 2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) anförs att vätgas kan komma att spela en viktig roll när det kommer till att balansera det förnybara systemet. Motionärerna framhåller vidare att vätgas kan användas vid säsongslagring av energi. Motionärerna vill att det utvecklas en nationell strategi som bejakar ett systemtänk och parar ihop rätt tekniska lösningar med utmaningarna i det förnybara energisystemet. I yrkande 20 förordas därför att regeringen ska utreda vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett förnybart energisystem.

Riksdagen bör enligt vad som förordas i kommittémotion 2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 15 uppmana regeringen att återkomma med ett förslag på en vätgasstrategi. Motionärerna framhåller energilagringens betydelse för användningen av förnybar energi och menar att vätgasen här kan fylla en viktig roll.

Även i kommittémotion 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 22 förordas ett tillkännagivande om en svensk vätgasstrategi. Motionärerna konstaterar att kommissionen pekar ut vätgasen som en tillväxtmotor och en viktig del i en storskalig omställning av Europas energisystem för att nå klimatneutralitet 2050. Sverige bör således i likhet med kommissionen ha en uttalad strategi för hur vätgas kan användas för transporter och inom industrin.

Kommissionen behöver ta fram en plan för en snabb utfasning av ångmetanreformerings av fossil gas för produktion av vätgas i hela EU. Detta anförs av Liberalerna i partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. yrkande 16

som påtalar att varje ton vätgas som framställs genom metoden innebär att tio ton koldioxid släpps ut. Liberalerna förespråkar att Sverige inom EU ska driva på för att snabbt övergå till elektrolys för att producera vätgas. Vidare förordas i yrkande 17 att Energimyndigheten ska arbeta aktivt med raffinaderierna för att fasa ut ångmetanreformingen. För att förhindra utsläpp av växthusgaser och övergödning föreslår motionärerna vidare i yrkande 20 att produktionen av biogas behöver öka.

Vissa kompletterande uppgifter

Olika energigaser

Begreppet gas syftar vanligen på ett eller flera energirika kemiska ämnen som vid rumstemperatur och atmosfärstryck är i gasform. Bränslen som vid användningen är i gasform brukar samlas under beteckningen energigaser. Till energigaserna hör bl.a. biogas, naturgas, gasol¹ och vätgas.

Naturgas

Naturgas introducerades i Sverige 1985 genom en utbyggnad av det danska naturgassystemet till södra Sverige. Handeln med naturgas i det svenska systemet är helt konkurrensutsatt sedan 2007. Mätt med europeiska mått har Sverige en begränsad naturgasmarknad. Sverige har ingen egen utvinning av naturgas utan huvudparten tillförs från Danmark där gasen huvudsakligen kommer från de danska naturgasfälten i Nordsjön, men den kan också ha importerats från Tyskland.

Utbyggnad av naturgasnätet

Det sydvästsvenska naturgasnätet – som kan betraktas som det svenska stamnätet för gas – sträcker sig från Trelleborg i söder till Stenungsund i norr, med en förgrening in i Småland. I juni 2013 tog Swedegas AB över rollen som systembalansansvarig för det västsvenska naturgasnätet efter Svenska kraftnät. Noterbart är att med naturgas avses i naturgaslagen även biogas i den mån det är tekniskt möjligt att använda gasen i ett naturgassystem.

Under 2000-talets första decennium förekom vissa planer på att dra en gasledning från Norge till Danmark med anslutning till det svenska transmissionsnätet. Projektet – kallat Skanled – drevs som ett partnerskap mellan svenska, norska och danska intressenter. Finanskrisen och den lågkonjunktur som följde fick dock konsortiet, som bl.a. inkluderade det statligt ägda norska gasnätbolaget Gassco, att avbryta projektet 2009.

Eventuella utbyggnader av transmissionsnätet kommer att ses över av Swedegas. Gasnätsutbyggnad innebär dock stora investeringar och är förknip-

¹ Gasol är ett svenskt handelsnamn för ett gasformigt bränsle som består av lätta kolväten som propan och butan. Gasol har fossilt ursprung.

pat med långa tillståndsprocesser. Eventuella utbyggnadsplaner kommer därför endast att förverkligas om andelen biogas ökar i stamnätet. Även möjliga regionala gasnätsutbyggnadsprojekt kommer att inventeras.

I energigasbranschens färdplan för fossilfrihet som har tagits fram inom ramen för det statliga initiativet Fossilfritt Sverige redovisar branschen åtagandet att investera i infrastruktur för distribution av gas. Branschen anger att den ska bygga ut den infrastruktur som krävs, och använda den för att leverera en växande andel förnybar gas. Vidare anges att man genom att bygga ut lokala och regionala gasnät kan effektivisera gastransporterna och samtidigt möjliggöra sektorskoppling mellan el och gas.

Biogas

Biogas bildas när organiskt material bryts ned av mikroorganismer utan tillgång till syre. Produktionen av biogas i Sverige är främst baserad på avloppsslam, gödsel och matavfall. Under 2019 producerades drygt 2 TWh biogas i Sverige.

Ungefär två tredjedelar av biogasproduktionen uppgraderas till fordonsgas-kvalitet. Efter uppgraderingen har gasen sådana egenskaper och ett sådant energiinnehåll att den kan matas in på det västsvenska gasnätet (transmissionsnätet/stamnätet och distributionsnätet) och på fordonsgasnätet i Stockholm, dvs. de nät som omfattas av bestämmelserna i naturgaslagen. Den fordonsgas som tankas i svenska gasmackar innehåller i genomsnitt ca 95 procent biogas.

Under 2018 matades 544 GWh biogas in på de två ovan omnämnda gasnäten. Inmatningen av svenskproducerad biogas i stamnätet sjönk dock under både 2017 och 2018, vilket Energimyndigheten anger kan bero på en ökad prispress och import av dansk biogas. Andelen biogas i det svenska stamnätet tredubblades emellertid under 2017, vilket alltså främst beror på ökad import från Danmark. Under 2018 fördubblades andelen biogas från 10,4 procent till 20,2 procent jämfört med 2017. Ökningen berodde enligt Energimyndigheten helt på import. Under 2019 mattades ökningen av. Nettoimporten av biogas 2019 var 1 838 GWh (+ 12 procent jämför med 2018), där två tredjedelar av importen var dansk biogas och en tredjedel från övriga EU.

Eftersom regeringen anser att regelverket på energiområdet bör ha en utformning som underlättar inmatningen av biogas på naturgasnätet, inte minst med hänsyn till målsättningen att öka andelen förnybar energi, föreslog den våren 2017 vissa ändringar i naturgaslagen med denna inriktning. Riksdagen antog förslagen, och lagändringarna började gälla den 1 januari 2018 (prop. 2016/17:202, bet. 2017/18:NU7, rskr. 2017/18:23).

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Som tidigare har nämnts presenterade Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse i januari 2019. Överenskommelsen är indelad i elva områden och består av 73 punkter. Inom

området miljö och klimat handlar punkt 31 om fossilfria transporter. Det ska bl.a. investeras i produktion och distribution av biogas, och ett årtal ska utredas för när fossila bränslen ska vara helt utfasade.

Politikens inriktning enligt budgetpropositionen för 2021

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 21 Energi) anger regeringen att den ser fördelar med att biogasens nytta som resurs tas till vara på bästa sätt och används där den gör som mest nytta och att det är angeläget med konkurrenskraftiga villkor på både kort och lång sikt. Produktion och distribution av biogas ska främjas. Regeringen uppgav att Biogasmarknadsutredningens betänkande Mer biogas! För ett hållbart Sverige (SOU 2019:63) var under beredning inom Regeringskansliet och regeringen avsåg att återkomma med förslag på området. Regeringen avsåg vidare uppdra åt Energimyndigheten att bl.a. analysera hur biodrivmedelsanläggningar med teknik som befinner sig bortom demonstrationsnivå ska kunna kommersialiseras, vilket också omfattar gasformiga biodrivmedel. En fortsatt finansiering av dagens produktionsstöd för biogas som används i transportsektorn bidrar enligt regeringen till att bibehålla konkurrenskraften för svensk biogas.

Regeringen föreslog i propositionen att skattebefrielse skulle införas för biogasol som förbrukas för uppvärmning och att förutsättningarna för beskattning av biogas och biogasol skulle ändras.

Stöd till svensk biogasproduktion

Den som driver en biogasanläggning och rötar gödsel kan ansöka om stöd för gödselgasproduktion. Syftet med stödet är att bidra till ökad produktion av gödselbaserad biogas och därmed uppnå dubbel miljö- och klimatnytta genom minskade metangasutsläpp från gödseln samt genom möjligheten att kunna ersätta fossila energikällor. Stödet kallas emellanåt även för metanreduceringsstöd eller metangasreduceringsersättning.

Gödselgasstödet är utformat som ett projekt som löper under perioden 2014–2023. Gödselgasstödet finansieras via anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket inom statsbudgetens utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

I vårändringsbudgeten för 2018 föreslog regeringen en ökning av anslaget till det nyss beskrivna gödselgasstödet med 270 miljoner kronor under 2018, och riksdagen biföll regeringens förslag i denna del. Anslagsökningen syftade till att stärka konkurrenskraften i den svenska biogaskedjan och påskynda omställningen till förnybara energikällor. I höständringsbudgeten för 2019 som överlämnades till riksdagen i september 2019, föreslog regeringen emellertid att anslaget ovan skulle förstärkas med 100 miljoner kronor och att det tillfälliga biogasstödet 2018 också skulle betalas ut under 2019.

Biogasmarknadsutredningen

I slutet av maj 2018 tillsatte regeringen en särskild utredare (riksdagsledamot Åsa Westlund (S)) med uppdraget att se över de långsiktiga förutsättningarna för biogasproduktion i Sverige (dir. 2018:45). Utredaren skulle bl.a.

- analysera biogasens konkurrensvillkor, särskilt utifrån konkurrensen från importerad biogas och utvecklingen i transportsektorn
- kartlägga och värdera de nyttor som produktion av biogas från olika råvaror bidrar med och vid behov lämna författningsförslag
- analysera vilken roll som användningen av biogas kan ha för att kostnads-effektivt nå de energi- och klimatpolitiska målen samt i vilken sektor användning av biogas gör störst nytta
- vid behov lämna förslag på hur befintliga styrmedel och åtgärder kan ändras, kompletteras eller ersättas med nya styrmedel eller andra åtgärder, dock skulle eventuella förslag på skatteområdet endast omfatta bränslebeskattningen.

Utredningen överlämnade sitt betänkande Mer biogas! – För ett hållbart Sverige (SOU 2019:63) till statsrådet Anders Ygeman i december 2019. Utredaren föreslår bl.a. att det ska införas ett mål för produktion av biogas i Sverige samt en uppsättning ekonomiska styrmedel som syftar till att förbättra den svenska biogasproduktionens förutsättningar. Utredningen har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet och regeringen uppger i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 21 Energi) att den avser att återkomma med förslag på området.

Innovationskluster för flytande biogas

I maj 2018 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att utlysa medel för utveckling och användning av flytande biogas i kombination med inrättandet av ett innovationskluster för flytande biogas. Syftet med satsningen är att främja omställningen till fossilfrihet för tunga transporter. Satsningen ska verka för demonstration, tillämpning och spridning av teknik för produktion av flytande biogas, drift med gasfordon i regional- och lokaltrafik samt till kombinationer av dessa tekniker i Sverige. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2022.

Olika vätgasbenämningar

Det finns flera olika metoder att producera vätgas, vilket i dagligt tal gett upphov till benämningar som t.ex. grön, grå, blå och rosa vätgas. I EU:s vätgasstrategi förekommer följande benämningar:

- Elbaserad vätgas – produceras genom elektrolys av vatten, oavsett källan till elektriciteten.
- Förnybar vätgas (också kallad ren vätgas) – produceras genom elektrolys av vatten där elektriciteten kommer från förnybara energikällor.

- Fossilbaserad vätgas – producerad genom en rad olika processer med fossila bränslen som råvara, främst reformering av naturgas eller förgasning av kol.
- Fossilbaserad vätgas med avskiljning av koldioxid – detta är en delmängd av den fossilbaserade vätgasen men växthusgaserna från vätgasproduktionen avskiljs och lagras i stället för att släppas ut.
- Koldioxidsnål vätgas – omfattar fossilbaserad vätgas med avskiljning av koldioxid och elbaserad vätgas med livscykelutsläpp av växthusgaser som är betydligt lägre än för den nuvarande vätgasproduktionen.
- Vätgasbaserade syntetiska bränslen – en rad gasformiga eller flytande bränslen som är baserade på vätgas och kol.

Den fossilbaserade vätgasen står för merparten av den vätgas som produceras i dag.

Vätgasdeklaration

I juli 2019 undertecknade Sverige den icke-bindande vätgasdeklaration som Österrike presenterade under sitt ordförandeskap i EU hösten 2018. Innebörden är att EU:s medlemsstater ska forska kring, och utveckla, vätgas som energikälla och fordonsbränsle.

EU:s vätgasstrategi

Den 8 juli 2020 presenterade kommissionen meddelandet En vätgasstrategi för ett klimatneutralt Europa (COM(2020) 301). I vätgasstrategin utvecklar kommissionen sin syn på vätgas och redogör för en färdplan mot 40 GW produktionskapacitet från förnybar el till 2030. Strategin innehåller också en investeringsagenda och åtgärdsförslag för att nå ökad produktion samt efterfrågan på vätgas och en plan för utformning av ramverk för infrastruktur och marknadsregler. Strategin redogör även för forsknings- och utvecklingsbehov och den internationella dimensionen.

Kommissionen framhåller att investeringar i vätgas kommer att främja en hållbar tillväxt och sysselsättningen som är avgörande för återhämtningen efter den ekonomiska kris som uppstått i och med pandemin. Kommissionen anför vidare att behovet av att ge utrymme för investeringar i centrala gröna teknikområden och värdekedjor också framhålls i återhämtningsplanen och att förnybar vätgas betonas som ett av de viktigaste områdena för fortsatt arbete med energiomställningen. Kommissionen konstaterar att förnybar och koldioxidsnål vätgas ännu inte är kostnadsmässigt konkurrenskraftig i jämförelse med fossilbaserad vätgas. I syfte att förverkliga ambitionen i den europeiska gröna given, och på grundval av kommissionens nya industristrategi och dess återhämtningsplan fastställer kommissionen i meddelandet en vision för hur EU kan omsätta förnybar vätgas till en livskraftig lösning för en långsiktig utfasning av koldioxid i olika sektorer.

Den 11 december 2020 antog rådet slutsatser om arbetet med att bygga upp en europeisk vätgasmarknad som ska bidra till EU:s mål om koldioxidneutralitet senast 2050 utifrån kommissionens förslag. Rådet uppmanade kommissionen att vidareutveckla och genomföra EU:s vätgasstrategi, och särskilt redogöra för hur man ska kunna nå färdplanens mål om installation av minst 6 GW kapacitet fram till 2024 och 40 GW kapacitet fram till 2030. Enligt råds-slagsatserna bör målet nås med hjälp av gemensamma program på ett kostnads-effektivt sätt och med prioritering av energieffektivitet och elektrifiering från förnybara källor. Rådet menade också att kommissionen måste utveckla en ambitiös färdplan för vätgas och en vätgasstrategi för klimatneutralitet i slutanvändarsektorerna med användning av flexibla politiska lösningar.

Rådet konstaterade att det finns olika säkra och hållbara koldioxidsnåla tekniker för produktion av vätgas som bidrar till en snabb utfasning av fossila bränslen. Medlemsländerna anser att tonvikten bör läggas på vätgas från förnybara källor, med tanke på dess nyckelroll för att de fossila bränslena ska kunna fasas ut, och anförde att man kommer att behöva beakta ytterligare efterfrågan på förnybar energi till följd av utbyggnaden av vätgas från förnybara energikällor vid den fortsatta planeringen och utbyggnaden av ytterligare kapacitet för förnybar energi.

Rådet lyfte även fram behovet av att ytterligare stimulera och skapa lika villkor för investeringar som avser utfasning av fossila bränslen, eftersom vätgas från förnybara källor i nuläget inte är tillräckligt konkurrenskraftigt kostnadsmässigt. Medlemsländerna är eniga om att incitamenten bör inkludera en översyn av EU:s utsläppshandelssystem och av EU:s relevanta regler om statligt stöd. Vidare ansåg man att privata investeringar också bör stimuleras genom EU:s befintliga instrument, fonder och institut, t.ex. Europeiska investeringsbanken och Fonden för ett sammanlänkat Europa och samt genom utformningen av innovativa instrument.

Rådet uppmanade vidare kommissionen att inrätta en integrerad strategi för nätplanering för alla energibärare och att stödja utvecklingen av särskilda vätgasnät i samband med den kommande översynen av förordningen av trans-europeiska energinät. Rådet gav också sitt stöd till framväxten av vätgaskluster i hela EU, som en lösning på kort sikt, särskilt för slutanvändningssektorer där det är svårt att fasa ut fossila bränslen.

Regeringens syn på stöd till fossilbaserad vätgas

Den 30 december 2020 besvarade statsrådet Anders Ygeman en skriftlig fråga (fr. 2020/21:1038) från Lorena Delgado Varas (V) om EU:s vätgasstrategi där ledamoten undrade hur statsrådet och regeringen kommer att arbeta för att säkerställa att inga resurser går till fossilbaserad vätgas vare sig i Sverige eller EU. I sitt svar framhöll statsrådet att regeringens grundläggande EU-position är att vätgas bör produceras genom elektrolys och att all fossilfri el från nätet ska kunna användas. Statsrådet betonade vidare att det är viktigt att initiativ för vätgas inte leder till minskat fokus på de utmaningar EU måste klara till

2030, och att stöd inte ska gå till fossil infrastruktur för fossila bränslen. Statsrådet menade att detta skulle bli avgörande när stora delar av energilagstiftningen i EU ska ses över inom ramen för EU:s gröna giv, bl.a. när det gäller energiinfrastrukturförordningen, förnybartdirektivet och gasmarknadslagstiftningen, liksom när beslut ska fattas om viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse, s.k. IPCEI (Important Projects of Common European Interest).

Statsrådet konstaterade samtidigt att beslut i EU inte alltid fattas med enhällighet och att regeringen därför inte kan säkerställa att fossil vätgas inte får stöd från EU. Statsrådet betonade dock att regeringen avser att i så stor utsträckning som möjligt och i samarbete med likasinnade verka för och driva att fossil vätgas inte ska få stöd. Statsrådet påminde också om att varje medlemsstat har rätt att besluta om sin egen energimix. Vidare konstaterade han att även om flera länder som tagit fram mål och strategier för vätgas har en tydlig inriktning på förnybar vätgas så finns det länder som har en annan inställning till vilka energikällor som ska användas för att producera vätgas eller som ser fossilbaserad vätgas som en nödvändig övergångslösning i omställningen.

En strategi för vätgas och elektrobränslen

Energimyndigheten fick den 28 januari 2021 i uppdrag av regeringen att ta fram förslag till en övergripande strategi för vätgas och elektrobränslets roll i det svenska energisystemet, inklusive ammoniak. Strategin och de eventuella åtgärdsförslagen ska syfta till att underlätta för omställningen till fossilfrihet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 juli 2021 och i det ingår att

- analysera och kvantifiera potentialen för ökad produktion, lagring, transport och användning av vätgas, elektrobränslen och ammoniak i olika sektorer på kort, medellång och lång sikt med beaktade av ekonomiska perspektiv
- analysera tekniska och ekonomiska förutsättningar för vätgas som energilager för flexibilitet i energisystemet
- identifiera hinder mot en introduktion av vätgas som en del av det svenska energisystemet
- belysa relevanta samhällsekonomiska konsekvenser av de policyförslag som ingår i Fossilfritt Sveriges vätgasstrategi och analysera hur lämpliga förslag bör tas vidare i strategin
- översiktligt inventera möjligheterna till samarbete med andra länder och aktörer i Europa och inom EU.

När det gäller de förslag som ingår i Fossilfritt Sveriges vätgasstrategi kan mot bakgrund av de aktuella motionerna nämnas att de bl.a. föreslår att regeringen senast 2022 ska sätta ett planeringsmål om att ha 3 GW installerad elektrolyseffekt år 2030 och minst 8 GW 2045 för att möjliggöra en fossilfri utveckling inom flertalet sektorer. Vidare föreslår de att regeringen ser över lagen om miljötillstånd så att de industrier och energietableringar som redan i dag producerar och använder vätgas i stor skala och som vill ställa om till en mer

klimatepassad produktion av vätgas inom samma slutna industriområde endast behöver göra en ändringsanmälan i stället för att som i dag behöva ansöka om ett nytt miljötillstånd. Fossilfritt Sverige föreslår också att regeringen under 2021 snabbtredet ett produktionsstöd för projekt med fossilfri vätgas under en introduktionsfas.

Hybrit och vätgaslagring

Energimyndigheten har beslutat att stödja Hybrit Development AB och ägarbolagen SSAB, LKAB och Vattenfall med 47,6 miljoner kronor för att bygga ett underjordiskt vätgaslager i pilotskala. Satsningen är en del i att förverkliga en fossilfri värdekedja från malm till stål. Energimyndigheten beviljar stödet till Hybrit inom ramen för regeringens satsning Industriklivet. Projektet kommer att vidareutveckla tekniken för vätgaslagring i bergrum under tryck. Vätgaslager och andra energilagringstekniker bedöms komma att bli viktiga för att öka flexibiliteten genom att flytta energi mellan sektorer, platser och olika tillfällen i tid och möjligheten att balansera elsystemet.

Forsknings- och innovationsprogram inom bioenergi

Energimyndigheten har nyligen startat forsknings- och innovationsprogrammet Bio plus. Programmet ska pågå 2021–2025 och omfattar 320 miljoner kronor och syftar till att utveckla biobaserade lösningar och värdekedjor samt öka kunskapen och kompetensen om hur dessa bör samspela med varandra och med övriga energisystemet. Enligt myndigheten ska programmet bidra till att Sverige uppnår de energi- och klimatpolitiska målen samt att Sverige kan bli ett fossilfritt välfärdsland.

De lösningar och värdekedjor som tas fram inom programmet ska vara konkurrenskraftiga, och om möjligt förbättra den ekologiska statusen i mark och vatten, bidra till trygghet och jämlikhet samt bidra till flexibilitet och robusthet i energisystemet. Programmet har följande utfallsmål:

- resurseffektiva lösningar
- hållbara värdekedjor
- nya aktörkonstellationer
- hög kompetensnivå
- effektfulla styrmedel och policy.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag liknande de i motionerna 2020/21:2922 (C) yrkande 20 och 2020/21:3679 (L) yrkandena 16, 17 och 20 har inte i närtid behandlats av utskottet.

Förslag liknande de i övriga motioner i avsnittet behandlades senast våren 2020 (bet. 2019/20:NU14). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till den pågående beredningen inom Regeringskansliet av förslag

från den s.k. Biogasmarknadsutredningen, pågående initiativ och arbete när det gäller vätgas och begränsningar i vad som kan ses som riksdagens uppgift.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- En nationell vätgasstrategi
- Vissa övriga frågor om energigaser.

En nationell vätgasstrategi

I flera motioner förordas tillkännagivanden om att regeringen ska ta fram en nationell vätgasstrategi. Som framgår av det föregående produceras vätgas i dag främst av fossila bränslen, vilket ger stora växthusgasutsläpp. Samtidigt kan vätgas tillverkas hållbart och den har potential att spela en viktig roll i klimatomställningen om man tillvaratar dess möjligheter inom energilagring, gröna transporter och fossilfri industriproduktion.

Utskottet konstaterar att EU antagit en vätgasstrategi och att många medlemsländer redan tagit fram eller håller på att utarbeta nationella strategier. Utskottet delar motionärernas uppfattning att Sverige också bör ha en nationell vätgasstrategi. Som redovisats i det föregående har Energimyndigheten nyligen fått i uppdrag att ta fram förslag till en strategi för vätgas och elektrobränslen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 juli 2021. Mot den bakgrunden anser utskottet att riksdagen kan lämna förslagen utan åtgärd.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Vissa övriga frågor om energigaser

Hållbara energigaser kan på sikt komma att spela en allt större roll i den svenska energimixen. Biogas och hållbart producerad vätgas har breda användningsområden och fungerar både som drivmedel, som insatsråvaror inom industrin och för el- och värmeproduktion. Inhemskt producerad biogas och vätgas minskar dessutom behovet av natur- och biogasimport och främjar den svenska försörjningstryggheten. Vätgas kan dessutom fungera som ett lagringsmedium för hållbart producerad el. Utskottet konstaterar att regeringen har uppmärksammat de snedvridna konkurrensförhållanden som svenska biogasproducenter möter som en följd av att stödsystemen i bl.a. Danmark är annorlunda utformade än de svenska, vilket gynnar den danska exporten av biogas till Sverige. Som en följd av detta tillsatte regeringen 2018 en särskild utredare med uppgift att säkerställa de långsiktiga konkurrensförutsättningarna för de svenska biogasproducenterna. Den s.k. Biogasmarknadsutredningen redovisade sedermera sitt uppdrag i december 2019 och förslagen har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Utskottet noterar att regeringen

avser att återkomma med förslag på området och ser inga skäl för riksdagen att föregripa regeringens arbete.

Därtill bör det påminnas om att svenska biogasproducenter har fått olika former av stöd under de senaste åren för att bl.a. kunna möta konkurrensen från importerad biogas som har fått stöd i produktionsledet och som också omfattas av den skattebefrielse som gäller när gasen används i Sverige. Utskottet vill även påminna om att de partier som står bakom den s.k. januariöverenskommelsen har aviserat att det ska göras investeringar i produktion och distribution av biogas. Med hänvisning till detta gör utskottet den sammantagna bedömningen att riksdagen bör avslå motionerna 2020/21:732 (SD) yrkande 6, 2020/21:3351 (M) yrkande 34 och 2020/21:3679 (L) yrkande 20. Utskottet anser inte heller att det finns skäl för riksdagen att agera för att det ska utarbetas en nationell gasstrategi i linje med vad som föreslås i motion 2020/21:662 (SD) yrkande 24 innan regeringen har tagit ställning till Biogasmarknadsutredningens förslag. Av samma skäl anser utskottet att riksdagen bör avslå förslaget i den sistnämnda motionens yrkande 23 om att det bör till sättas en utredning om potentialen i att framställa biogas och gödningsprodukter av alger och tång.

När det gäller frågor om vätgas har utskottet i ett tidigare ställningstagande i betänkandet konstaterat att regeringen gett Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en nationell strategi för vätgas och elektrobränslen. Som framgår av det föregående har Sverige vidare undertecknat en vätgasdeklaration där man har slutit upp bakom inriktningen att EU:s medlemsstater ska forska kring, och utveckla, vätgas som en energikälla och fordonsbränsle. EU har vidare beslutat om en vätgasstrategi. Utskottet vill därutöver framhålla att det bedrivs mycket intressant vätgasrelaterad verksamhet inom ramen för det s.k. Hybritprojektet som syftar till att kunna producera stål utan utsläpp av koldioxid. Projekt med koppling till vätgas finns också inom ramen för Klimatklivet. Sammantaget ser utskottet i nuläget inget behov för riksdagen att göra ett tillkännagivande enligt det som förordas i motion 2020/21:2922 (C) yrkande 20 om att utreda vätgasens potential.

I fråga om förslaget i motion 2020/21:662 (SD) yrkande 19 om att bygga ut stamgasnätet är utskottets uppfattning – i likhet med vad det har anfört vid flera tidigare tillfällen – att detta är en fråga för nätägaren Swedegas att avgöra på basis av affärsmässiga överväganden. Utskottet anser därmed att riksdagen bör lämna förslaget utan åtgärd. Utskottet vill därtill påminna om att energigasbranschens färdplan för fossilfrihet, som har tagits fram inom ramen för det statliga initiativet Fossilfritt Sverige, anger att branschen ska bygga ut den infrastruktur som krävs och använda den för att leverera en växande andel förnybar gas. I Energimyndighetens uppdrag att ta fram en strategi för vätgas och elektrobränslen kan vidare noteras att det bl.a. ingår att analysera och kvantifiera potentialen för transport av vätgas, elektrobränslen och ammoniak.

Utskottet noterar vidare mot bakgrund av förslagen om åtgärder för att fasa ut ängmetanreforming i motion 2020/21:3679 (L) yrkandena 16 och 17 att

inriktningen för den nationella vätgasstrategin och de eventuella åtgärdsförslagen ska vara att underlätta för omställningen till fossilfrihet. I uppdraget ingår även att analysera Fossilfritt Sveriges policyförslag på området, som bl.a. föreslagit ett planeringsmål om att ha 3 GW installerad elektrolyseffekt 2030 och minst 8 GW 2045 för att möjliggöra en fossilfri utveckling inom flertalet sektorer. När det gäller EU-nivån noterar utskottet att rådet i behandlingen av EU:s vätgasstrategi bl.a. lyft fram behovet av att ytterligare stimulera och skapa villkor för investeringar som avser utfasning av fossila bränslen eftersom vätgas från förnybara källor i nuläget inte är tillräckligt konkurrenskraftig kostnadsmässigt. Som framgår av statsrådet Anders Ygemans svar på en skriftlig fråga som refererats i det föregående avser regeringen att i så stor utsträckning som möjligt och i samarbete med likasinnade verka för och driva att fossil vätgas inte ska få ta del av stöd från EU. Sammantaget anser utskottet att riksdagen kan lämna förslagen om en utfasning av ångmetanreformerings utan åtgärd.

Slutligen när det gäller förslagen i motion 2020/21:982 yrkandena 1 och 2 om ett vätgascentrum i Skaraborg och ett utvecklingsprojekt kring vätgas på Kinnekullebanan anser utskottet att riksdagen kan avslå dessa med hänvisning till utskottets ställningstagande våren 2020 (bet. 2019/20:NU14).

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Biodrivmedel och biobränslen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag i motioner om biodrivmedel och biobränslen, däribland motionsyrkanden om att öka den inhemska produktionen av biodrivmedel och biobränsle, regler på EU-nivå och utveckling av biobaserade flygbränslen. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredning, myndighetsuppdrag och den förda politiken.

Jämför reservation 35 (M), 36 (C), 37 (KD) och 38 (L).

Motionerna

I partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. anför Moderaterna att Sverige har goda möjligheter att producera hållbara biodrivmedel från grödor, skog och avfall, samtidigt som merparten av de biodrivmedel som används i landet är importerade. Motionärerna menar att detta i hög utsträckning beror på oförutsägbara regler för förnybara bränslen på EU-nivå. Riksdagen bör därför i enlighet med yrkande 10 uppmana regeringen att verka för långsiktiga och förutsebara regler för förnybara bränslen inom EU. Vidare anser motionärerna att förutsättningarna i Sverige behöver förbättras och förordar i yrkande 12 ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att den inhemska produktionen av biobränslen ökar.

I kommittémotion 2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) förordas i yrkande 38 ett tillkännagivande om att öka användningen och produktionen av inhemska biodrivmedel. Motionärerna anser att regeringen bör intensifiera arbetet med en hållbar biodrivmedelstillverkning genom att tillsätta en utredning med syfte att förbättra de nationella förutsättningarna för biodrivmedelstillverkning. I yrkande 39 förordas ett likalydande tillkännagivande som det nyss beskrivna yrkande 10 i motion 2020/21:3368 (M). Därutöver föreslår motionärerna i yrkande 41 att riksdagen ska uppmana regeringen att i samband med översynen av direktivet för förnybar energi verka för att det inte innehåller restriktioner av andelen biodrivmedel från grödor som är hållbart producerade.

I kommittémotion 2020/21:3467 av Maria Stockhaus m.fl. (M) anförs att politikens uppgift är att skapa förutsättning för en fungerande marknad för klimatsmart bränsle. Motionärerna förordar därför i yrkande 11 att riksdagen ska uppmana regeringen att intensifiera arbetet med en hållbar biodrivmedelstillverkning genom att tillsätta en utredning med syfte att förbättra de nationella förutsättningarna. Detta förutsätter enligt motionärerna att regeringen med kraft driver frågan inom EU för ett fortsatt nationellt undantag från unionens generella förbud mot storskalig biodrivmedelstillverkning.

I kommittémotion 2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) framhålls vikten av att nå målen i Parisavtalet, och motionärerna vill se mer kraftfulla åtgärder. En sådan åtgärd, som förordas i yrkande 10, är en utfasning av subventioner till fossila bränslen. Motionärerna anser därför att regeringen ska överväga en snabb utfasning av dessa. I yrkande 12 förordas vidare ett tillkännagivande om att regeringen ska påskynda arbetet med såväl elektrifiering av samhället som en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel. Motionärerna efterfrågar en satsning på forskning och nya produktionsanläggningar, att det utformas långsiktiga regler för finansiering, förenklade regelverk och snabbare tillståndsprocesser för att få igång nya projekt samt en handlingsplan för hur Sverige på medellång sikt skulle kunna bli en exportör i stället för nettoimportör av biodrivmedel. I yrkande 16 föreslås därtill ett tillkännagivande om att regeringen ska se över hur Sverige bättre kan tillvarata den outnyttjade potentialen till inhemsk produktion av biodrivmedel med hög klimatnytta samt anta ett långsiktigt mål om att bli nettoexportör.

I kommittémotion 2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 14 förordas att regeringen ska tillsätta en övergripande utredning om biodrivmedel. Utredningen föreslås få i uppdrag att bereda frågan hur prissättning och produktionsmetoder för biogas och andra biodrivmedel kan utformas så att utvecklingen mot fossilfria drivmedel påskyndas. Motionärerna problematiserar att Biogasmarknadsutredningen (SOU 2019:63) föreslog en kraftig subventionering av enbart rötad gas, en hållning som de menar blir väldigt teknikspecifik och därför verkar negativt gentemot ny förgasningsteknik. Motionärerna anser vidare att det är centralt att utveckla förnybara bränslen för att minska flygets klimatpåverkan. I yrkande 66 förordas därför ett tillkännagivande om att regeringen ska ta fram en nationell plan för utveckling av biobaserade

flygbränslen och för att säkra tillgången av biobränsle till flyget. Motionärerna konstaterar vidare att en framväxande komponent för flyg drivet av el är vätgas och de anser därför att det är angeläget att vätgasens potential för flyget beaktas i en övergripande svensk vätgasstrategi. I yrkande 70 förordas följaktligen ett tillkännagivande med den inriktningen.

Länder med så god tillgång på biomassa som Sverige kan inte bygga sin biobränslestrategi på import. Den uppfattningen för Liberalerna fram i partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. I yrkande 25 förordas därför ett tillkännagivande om att den inhemska produktionen av biobränslen ska byggas ut.

Vissa kompletterande uppgifter

Politikens inriktning i budgetpropositionen för 2021

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 21) konstaterar regeringen att användningen av fossil energi inom transportsektorn är fortsatt hög. Regeringen anför vidare att utsläppen från inrikes transporter, inklusive inrikes flyg, ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010. Nettonollmålet innebär vidare att växthusgasutsläppen från transportsektorn i princip kommer att behöva vara noll senast 2045. Regeringen avser att fatta beslut om successivt ökade kvotnivåer i reduktionsplikten för tiden efter 2020, och inriktningen är indikativa nivåer på 28 procent för bensin och 66 procent för diesel 2030 med en kontrollstation 2022 (regeringen överlämnade proposition 2020/21:180 Reduktionsplikt för bensin och diesel – kontrollstation 2019 till riksdagen den 15 april 2021). Enligt regeringen förväntas detta ge långsiktiga förutsättningar för ökad produktion av hållbara drivmedel i Sverige och kan ha en betydande effekt på minskade utsläpp.

Regeringen framhåller att Sverige har goda naturresurser att över tid förse en större del av efterfrågan på biodrivmedel genom en ökad inhemska produktion. Reduktionsplikten är en del i arbetet för att skapa långsiktighet i politiken. Vidare bör Sverige enligt regeringen vara drivande för att det ges möjlighet till fortsatt skattebefrielse för höginblandade och rena biodrivmedel i den kommande översynen av statsstödsreglerna. Regeringen avser också driva på inom EU för en möjlighet att beskatta drivmedel på energiinnehåll i stället för volym. I propositionen framgår också att regeringen avser att genomföra förslaget från Biojetutredningen (SOU 2019:11) om en reduktionsplikt för flyget (regeringen överlämnade proposition 2020/21:135 Reduktionsplikt för flygfotogen till riksdagen den 18 mars 2021).

Regeringen framhåller att Energimyndigheten har i uppdrag att stödja forskning och utveckling av hållbara bioflygbiobränslen, och myndigheten har inrättat ett innovationskluster för fossilfria flygtransporter 2045. Regeringen föreslår i propositionen att satsningen förlängs t.o.m. 2023 och därutöver vidgas till en satsning som omfattar forskning och utveckling av elflyg.

Uppdrag om inhemsk produktion av biodrivmedel

I oktober 2020 fick Energimyndigheten i uppdrag att utreda behovet av ytterligare styrmedel för att främja ökad inhemsk produktion av biodrivmedel. Uppdraget omfattar att

- analysera behovet av ytterligare styrmedel för att främja biodrivmedelsanläggningar med teknik som befinner sig bortom demonstrationsnivå, där kostnaden för att den första fullskaliga produktionsanläggningen är för hög för att drivmedlet ska vara konkurrenskraftigt
- analysera hur eventuella sådana styrmedel skulle kunna utformas med hänsyn till marknadens funktion och rättsliga förutsättningar
- ta fram en prognos för hur produktionskapaciteten av hållbara biodrivmedel i Sverige väntas öka givet existerande och aviserade styrmedel
- ta fram en prognos för hur snabbt produktionskapaciteten av hållbara biodrivmedel i Sverige kan öka om ytterligare styrmedel införs.

I konsekvensutredningen av eventuella förslag om styrmedel ska myndigheten lägga särskild vikt vid att beskriva samhällsekonomiska konsekvenser inklusive förslagets effekter på utsläppen av växthusgaser. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2021. Av uppdraget framgår att Energimyndigheten i enlighet med förslagen i Biojetutredningens (SOU 2019:11) och Biogasmarknadsutredningens (SOU 2019:63) betänkanden bör beakta både flytande och gasformiga biodrivmedel för olika trafikslag. Det bör vidare vara avgränsat till biodrivmedelsanläggningar med teknik som befinner sig bortom demonstrationsnivå där kostnaden för den första fullskaliga produktionsanläggningen är för hög för att drivmedlet ska vara konkurrenskraftigt med befintliga styrmedel.

Hållbarhetskriterier för biobränslen

Hållbarhetskriterier för biobränslen regleras inom EU i det s.k. förnybartdirektivet, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor. Direktivet anger villkor för biodrivmedel som kommer att gälla på EU-nivå till 2030. Andra hållbarhetsaspekter kommer att regleras inom ramen för den s.k. taxonomin. Taxonomiförordningen antogs i juni 2020 och utgör en ramreglering för att avgöra vilka ekonomiska verksamheter som ska anses vara miljömässigt hållbara i taxonomin. För att en viss ekonomisk verksamhet ska klassificeras som miljömässigt hållbar ska den bidra väsentligt till ett eller flera av sex fastställda miljömål, inte orsaka betydande skada för något av målen och uppfylla vissa minimikrav inom hållbarhet. Villkoren för vad som ska anses vara ett väsentligt bidrag och utgöra betydande skada för olika ekonomiska verksamheter ska specificeras närmare genom s.k. tekniska granskningskriterier. Dessa ska fastställas av kommissionen i delegerade akter till förordningen. Kommissionen antog den slutliga delegerade akten den 21 april 2021. Efter antagandet inleds en tidsfrist om fyra månader då rådet och

Europaparlamentet har möjlighet att invända mot den delegerade akten. Tidsfristen kan förlängas med två månader. Den delegerade akten ska enligt förordningen tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2022.

På regeringens webbplats framgår att regeringen arbetat aktivt för att påverka kommissionens utkast till delegerad akt. Regeringen uppger att den har påtalat väsentliga brister i utkastet och att den även fortsättningsvis arbetar för förändringar i linje med de ståndpunkter som har förankrats i riksdagen. Regeringen har betonat att taxonomin inte får bli kontraproduktiv och motverka strävan att uppnå klimatneutralitet och fasa ut fossila bränslen. Regeringen har tillsammans med nio andra medlemsländer i ett gemensamt brev till kommissionen i början av mars 2021 markerat att man inte står bakom förslag att införa ytterligare krav på bioenergi i taxonomin. I brevet framhålls att det är avgörande att bioenergi som uppfyller hållbarhetskriterier i EU:s förnybartdirektiv också klassas som en hållbar investering enligt taxonomin.

Den 1 april 2021 överlämnade regeringen remissen Hållbarhetskriterier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet till Lagrådet. I lagrådsremissen föreslår regeringen hållbarhetskriterier för fasta och gasformiga biobränslen som används för produktion av el, värme, kyla eller bränslen i anläggningar av en viss storlek. För att dessa biobränslen ska kunna få ett hållbarhetsbesked får de inte komma från mark med stor biologisk mångfald eller stora kollager. Ett hållbarhetsbesked krävs t.ex. för skattenedsättning eller tilldelning av elcertifikat. Vidare föreslås begränsningar för hur höga utsläppen av växthusgaser får vara. Det föreslås också särskilda kriterier för skogsbiomassa som används för produktion av biodrivmedel och biobränslen. Enligt lagrådsremissen föreslås lagändringarna träda i kraft den 1 juli 2021 och den 1 januari 2022.

I enlighet med EU:s gröna giv har kommissionen utlovat att vidta tuffare klimatåtgärder och kommissionen ska därför utvärdera hur utsläppen av växthusgaser i EU på ett ansvarsfullt sätt kan minska med minst 50–55 procent till 2030. I översynen ska kommissionen bl.a. se över förnybartdirektivet för att analysera i hur hög grad dessa regler kan bidra till de högre ställda ambitionerna. Ett samråd över kommissionens inledande konsekvensbedömning avslutades i slutet på februari 2021. Kommissionen avser att presentera sina förslag till revideringar av förnybartdirektivet under andra kvartalet 2021.

Fossilfritt flyg 2045

Energimyndigheten har fått i uppdrag att under åren 2021–2022 förlänga den satsning på att främja hållbara biobränslen för flyg som beslutades av regeringen den 26 april 2018. Satsningen ska omfatta samtliga hållbara förnybara bränslen för flyg. Därutöver ska satsningar göras på forskning och utveckling av dels elflyg, dels vätgasdrift, inklusive tanknings- och laddinfrastruktur. För 2021 ska högst 50 miljoner kronor användas och för 2022 beräknas högst 50 miljoner kronor användas för uppdraget, varav minst 5 miljoner kronor årligen för den del av uppdraget som avser elflyg.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag liknande de i motionerna om förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå avstyrktes av utskottet våren 2020 (bet. 2019/20:NU14). Utskottet hänvisade till att regeringen var av samma uppfattning som motionärerna och att det därför saknades anledning för riksdagen att agera i frågan.

Förslag liknande det i motion 2020/21:2809 (KD) yrkande 66 om en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen avstyrktes av miljö- och jordbruksutskottet våren 2020 (bet. 2019/20:MJU16) genom förenklad beredning. I samma betänkande avstyrktes även ett förslag liknande det i den senast nämnda motionens yrkande 14 om att regeringen bör tillsätta en övergripande utredning om biodrivmedel. Miljö- och jordbruksutskottet hänvisade till pågående insatser.

Förslag om biodrivmedel och biobränslen som påminner om flera av de här aktuella förslagen avstyrktes av trafikutskottet (bet. 2019/20:TU11) våren 2020. Trafikutskottet hänvisade bl.a. till att en rad olika åtgärder vidtas för att påskynda omställningen till en fossilfri transportsektor.

Utskottets ställningstagande

I flera av motionerna förordas att regeringen ska verka för att den inhemska produktionen av biodrivmedel ska öka. Utskottet delar uppfattningen som kommer till uttryck i motionerna att en ökad svensk produktion av biodrivmedel skulle kunna öka försörjningstryggheten för drivmedel och minska den svenska drivmedelsmarknadens sårbarhet mot omvärldshändelser. En ökad inhemsk produktion skulle också kunna skapa arbetstillfällen och bidra till regional utveckling. Dessutom skulle en ökad produktion av hållbara biodrivmedel i Sverige öka den totala tillgången på förnybara drivmedel på den europeiska marknaden, vilket skulle främja klimatomställningen även i andra medlemsländer. Utskottet välkomnar därför att Energimyndigheten nyligen fått i uppdrag att utreda behovet av ytterligare styrmedel för att främja ökad inhemsk produktion av biodrivmedel. Utskottet konstaterar att uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2021 och ser ingen anledning för riksdagen att föregripa det arbetet genom några tillkännagivanden. I motion 2020/21:2922 (C) yrkande 12 framhålls även arbetet med elektrifiering av samhället vid sidan av en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel. Utskottet vill här framhålla Elektrifieringskommissionens pågående arbete och arbetet med att ta fram en elektrifieringsstrategi som redovisats under avsnittet Energipolitikens inriktning och anser att riksdagen kan lämna förslaget utan åtgärd.

I motionerna 2020/21:3368 (M) yrkande 12 och 2020/21:3679 (L) yrkande 25 framhålls vidare behovet av att den inhemska produktionen av biobränslen ökar. Som redovisats i avsnittet Energigaser har Biogasmarknadsutredningen bl.a. föreslagit att det ska införas ett mål för produktion av biogas i Sverige samt en uppsättning ekonomiska styrmedel som syftar till att förbättra den svenska biogasproduktionens förutsättningar. Utredningen föreslår två stödpaket. Det ena stödpaketet består av bibehållen skattebefrielse för biogas i

kombination med ett antal premier för produktion av gödselgas, uppgraderad biogas och förvätskad biogas. Det andra stödpaketet är inriktat på att stötta produktion av förnybara gaser (inklusive biogas). Utskottet har redan tidigare konstaterat att utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet och att regeringen avser att återkomma med förslag på området.

Utskottet kan vidare konstatera att lagstiftning som läggs fast på EU-nivå påverkar förutsättningarna för produktion och användning av vissa energislag i Sverige. Det gäller exempelvis regler för fasta och flytande biobränslen. Utskottet har inte någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av långsiktiga och förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå. Utskottet konstaterar även att regeringen i enlighet med vad som förordas i motionerna 2020/21:3349 (M) yrkande 41 och 2020/21:3368 (M) yrkande 10 i översynen av direktivet för förnybar energi verkar för att det inte innehåller restriktioner av andelen biodrivmedel från grödor som är hållbart producerade. Utskottet kan konstatera att Sverige har fått ett statsstödsgodkännande för skattebefrielse till höginblandade flytande biodrivmedel som gäller t.o.m. utgången av 2021. Utskottet noterar dessutom att regeringen i den pågående översynen av riktlinjerna verkar för att höginblandade biodrivmedel ska kunna gynnas framför fossila drivmedel även efter 2021. Utskottet noterar vidare att regeringen även verkar för att EU-subventioner till fossila bränslen ska fasas ut och agerar således i linje med det som förordas i motion 2020/21:2922 (C) yrkande 10. Förslag om tillkännagivanden på dessa områden kan därför enligt utskottet också besparas.

Enligt utskottets uppfattning är det vidare viktigt att EU:s s.k. taxonomiförordning inte begränsar möjligheterna att använda och utveckla biodrivmedel och andra biobränslen. Utskottet delar regeringens uppfattning att bioenergi som uppfyller hållbarhetskriterier i EU:s förnybarhetsdirektiv också bör klassas som en hållbar investering enligt taxonomin. Taxonomin riskerar annars att slå hårt mot förnybar energi och bioenergin. Utskottet noterar att regeringen tillsammans med nio andra medlemsländer nyligen tydliggjort denna uppfattning i ett brev till kommissionen.

När det avslutningsvis gäller förslagen i motion 2020/21:2809 (KD) yrkande 66 om en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen och yrkande 70 om att vätgasens potential för flyget bör beaktas i en övergripande svensk vätgasstrategi vill utskottet anföra följande. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt att minska flygets klimatavtryck. Utskottet vill påminna om att Energimyndighetens uppdrag att utreda ytterligare behov av styrmedel för att främja ökad inhemsk produktion av biodrivmedel ska omfatta både flytande och gasformiga biodrivmedel för olika trafikslag i enlighet med bl.a. förslaget i Biojetutredningens betänkande. Utskottet noterar vidare att Energimyndigheten därutöver fått i uppdrag att förlänga satsningen på att främja hållbara biobränslen för flyg. Uppdraget har också utvidgats till att omfatta samtliga hållbara förnybara bränslen för flyg och ska även omfatta forskning och utveckling av dels elflyg, dels vätgasdrift, inklusive tanknings- och laddinfrastruktur. Som tidigare redovisats i avsnittet Energigas har

Energimyndigheten fått i uppdrag att ta fram en strategi för vätgas och elektrobränslen. I uppdraget framgår att myndigheten ska analysera hur lämpliga policyförslag i Fossilfritt Sveriges vätgasstrategi bör tas vidare. Utskottet noterar att Fossilfritt Sveriges strategi bl.a. berör flyget och att det statliga initiativet även kommer att ta fram en strategi för hur vätgas kan användas inom olika sektorer under våren 2021. Utskottet konstaterar sammantaget att det pågår arbete i linje med det som efterfrågas i motionen och riksdagen bör därmed lämna förslagen utan åtgärd.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Värmefrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en strategi för kraft- och fjärrvärme. Utskottet hänvisar till myndighetsuppdrag och pågående beredning. Även övriga förslag i motioner som gäller olika värme-frågor avslås av riksdagen. Utskottet avstyrker förslagen bl.a. med hänvisning till pågående uppdrag och insatser.

Jämför reservation 39 (M, SD, KD), 40 (M), 41 (KD) och 42 (L).

Motionerna

I partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) framhålls kraft- och fjärrvärmens viktiga och ofta underskattade roll för Sveriges energisystem. Kraftvärmens förmåga att bidra med mest värme och el när behoven i landet är som störst och motionärerna menar att kraft- och fjärrvärmens kan spela en avgörande roll för att motverka att lokala elproblem liknande de i Skåne och Stockholm det gångna året uppstår framöver. Regeringen bör därför enligt yrkande 37 få i uppdrag att ta fram en strategi för kraft- och fjärrvärmens. Strategin bör ta ett brett och samlat grepp och t.ex. beröra frågor om beskattning, byggregler och EU-regler för biobränslen.

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 35 förordas ett tillkännagivande om kraftvärmeverkens betydelse. Motionärerna framhåller att kraftvärmeproduktionen är ett alternativt sätt att dra nytta av hushållens sopor, biobränsle och annat avfall då det kan hjälpa till att avgifta kretsloppen samtidigt som de förser det omgivande samhället med nyttigheter i form av värme eller kyla och el. Motionärerna konstaterar vidare att man vid vissa kraftvärmeverk prövar koldioxidinfångning med hjälp av s.k. CCS-teknik. Motionärerna är positiva till ökade satsningar på sådan teknik och menar att kraftvärmeverken måste värnas och avfallsförbränningskatten sänkas.

I kommittémotion 2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 17 föreslås ett likalydande tillkännagivande med samma motivering som det i motion 2020/21:3368 (M) yrkande 37.

Även i kommittémotion 2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhålls kraftvärmens betydelse för det svenska energisystemet. Den bidrar till effektförsörjningen vintertid, är planerbar och mildrar effektbehovet genom värmeleveranserna. Motionärerna beklagar att lönsamheten och därmed konkurrenskraften för kraftvärmen under de senaste åren satts under stor press och anför att regeringen med nya skattepålagor ändrat dess förutsättningar till det sämre, samtidigt som enskilda energislag har subventionerats. I yrkande 13 efterfrågas därför att regeringen ska ta fram en strategi för hur konkurrenskraften kan stärkas för kraft- och fjärrvärmerna.

I regioner med kapacitetsbrist är lokal elproduktion som t.ex. kraftvärme extra viktigt för effektbalansen. Detta anför Lorentz Tovatt (MP) i motion 2020/21:2722 och föreslår i yrkande 2 ett tillkännagivande om att regeringen ska ta fram en nationell strategi för framtidens kraftvärme och värmeproduktion för att underlätta för lokal effektproduktion och stödtjänster.

Även i kommittémotion 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) förordas i yrkande 19 att regeringen ska ta fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmerna. Motionärerna framhåller kraftvärmens fördelar och menar att den har potential att utvecklas ytterligare om sektorn får konkurrenskraftiga och långsiktiga villkor. I motionen lyfts även potentialen i geotermisk energi som skulle kunna möjliggöra en drastisk minskning av inköp av producerad energi och därtill konkurrensutsatta alternativen, vilket gynnar den fria marknaden. I yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att geoenergin ska föras fram som en del i Sveriges utveckling till ett än mer hållbart energisystem.

I partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 15 förordas ett tillkännagivande om att användningen av fossila bränslen för processändamål ska fasas ut. Motionärerna framhåller att alternativen är biobränsle, el eller nukleär värme och anser bl.a. att de svenska regelverken behöver anpassas för att möjliggöra reaktorer för industrins behov av processvärme. Vidare anser motionärerna att användningen av torv, kol, olja och gas i fjärrvärmeproduktionen ska upphöra och föreslår ett tillkännagivande med den inriktningen i yrkande 38. Även fossila bränslen som används för uppvärmningsändamål ska enligt vad som anförs i yrkande 39 fasas ut. Motionärerna framhåller att det är positivt att det finns en fungerande avfallsförbränning i Sverige, men konstaterar samtidigt att den största delen av de fossila koldioxidutsläppen från fjärrvärmerna kommer från användningen av avfall som bränsle.

Vissa kompletterande uppgifter

Fjärrvärme

I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) slog regeringen fast att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en av förutsättningarna för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen under kalla vinterdagar. Vidare betonades vikten av att möjligheterna till högeffektiv elproduktion ut-

nyttjas i bränslebaserad fjärrvärmeproduktion. I framtiden kan även nya tekniker och tillämpningar, såsom ökat utnyttjande av spillvärme och geotermisk djupvärme, vara en del av en hållbar fjärrvärmesektor.

Regeringen redovisade uppfattningen att det är viktigt med en gynnsam utveckling där kraftvärmesektorn bidrar med systemvinster för övriga energisystem och till målen om 100 procent förnybar el och nettonollutsläpp av växthusgaser. Det förutsätter dels att potentialen för elproduktion i fjärrvärmenäten utnyttjas, dels att både kraft- och värmeproduktionen är konkurrenskraftiga och baseras på förnybara bränslen.

Energimarknadsinspektionen ska enligt myndighetens instruktion (SFS 2007:1118) följa och analysera utvecklingen på bl.a. fjärrvärmemarknaderna och lämna förslag till ändringar i regelverk eller till andra åtgärder för att främja marknadernas funktion.

Rapportering om potentialen för fjärrvärme, kraftvärme och fjärrkyla

I regleringsbrevet för 2020 fick Energimyndigheten i uppdrag att – i enlighet med EU:s energieffektiviseringsdirektiv – uppdatera Sveriges heltäckande bedömning av potentialen för tillämpning av högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla. Om utredningen kom fram till att det finns potential för mer förnybar värme och kyla och effektivare värme och kyla än vad marknaden klarar av att tillhandahålla på ett samhällsekonomiskt lönsamt sätt, skulle myndigheten föreslå lämpliga styrmedel. Bedömningen redovisades till Regeringskansliet i november 2020.

I Energimyndighetens rapport (ER 2020:34) konstateras att uppvärmningsmarknaden nästan omfattar 100 TWh värme och omsätter ungefär 100 miljarder kronor. Myndigheten konstaterar vidare att uppvärmningsmarknaden i Sverige i stor utsträckning redan ställt om från fossilt till förnybart. Dessutom är all kraftvärme i Sverige redan högeffektiv. Där inte fjärrvärmerna är lönsam sker uppvärmningen framför allt med värmepumpar som nästan helt använder fossilfri el. Energimyndigheten menar att det mot den bakgrunden är en utmaning att utreda potentialen för mer förnybar värme och kyla och effektivare värme och kyla än vad marknaden klarar av att tillhandahålla på egen hand. När det gäller den fossila fjärrvärmeproduktionen (avseende olja, kol och naturgas) anser myndigheten att det inte är något som en kartläggning med förslag på styrmedel kan påverka i någon större utsträckning eftersom en nästintill full höjning av koldioxidskatten redan införts och branschen redan i nuläget ställer om. När det gäller den sista fossila individuella uppvärmningen från olja och naturgas anför myndigheten att modellberäkningarna i rapporten visar på att de kommer att bli olönsamma och helt utfasade 2030 med existerande styrmedel. Det som återstår är utmaningen med att minska det fossila innehållet i avfallet.

Utifrån slutsatser baserade på bl.a. modellberäkningar, en genomgång av Sveriges värme- och kylmarknad, en översikt över existerande politik och styrmedel och kartor över olika typer av produktionsanläggningar föreslår Energimyndigheten följande:

- För att ta vara på den potential som finns för lågtempererad spillvärme bör lågtempererad spillvärme ingå i lagen om kostnadsnyttoanalys (2014:268).
- Sverige bör fortsätta satsa på och utreda möjligheterna för biokraftvärme med koldioxidavskiljning (bio-CCS).
- För att på ett effektivt sätt kunna värma kraftvärmorna och dess positiva egenskaper bör en samlad översyn av styrmedlen som påverkar kraftvärmorna genomföras för att utreda vilken den samlande effekten är och vid behov föreslå förändringar.
- För att kunna åtgärda problemet med fossilt avfall behöver sammansättningen av det avfall som används för förbränning förändras. Detta är inte ett problem som man i första hand kommer åt genom åtgärder i energisektorn utan styrningen behöver snarare riktas mot de aktörer som har rådighet för uppkomsten av avfallet.

Som framgår nedan har Energimyndigheten nyligen fått ett uppdrag när det gäller driftstöd till bio-CCS. Övriga förslag med anledning av Energimyndighetens rapport bereds inom Regeringskansliet.

Geoenergi

Geoenergi är samlingsnamnet för teknik där värme och kyla från markens översta 400 meter tas till vara. Det finns ett flertal sådana tekniker, och i Sverige finns det ca 450 000 geoenergianläggningar av olika slag. Majoriteten är bergvärmepumpar för villor.

Geotermi är en annan teknik där värme från radioaktivt sönderfall i jordskorpan och värmeledning från jordens inre tas till vara på stort djup (över 800 meter).

Forskning och utveckling – fjärrvärme och diffusa energikällor

Energimyndigheten har beviljat Svenskt Geoenergicentrum och SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut 400 000 kronor för att utveckla en strategisk innovationsagenda för geoenergi. Arbetet syftar till att ta fram mål för geoenergins utveckling, inklusive att identifiera forsknings- och utvecklingsbehov för att nå målen. Arbetet avslutades i december 2016 och avrapporterades i rapporten *Energien under mark ska upp till ytan – Strategisk innovationsagenda för geoenergi*.

Det tvärvetenskapliga forskningsprogrammet *Fjärrsyn* var ett av världens största forskningsprogram för fjärrvärme och fjärrkyla. Det finansierades av fjärrvärmebranschen och Energimyndigheten. Efter tio års forskning, indelad i tre etapper, avslutades programmet vid halvårsskiftet 2017. Inom ramen för

programmet studerade man bl.a. möjligheterna att använda mer diffusa energikällor för fjärrvärmeändamål.

I februari 2020 beslutade Energimyndigheten att ge 12,8 miljoner kronor i stöd till ett demonstrationsprojekt inom djupgeotermi. Projektet, som är det första i sitt slag i Sverige, kommer att provborra upp till sju kilometer djupt för att kunna utvinna geotermisk energi. Demonstrationsprojektet är ett samarbete mellan näringslivsaktörerna Eon och St1 och Länsstyrelsen Skåne och Malmö stad samt forskare från Uppsala universitet och SGU.

Driftsstöd till bio-CCS

Energimyndigheten ska lämna förslag på utformning av ett system för driftstöd, i form av omvänd auktionering eller fast lagringspeng, för avskiljning, infångning och lagring av koldioxid från förnybara källor (bio-CCS). Myndigheten ska även se över möjligheten att inkludera negativa utsläpp med hjälp av biokol i systemet. Analysen ska beakta slutsatser i Klimatpolitiska vägvalsutredningens betänkande Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4) och remissyttrandena. Delredovisningen ska inkludera ett förslag till utformning av driftstödet, såsom tidsplan, stödnivåer, kontraktslängd, kopplingen med andra befintliga stödsystem, ansvarsfrågor, hantering av förluster och läckage samt för- och nackdelar med de olika stödsystemen. Slutredovisning ska lämnas till Regeringskansliet senast den 15 november 2021. Slutredovisningen ska omfatta författningsförslag och ytterligare detaljer i utformningen. Energimyndigheten överlämnade en delredovisning den 15 april 2021 i vilken myndigheten föreslår att ett statligt stöd för avskiljning, infångning och lagring av koldioxid från förnybara källor bör utformas med hjälp av omvända auktioner.

Skatt på avfallsförbränning och utvärdering av densamma

På förslag från regeringen beslutade riksdagen om en skatt på förbränning av avfall (2019:1274). Skatten trädde i kraft den 1 april 2020. Av propositionen framgår att det i ett tidigt skede efter att skatten har trätt i kraft bör göras en utvärdering av skattens effekter. Enligt propositionen ska utvärderingen ta hänsyn till EU-lagstiftning på området och även beakta fjärrvärmens konkurrenskraft och en pålitlig el- och värmeförsörjning. Skattens effekter på materialåtervinning bör även analyseras och hur eventuella negativa effekter för materialåtervinningsindustrin kan undvikas. Enligt propositionen bör utvärderingen även omfatta skattens effekter på utsläppen av växthusgaser, effekten på avfallsflöden, effekter för import och export av avfall samt effekter på omställningen till en cirkulär ekonomi och dess effekter för att nå klimatmålen. Utvärderingen ska vidare omfatta hur investeringar i produktionskapacitet i avfallsförbränningssektorn påverkas, fjärrvärmens och företagens konkurrensförutsättningar samt påverkan på el- och värmeförsörjningen, särskilt effektsituationen. Slutligen ska utvärderingen också analysera effekterna för fjärrvärmekunderna.

Skatteverket fick den 19 december 2020 i uppdrag att utvärdera effekterna av skatten i enlighet med det som anges i propositionen. Myndigheten ska inhämta underlag från Naturvårdsverket och Energimyndigheten. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 oktober 2021.

Utredning om undantag från avfallsskatt och avfallsförbränningskatt

Den 4 februari 2021 beslutade regeringen att en särskild utredare skulle få i uppdrag att analysera om det är lämpligt att införa ytterligare undantag från avfallsskatten och avfallsförbränningskatten (dir. 2021:5). Utredaren ska bl.a.

- ta ställning till om det finns behov av att införa ytterligare undantag i avfallsförbränningskatten för att främja syftet med skatten
- lämna ett författningsförslag som undantar visst sekundäravfall från avfallsförbränningskatten
- ta ställning till om det finns behov av att genomföra ändringar i avfallsskattelagen för att främja giftfria kretslopp och återvinning av material och resurser genom ett undantag för visst sekundäravfall
- ta ställning till hur eventuella undantag förhåller sig till EU-rätten, med utgångspunkt i att ett undantag inte ska stå i strid med EU-rätten, speciellt inte reglerna om statsstöd
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2022.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag liknande de i motionerna om en strategi för kraft- och fjärrvärme avstyrktes av utskottet våren 2020 (bet. 2019/20:NU14). Utskottet hänvisade bl.a. till att Energimyndigheten fått i uppdrag av regeringen att uppdatera Sveriges heltäckande bedömning av potentialen för tillämpningen av hög-effektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- En strategi för kraft- och fjärrvärme
- Vissa övriga värme frågor.

En strategi för kraft- och fjärrvärme

I flera motioner efterfrågas en strategi för kraft- och fjärrvärme. Utskottet vill inledningsvis framhålla att hållbar fjärr- och kraftvärmeproduktion är viktiga delar i den nu gällande energipolitiken. I likhet med regeringen anser utskottet att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en viktig förutsättning för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen under kalla vinterdagar. Därutöver är

det viktigt att möjligheterna till högeffektiv elproduktion utnyttjas i fjärrvärmeproduktion. I framtiden kan även nya tekniker och tillämpningar, såsom ökat utnyttjande av spillvärme, vara en del av en hållbar fjärrvärmesektor. Utskottet konstaterar att Energimyndigheten nyligen överlämnat en rapport till regeringen med flera förslag mot bakgrund av myndighetens rapportering om potentialen för fjärrvärme, kraftvärme och fjärrkyla. Utskottet noterar att ett av förslagen lett till ytterligare uppdrag till Energimyndigheten och att övriga förslag med anledning av rapporten bereds vidare inom Regeringskansliet. Utskottet ser av dessa anledningar inget skäl för ett tillkännagivande.

Med det anförda avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Vissa övriga värmefrågor

I motion 2020/21:3351 (M) yrkande 35 betonas kraftvärmeverkens betydelse. Motionärerna är positiva till ökade satsningar på CCS-teknik och anser att avfallsförbränningskatten ska sänkas. Utskottet kan inledningsvis konstatera att Energimyndigheten fått i uppdrag att lämna förslag på utformningen av ett system för driftstöd till bio-CCS. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 november 2021. När det gäller den nya skatten på avfallsförbränning (2019:1274) som infördes den 1 april 2020 noterar utskottet att Skatteverket fått i uppdrag att utvärdera effekterna av skatten i flera avseenden och att myndigheten i arbetet ska inhämta underlag från Naturvårdsverket och Energimyndigheten. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2021. Vidare har en särskild utredare fått i uppdrag att analysera om det är lämpligt att införa ytterligare undantag från avfallsskatten och avfallsförbränningskatten (dir. 2021:5). Detta uppdrag ska redovisas senast den 28 februari 2022. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna om att en konkurrenskraftig värmesektor behövs, men menar att riksdagen med hänvisning till det anförda kan avslå det aktuella förslaget.

När det gäller förslagen i motion 2020/21:3679 (L) yrkandena 15, 38 och 39 om fossila bränslen i kraftvärmeverk noterar utskottet att Energimyndigheten i en rapport från november 2020 konstaterar att uppvärmningsmarknaden i Sverige i stor utsträckning redan ställt om från fossilt till förnybart. Enligt myndighetens beräkningar kommer den sista fossila individuella uppvärmningen från olja och naturgas bli olönsam och helt utfasad 2030 med existerande styrmedel. Den utmaning som återstår enligt myndigheten är att minska det fossila innehållet i avfallet. Utskottet noterar att förslagen i Energimyndighetens rapport bereds inom Regeringskansliet. Motionsyrkandena kan därmed avslås av riksdagen.

Utskottet har tidigare avstyrkt ett liknande förslag som det i motion 2020/21:3501 (KD) yrkande 23 om geotermisk energi. Utskottet konstaterade då att geoenergi inte är en ovanlig förekomst i Sverige då det används för att värma upp tusentals småhus med värmepumpar som utnyttjar den värme som finns lagrad förhållandevis ytligt i berggrunden. Vidare konstaterade utskottet att nya tekniska tillämpningar i framtiden väntas förbättra möjligheterna att

utvinna geotermisk djupvärme och att Energimyndigheten avsatt medel för ett demonstrationsprojekt inom djupgeotermi. Utskottet vidhåller sin uppfattning att det redovisade kan anses tillgodose det som efterfrågas av motionärerna och riksdagen kan därför avslå förslaget.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Energiforskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag i motioner om en färdplan för nästa generations kärnkraft, test- och demoanläggningar för nästa generations kärnkraft och som i övrigt berör energiforskning. Utskottet avstyrker förslagen med hänvisning till att regeringen under våren 2021 avser att överlämna en proposition till riksdagen om inriktningen för forskning och innovation på energiområdet 2021–2024.

Jämför reservation 43 (M, SD, KD), 44 (M, SD), 45 (M), 46 (SD), 47 (C), 48 (KD) och 49 (L).

Motionerna

I partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 13 förordar Moderaterna satsningar på stöd till forskning, utveckling och investeringar i alternativa gröna bränslen. Motionärerna framhåller att kostnaden för att utveckla och producera biobränslen och vätgas i Sverige generellt sett är högre än för fossila bränslen och att det därför finns behov av stöd för att få igång en storskalig inhemsk produktion. Vidare bör riksdagen enligt vad som anförs i yrkande 32 begära att regeringen utvecklar en färdplan mot nästa generations kärnkraft. Motionärerna vill se riktade satsningar på nästa generations kärnkraft och framhåller att ny teknik kan göra energianvändningen mer effektiv och säker. I arbetet med att ta fram en färdplan bör regeringen identifiera behov av forskning och demonstration, analysera hur Sverige kan arbeta tillsammans med andra länder samt peka ut en väg för hur Sverige kan ta sig till byggnation av en ny generation reaktorer.

I kommittémotion 2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) förordas i yrkande 42 ett likalydande förslag med samma motivering som det nyss nämnda i motion 2020/21:3368 (M) yrkande 13. Därtill föreslås i yrkande 43 att det ska införas ett forskningsstöd för att reducera flygets utsläpp. Motionärerna framhåller vikten av att accelerera utvecklingen för att ställa om hela flyget genom stöd och utveckling av ny teknik.

I kommittémotion 2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4 föreslås ett likalydande tillkännagivande om en färdplan för nästa generations kärnkraft med samma motivering som det nyss nämnda i motion 2020/21:3368 (M). Vidare förordas i yrkande 5 att Energimyndigheten ska få i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla nästa generations

kärnkraft. Motionärerna framhåller att Sverige tillsammans med andra länder bör främja utvecklingen av ny kärnkraft.

Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkar i motion 2020/21:2254 att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla fjärde generationens kärnkraft. Motionärerna framhåller att Sverige i en tid då elpriser och klimat påverkas stor av världens energiproduktion måste satsa mer på test- och demoanläggningar som möjliggör produktionstester av olika slags klimatneutral energi, däribland den fjärde generationens kärnkraft.

I motion 2020/21:2626 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 3 förordas att regeringen ska ta fram en strategi för etablering av nästa generations kärnkraft.

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) förordar i motion 2020/21:662 yrkande 11 (i denna del) att riksdagen ska uppmana regeringen att ta fram en strategi för utvecklingen av nästa generations kärnkraft. Motionärerna tar vidare upp solceller och motionärerna anser att ett väsentligt problem med solceller i Sverige är den oregelbundna elproduktionen eftersom solceller av naturliga skäl är beroende av solljus. Detta gör att solceller producerar mycket lite el under vinterns mörka och kalla månader när elbehovet är som störst. Satsningar på forskning kring solkraft i Sverige ska därför enligt vad som förordas i yrkande 18 vara exportorienterade för marknader där potentialen för solkraften är mycket större och troligtvis naturligt kommer att utgöra en stor del av energisystemen. I motionen anförs vidare i yrkande 39 att det behövs en hög nationell kompetens för att kunna uppnå ny, modern och ännu säkrare kärnkraft i Sverige och att detta i sin medför ett behov av ökat stöd till kärnkraftsforskningen. Motionärerna vill därför att det ska satsas på en statligt finansierad forskningsreaktor för fjärde generationens kärnkraft med syftet att kunna återanvända det använda kärnbränslet.

Martin Kinnunen m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2020/21:727 yrkande 14 att det är kostsamt och påverkar jobb och välfärd i Sverige och Europa negativt att sänka utsläppen av klimatgaser utan att detta är kopplat till nya innovationer som kan stå på egna ben i en konkurrensutsatt marknad. Sveriges och Europas fokus måste därför riktas mot energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen. Vidare förordar motionärerna i yrkande 26 att större fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden. De globala försöken att åstadkomma utsläppsminskningar har misslyckats och det som på allvar skulle kunna förändra detta faktum är enligt motionärerna att Sverige och andra nationer lyckas konkurrera ut det fossila genom innovationer, framför allt inom energiframställning, teknologi som sedan kan exporteras. Fokus ska därmed ligga på energiforskning, teknisk utveckling och implementering av befintliga landvinningar, vilket staten aktivt bör understödja.

I kommittémotion 2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6 förordas att riksdagen ska ställa sig bakom vad som anförs i motionen om att

stärka det nordiska samarbetet kring energifrågor och forskning och tillkännage detta för regeringen. Motionärerna framhåller att det finns en lång rad områden där ökat samarbete mellan Nordens länder skulle kunna leda till gemensam nordisk nytta. Energifrågorna har pekats ut som ett område där det finns stora vinster med ett utökat nordiskt samarbete; både med avseende på förutsättningarna att hantera klimatomställningen och för att åstadkomma en tryggare energiförsörjning.

Magnus Jacobsson m.fl. (KD) efterfrågar i kommittémotion 2020/21:2809 yrkande 69 en riktad satsning på forskning och utveckling i fråga om biobränslen för flyget. Motionärerna vill vidare utöka forskningen avseende miljövänligt flyg och föreslår i yrkande 71 ett tillkännagivande med den inriktningen.

I kommittémotion 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) anförs att den fjärde generationens kärnkraft kan förbättra och underlätta elförsörjningen i framtiden. Motionärerna förordar i yrkande 13 att Sverige bör utveckla en färdplan för framtidens kärnkraft. Färdplanen bör inkludera svensk forskning och frågan om en pilotanläggning i Sverige. Vidare framhålls vikten av en grön omställning av flygtrafiken. Motionärerna vill se en riktad satsning på forskning och utveckling av biobränslen för flyget och förordar därför ett tillkännagivande med den inriktningen i yrkande 29.

I partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) framförs uppfattningen att biobränslena kommer att behöva kompletteras med olika former av syntetiskt framställda energibärare där primärenergien är el. Motionärerna konstaterar att den mycket stora dominansen för förbränningsmotor som energikälla i fordon och maskiner innebär att det kommer att ta lång tid, vara dyrt och ha stor påverkan på klimat och miljö att byta ut alla motorer för att möjliggöra ett bränslebyte. I yrkande 26 förordas därför en satsning på forskning kring fossilfria energibärare såsom vätgas, ammoniak och syntetiskt framställda flytande och gasformiga kolväten.

Maria Nilsson m.fl. (L) förordar i kommittémotion 2020/21:3237 yrkande 2 en satsning på klimatforskning som främjar omställningen från ett fossilsamhälle. Motionärerna anser att Energimyndighetens forskning behöver förändras kraftigt och att fokus måste ligga på åtgärder som stabiliserar och på sikt sänker de skadliga klimatgashalterna i atmosfären. Vid prioriteringar bör möjligheten att sprida forskningsresultaten globalt och betydelsen för svensk konkurrenskraft vara styrande. Inom klimatforskningen är det angeläget att prioritera negativa utsläpp, kärnkraft och effektivare energilagring.

Vissa kompletterande uppgifter

Energiforskningens övergripande inriktning

Våren 2017 beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag att godkänna regeringens förslag till övergripande mål för forskning och innovation på energiområdet (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9, rskr. 2016/17:164). Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är enligt

beslutet att bidra till uppfyllandet av uppställda energi- och klimatmål, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål. Fokus på insatserna inom energiforskningen ska vara områden som har förutsättningar för tillväxt och för export. I propositionen angav regeringen även riktlinjer för de fortsatta insatserna för forskning och innovation på energiområdet under perioden 2017–2020 och hur dessa ska kunna bidra till att nå energi- och klimatmålen.

Enligt propositionsförteckningen avser regeringen att under våren 2021 överlämna en proposition till riksdagen med förslag till inriktning för forskning och innovation inom energiområdet för åren 2021–2024.

Tillkännagivande om forskning om kärnkraft

Våren 2019 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om forskning om kärnkraft genom att bifalla en reservation i utskottets betänkande om energipolitik (bet. 2018/19:NU14, rskr. 2018/19:253). I reservationen framhöll företrädare i utskottet för Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna bl.a. att det är viktigt att Sverige kan behålla och förädla forskningskompetens inom området för att kunna hantera befintliga reaktorer och ha möjlighet att bygga nya men också avveckla äldre reaktorer på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Reservanterna förordade därför att riksdagen skulle tillkänna för regeringen att satsningar på forskning bör ske inom alla relevanta energislag inklusive kärnkraft.

I skrivelse 2020/21:75 uppger regeringen att man i regleringsbrevet för 2020 avseende Energimyndigheten har förtydligat villkoren för anslaget 1:4 Energiforskning, anslagsposten 11 Forskning, utveckling och innovation att Energimyndigheten har ansvar för strategiarbetet och har möjlighet att prioritera insatser kring alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, i den mån detta bedöms rimligt för att bidra till målen. I Energimyndighetens regleringsbrev för 2021 återfinns motsvarande formulering som i regleringsbrevet för 2020 när det gäller forskning om kärnkraft. Tillkännagivandet är enligt vad som anges i skrivelsen inte slutbehandlat.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet avstyrkte våren 2020 flera yrkanden om energiforskning däribland yrkanden om kärnenergiforskning (bet. 2019/20:NU14). Utskottet hänvisade till energiforskningens övergripande inriktning som beslutades av riksdagen 2017 och till den kommande propositionen om forskning och innovation på energiområdet. När det gällde kärnenergiforskning hänvisade utskottet till att regeringen allt jämt arbetar med att omhänderta ett tillkännagivande från riksdagen om kärnenergiforskning från 2019 (se ovan).

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- En färdplan för nästa generations kärnkraft
- Test- och demoanläggningar för nästa generations kärnkraft
- Vissa övriga frågor om energiforskning.

En färdplan för nästa generations kärnkraft

Det är utskottets uppfattning att förslagen om en färdplan eller strategi för nästa generations kärnkraft som finns i ett antal motioner bör lämnas utan vidare åtgärd av riksdagen. Motionärerna anför bl.a. att regeringen i arbetet med en sådan färdplan bör identifiera behov av forskning och demonstration. Utskottet konstaterar att regeringen under våren 2021 avser att lämna en proposition till riksdagen om inriktningen för forskning och innovation inom energiområdet 2021–2024. Utskottet ser ingen anledning att förekomma den beredningen.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Test- och demoanläggningar för nästa generations kärnkraft

I motionerna 2020/21:2254 (M) och 2020/21:3483 (M) yrkande 5 förordas att Energimyndigheten bör få i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla fjärde generationens kärnkraft. Utskottet konstaterar att regeringen under våren 2021 avser att lämna en proposition till riksdagen om inriktningen för forskning och innovation inom energiområdet 2021–2024. Utskottet noterar vidare att riksdagens tillkännagivande om forskning om kärnkraft bereds vidare av regeringen. Utskottet ser därför inte att det finns skäl för något tillkännagivande.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Vissa övriga frågor om energiforskning

I de aktuella motionerna förordas olika förslag som rör inriktningen för forskning och innovation på energiområdet och särskilda satsningar efterfrågas. Utskottet kan inledningsvis konstatera att energiforskningens nuvarande inriktning lades fast av riksdagen våren 2017 (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9, rskr. 2016/17:164). Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är enligt beslutet att bidra till uppfyllandet av uppställda energi- och klimatmål, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål. Fokus för insatserna inom energiforskningen ska vara områden som har förutsättningar för tillväxt och för export.

Som framgår av det föregående avser regeringen att under våren 2021 överlämna en proposition till riksdagen om inriktningen för forskning och innovation inom energiområdet 2021–2024. Utskottet ser ingen anledning för

riksdagen att föregå beredningen av regeringens aviserade proposition på området, och riksdagen bör därför lämna förslagen utan vidare åtgärd.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Vissa övriga frågor om energipolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår vissa övriga energipolitiska motionsförslag. Dessa handlar bl.a. om torv, export av klimatteknik, innovationskritiska metaller och mineral och energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående uppdrag och insatser.

Jämför reservation 50 (M), 51 (SD), 52 (C), 53 (V) och 54 (L).

Motionerna

Sverige ska ha ett tryggt och pålitligt el- och energisystem. Det anför Lars Hjälmared m.fl. (M) i kommittémotion 2020/21:3484. Motionärerna konstaterar vidare att frågor om hot, förstörelse, it-attacker och säkerhet blivit allt viktigare. Givet frågornas vikt förordar motionärerna i yrkande 11 att regeringen bör initiera en bred kartläggning av risker och nödvändiga säkerhetsåtgärder. Regeringen bör därefter återkomma till riksdagen med en återrapport samt nödvändiga förslag. Vidare föreslås i yrkande 14 att regeringen ser över samtliga stöd som ges till svensk energiproduktion och genomför en konsekvensanalys av stödets effektivitet.

I kommittémotion 2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att torven är ett inhemskt långsamt förnybart bränsle eftersom den nybildas kontinuerligt. Torven klassas i dag som förnybar i Sverige vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsrätter eftersom EU klassar torven som fossil energi. Motionärerna anser i yrkande 25 att torven ska klassas som förnybar under den tid som elcertifikatssystemet fortfarande finns kvar och vill att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybar i EU. Vidare framhåller motionärerna att torvland i en eller annan form anses utgöra 25 procent av Sveriges landyta men att utvinningen av torv i dag bedrivs på mindre än 1 procent av denna yta. Om det går att reducera importen av fossila bränslen genom torveldning vore det eftersträvärt enligt motionärerna. Torven kan också skapa arbetstillfällen på de platser där torvbrytning är möjlig och skulle kunna utgöra en viktig sysselsättningsfaktor på landsbygden. Motionärerna vill därför i yrkande 26 att förutsättningarna för en ökad brytning av torv på påverkad torvmark utreds.

Även i kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) framhålls torvens potential. Motionärerna anser att det är orimligt att torv i Sverige ska vara klassificerat som ett fossilt bränsle eftersom Sveriges förråd av torv

hela tiden växer. Motionärerna förordar därför i yrkande 42 att regeringen inom Sverige ska hantera torven som ett förnybart material och verka för att detta accepteras internationellt.

Sverige har fantastiska förutsättningar att leverera de gröna innovationer som världen efterfrågar för att nå Parisavtalets mål. Den uppfattningen anför Rickard Nordin m.fl. (C) i kommittémotion 2020/21:2922 (C). Utveckling och export av framtidens tekniker genererar inte bara fler jobb och företag i Sverige utan även klimatnytta långt bortom landets gränser. I yrkande 8 förordar motionärerna därför ett tillkännagivande om att investeringar i klimateffektiv teknik bör underlättas. Motionärerna vill även se ett mål om export av klimatsmart teknologi. För att ytterligare öka Sveriges attraktivitet som innovationsland föreslår motionärerna i yrkande 9 att regeringen ska se över möjligheten att utlysa innovationstävlingar för att driva utvecklingen på områden med mindre kommersiell kraft. I yrkande 14 förordas att det ska införas energideklarationer på personbilar vid nybilsförsäljning. Detta kan leda till att fler gör ett medvetet val hos bilhandlaren och därmed i sin tur bidra till att minska de totala utsläppen av växthusgaser inom transportsektorn. I motionen konstateras vidare att det i Sverige finns ett stort antal reservgeneratorer, t.ex. i sjukhus, skolor och andra offentliga verksamheter men även i industrier och andra privata verksamheter. För att få fortsätta användas måste de kontinuerligt testköras. Motionärerna menar att det vore extremt gynnsamt om dessa skulle kunna testköras vid de tillfällen då elsystemet är mer ansträngt. I yrkande 26 föreslår därför motionärerna att Svenska kraftnät får i uppgift att inventera tillgången på reservgeneratorer samt att utveckla system för hur dessa ska kunna integreras i exempelvis störningsreserven.

I kommittémotion 2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) konstateras att både energilagring och byggandet av förnybar energiproduktion som t.ex. solceller och vindkraft är beroende av olika mineral. Motionärerna anser att målet ska vara att dessa mineral i framtiden i hög utsträckning ska kunna komma ur ett cirkulärt system där de framför allt återvinns. Fram tills det är möjligt menar motionärerna att det finns ett behov av att se över hur brytningen av mineral kan ske på ett hållbart sätt. I yrkande 16 förordas därför att SGU ska få i uppdrag att redovisa vilka kritiska mineral som behövs och är tillgängliga i Sverige för omställningen. I motionen framhålls vidare att det är ett problem både i elnäten och elproduktionen att det finns blinda fläckar i form av platser vars potential inte utnyttjas och vidare att vinsterna sällan kommer lokalsamhället och bygderna till del. Motionärerna anser att ett sätt att lösa båda dessa problem är att se över möjligheterna att utöka den offentligt producerade energin utanför Vattenfall. I yrkande 17 förordas därför ett tillkännagivande med den inriktningen, och motionärerna betonar att det ska gälla både statlig och kommunal nivå men ser en utredning på statlig nivå som ett första steg.

Engen människas liv ska behöva begränsas av brist på energi. Den uppfattningen framförs av Liberalerna i partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. Motionärerna anser därmed att det behövs en beredskap för en högre energianvändning. I yrkande 1 föreslås därför ett tillkännagivande om

att Energimyndigheten i sitt arbete med att ta fram olika scenarion behöver ta höjd för en utveckling där energianvändningen och inte bara elanvändningen ökar. Motionärerna framhåller att det behövs en beredskap för att detta behov ska kunna tillgodoses hållbart.

Vissa kompletterande uppgifter

Vägledning om lätta fordons energianvändning och koldioxidutsläpp

Energimyndigheten har fått i uppdrag att analysera möjligheten att förbättra vägledningen till konsumenterna om lätta fordons energianvändning och koldioxidutsläpp vid försäljning och marknadsföring. I uppdraget ingår att ta fram ett förslag på en vägledning t.ex. i form av en märkning som väger in energianvändning och koldioxidutsläpp och som tar hänsyn till fordonets hela livscykel. Även luftföroreningar ska beaktas. Myndigheten bör överväga såväl insatser på EU-nivå som nationella åtgärder. Vägledningen ska vara lättförståelig för konsumenten, och i genomförandet av uppdraget ska myndigheten föra en dialog med Konsumentverket. Uppdraget ska redovisas senast den 30 december 2021.

Innovationskritiska metaller och mineral för klimatomställningen

Regeringens nyindustrialiseringsstrategi innehåller insatser för kartläggning av innovationskritiska metaller och mineral samt stärkt efterfrågan på hållbar utvinning. Medel tillförs för att växla upp arbetet med att identifiera mineral och metaller nödvändiga bl.a. för miljö- och klimatomställningen och att säkerställa råvaror av hög kvalitet genom ansvarsfull och miljömässigt hållbar återvinning och utvinning. Råvaror från primära och sekundära (gruvavfall) källor ska identifieras och investeras. Därtill ska även förutsättningarna för att säkerställa hållbara värdekedjor för gruvnäringen undersökas.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har haft i uppdrag av regeringen att kartlägga möjligheterna för att i Sverige utvinna förekomsten av innovationskritiska metaller och mineral. I uppdraget ingår kartläggning och kunskapsuppbyggnad av både primära och sekundära källor. Ett första uppdrag slutredovisades i en rapport i december 2018. I rapporten presenteras en översikt över kritiska råmaterial utifrån EU:s kritiska lista, kritiska råmaterial för Sverige och konfliktmineral. I rapporten framgår att SGU i delrapporteringen av uppdraget bedömde att Sverige har geologisk potential för ett flertal innovationskritiska råmaterial och att det redan finns flera malmberäknade fyndigheter där dessa råmaterial ingår. I slutrapporten har information om malmberäknade fyndigheter uppdaterats och utökats till att inkludera flera råmaterial. SGU menar att mängden malmberäknade fyndigheter med kritiska råmaterial betonar den goda geologiska potential som Sverige har. Myndigheten har under 2020 presenterat fördjupade kartläggningar av Bergslagen.

Vidare kan nämnas att Tillväxtanalys haft i uppdrag att kartlägga framtida behov av kritiska metaller och mineral för nya miljö- och teknikinnovationer.

I uppdraget ingick även att analysera och ge underlag till vad som kan komma att krävas för att hela produktionskedjan från utvinning till färdig produkt ska kunna förläggas till Sverige. I rapporten analyseras båda frågorna. Bland slutsatserna i rapporten kan nämnas att Tillväxtanalys bedömer att Sverige har en fysisk potential för utvinning av innovationskritiska metaller och mineral. Flera av de innovationskritiska metallerna och mineralen skulle kunna utvinnas i Sverige. Det gäller bl.a. sällsynta jordartsmetaller och grafit. Det finns även potential för utvinning av litium, nickel och volfram och till viss del även kobolt. Enligt myndigheten finns den geologiska potentialen inte bara i nya gruvor utan även i gruvavfall. Den fysiska volymen för utvinning av flera av de metaller och mineral som behövs för produktion av bränsleceller och solceller är däremot inte särskilt hög i Sverige. Även om det är tekniskt möjligt är det inte lönsamt eftersom det är mycket små kvantiteter i dessa produkter som också är under snabb utveckling i både design och materialval. Uppdraget redovisades i oktober 2017.

Slutligen kan nämnas att regeringen den 11 mars 2021 beslutade att tillsätta en utredning för att se över prövningsprocesser och regelverk i syfte att säkerställa en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral från primära och sekundära källor. Utredaren ska analysera och föreslå

- förändringar av prövningsprocesser och regelverk så att bättre hänsyn kan tas både till ett projekts lokala miljöpåverkan och dess samhällsnytta (t.ex. minskad klimatpåverkan)
- förändringar av prövningsprocesser och regelverk så att en större andel av det värde som gruv- och mineralnäringen genererar kan komma hela landet till del.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2022.

Torv och klimat

I skrivelsen Torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan från juni 2016 har Naturvårdsverket analyserat torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan. Skrivelsen var en avrapportering av ett uppdrag från regeringen att analysera och redovisa den svenska torvutvinningens klimat- och miljöpåverkan, särskilt när det gäller miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och Myllrande våtmarker, samt föreslå hur torvutvinningens negativa inverkan på måluppfyllelsen kan minska.

Sveriges export- och investeringsstrategi

I december 2019 fattade regeringen beslut om Sveriges export- och investeringsstrategi. Strategin är framtagen av regeringen samt Centerpartiet och Liberalerna. Bland de fem strategiska målsättningarna i strategin återfinns bl.a. att Sveriges export ska öka, både i absoluta tal och som andel av BNP samt att Sveriges innovationsledarskap ska användas för att stärka näringslivet

exportförmåga och internationella konkurrenskraft. Utskottet har i ett tidigare betänkande (bet. 2019/20:NU15) redogjort närmare för innehållet i strategin när det gäller inriktningen och pågående och aviserade insatser för att nå de fem strategiska målen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare avstyrkt liknande förslag om torv som i de aktuella motionerna, senast våren 2020 (bet. 2019/20:NU14). Utskottet avstyrkte motionerna med hänvisning till att det inte ser svensk torv som ett hållbart förstahandsalternativ för att ersätta importerade fossila bränslen.

Ett liknande förslag som det i motion 2020/21:2922 (C) yrkande 14 om energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning avstyrktes av trafikutskottet våren 2020 (bet. 2019/20:TU11) med hänvisning till att en rad olika åtgärder vidtas för att påskynda omställningen till en fossilfri transportsektor.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motionsförslag om exportfrämjande av klimatteknik inom ramen för handelspolitiken (senast i bet. 2020/21:NU13). Utskottet har avstyrkt förslagen med hänvisning till pågående insatser.

Utskottet har också tidigare avstyrkt förslag om innovationstävlingar liknande det i motion 2020/21:2922 (C) yrkande 9 (bet. 2019/20:NU12). Utskottet hänvisade till pågående insatser.

Även förslag om innovationskritiska metaller och mineral har behandlats av utskottet tidigare. Senast var våren 2021 då utskottet avstyrkte förslagen med hänvisning till pågående insatser (bet. 2020/21:NU15).

Förslag liknande de i motionerna 2020/21:3484 (M) yrkande 11 om säkerhetsåtgärder och yrkande 14 om en översyn av samtliga stöd som utgår till svensk energiproduktion, 2020/21:2922 (C) yrkande 26 om reservgeneratorer, 2020/21:3679 (L) yrkande 1 om Energimyndighetens scenariorbete har inte behandlats av utskottet i närtid.

Utskottets ställningstagande

I motion 2020/21:3484 (M) yrkande 11 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska vidta åtgärder för att säkerställa Sveriges elnät och energisystem när det gäller hot, förstörelse och it-attacker. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller att elnätet och energisystemet är strategiskt viktig infrastruktur som behöver skyddas. Som framgår i avsnittet om energipolitikens inriktning har Regeringskansliets arbetsgrupp för elektrifieringsstrategin nyligen presenterat förslag på övergripande målbild och på inriktningen för det fortsatta arbetet med att ta fram den nationella elektrifieringsstrategin. Arbetsgruppen föreslår bl.a. ett mål för leveranssäkerhet och vill ha ett ökat fokus på driftsäkerhet, elkvalitet, beredskapsfrågor, it-säkerhet och totalförsvarets behov under elektrifieringen. Utskottet anser därmed att riksdagen kan lämna förslaget utan åtgärd. Utskottet anser även att riksdagen kan avslå förslaget i motion 2020/21:2922 (C) yrkande 26 om en översyn av

tillgången på reservgeneratorer med hänvisning till arbetsgruppens pågående arbete. Arbetsgruppen kommer bl.a. att titta vidare på frågan om leveranssäkerhet i elsystemet och utskottet menar att riksdagen inte bör förekomma det pågående arbetet.

När det gäller den sistnämnda motionens yrkande 8 om ett mål om export av klimatsmart teknologi konstaterar utskottet att regeringen tagit fram en export- och investeringsstrategi. Export av klimatteknik framhålls ur flera aspekter som ett viktigt område i strategin. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna om att export av grön och klimatsmart teknik både kan bidra till minskade klimatutsläpp och stärkt svensk konkurrenskraft. Utskottet ser dock inte något behov för riksdagen att besluta om ett särskilt mål på området. Utskottet anser inte heller att riksdagen bör göra något tillkännagivande med anledning av det som förordas i yrkande 9 om innovations tävlingar i samma motion. Utskottet konstaterar att det redan förekommer offentligt finansierade tävlingar vid myndigheter och offentliga forskningsinstitut som t.ex. Patent- och registreringsverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Vinnova och Formas. Det förekommer även samarbeten mellan dessa. Infra Sweden 2030 är en del av Vinnovas, Energimyndighetens och Formas gemensamma satsning på strategiska innovationsprogram. Sedan 2016 anordnar Infra Sweden 2030 innovationstävlingar för en hållbar och innovativ transportinfrastruktur.

I den sistnämnda motionen finns även ett förslag i yrkande 14 om att det ska införas energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning. Utskottet kan konstatera att Energimyndigheten fått i uppdrag att analysera möjligheten att förbättra vägledningen till konsumenter om lätta fordons energianvändning och koldioxidutsläpp vid försäljning och marknadsföring. I uppdraget ingår att ta fram förslag på en vägledning, exempelvis i form av en märkning som väger in energianvändning och koldioxidutsläpp och som tar hänsyn till fordonets hela livscykel. Även luftföroreningar ska beaktas. Uppdraget ska redovisas senast den 30 december 2021. Utskottet ser därför inte heller i detta fall något skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande.

Utskottet vill med anledning av det som förordas i motion 2020/21:388 (V) yrkande 17 om att se över möjligheten till offentligt producerad energi utöver Vattenfall framhålla att det finns ett behov av att energi produceras på fler platser, vilket gynnar effektbalansen. Utskottet anser dock inte att det är en uppgift för riksdagen att peka ut vem som ska producera energin. Riksdagen bör därför avslå förslaget.

När det gäller förslaget i yrkande 16 i den nyss nämnda motionen om att SGU bör redovisa vilka kritiska mineral som behövs och är tillgängliga i Sverige för omställningen har utskottet i det föregående redovisat flera nyligen avslutade och pågående uppdrag på området bl.a. till SGU. Utskottet anser att dessa väl svarar upp mot det som efterfrågas i motionen och riksdagen bör därför avslå förslaget.

I motion 2020/21:3484 (M) yrkande 14 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska se över samtliga stöd som utgår till svensk energiproduktion

samt genomföra en konsekvensanalys av stödets effektivitet. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna om vikten av att statliga stöd följs upp för att säkerställa att skattebetalarnas medel används så effektivt som möjligt. Detta är också något som fastställs i budgetlagens (2011:203) inledande bestämmelser. Enligt 1 kap. 3 § ska hög effektivitet eftersträvas och god hushållning iakttas i statens verksamhet. Regeringen ska i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. Utskottet ser i nuläget inte något behov av en särskild översyn enligt det som efterfrågas i motionen och riksdagen bör därför avslå förslaget.

När det gäller förslaget om att Energimyndigheten ska studera scenariot att konsumtionen av energi – inte bara el – kan komma att öka i framtiden i Sverige i motion 2020/21:3679 (L) yrkande 1 anser utskottet att riksdagen även bör lämna detta förslag utan åtgärd. Utskottet menar att riksdagen inte bör detaljstyra myndigheten i dess arbete med att ta fram scenarion utan att myndigheten bör ta utgångspunkt i den av riksdagen beslutade energipolitiska inriktningen, EU:s klimat- och energipolitik och de trender som myndigheten i egenskap av expertmyndighet bedömer kan ha påverkan på utvecklingen.

Liknande förslag om torv som finns i motionerna 2020/21:662 (SD) yrkandena 25 och 26 samt 2020/21:700 (SD) yrkande 42 har avstyrkts av utskottet vid åtskilliga tidigare tillfällen. Utskottet vidhåller sin uppfattning att det inte ser svensk torv som ett hållbart förstahandsalternativ för att ersätta importerade fossila bränslen. Användningen av fossila bränslen inom värme-sektorn är begränsad, och torv är en marginell företeelse inom ramen för elcertifikatssystemet. Torv är inte heller en råvara som lämpar sig särskilt väl för produktion av drivmedel. Liksom tidigare anser utskottet således att riksdagen bör avslå dessa förslag.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Mål om en fossilfri elproduktion, punkt 1 (M, SD, KD, L)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Joar Forssell (L) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2,
 2020/21:2626 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 1,
 2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 32,
 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 28,
 2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1,
 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 4 och
 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 27.

Ställningstagande

Sedan 2018 är ett av Sveriges energipolitiska mål att elproduktionen ska vara 100 procent förnybar till 2040. Även om målet inte innebär ett strikt förbud mot livstidsförlängd eller ny kärnkraft bortom detta år, menar vi att målet skickar olyckliga styrsignaler till marknaden och till myndigheter om hur kärnkraftens framtid betraktas på politisk nivå. I praktiken har målet kommit att tolkas som ett 100 procent förnybart elsystem, utan hänsyn till det viktiga tillägget om kärnkraft. Vi kan också konstatera att regeringen inte gjort nödvändiga förtydliganden och att myndigheter gjort feltolkningar av målets ursprungliga formulering. Målet riskerar därmed att bli en hämsko för investeringar.

Elförsörjningen kan rätt hanterad utgöra en svensk konkurrensfördel som borgar för hög industriell investeringsvilja och etableringar av nya företag. Det förutsätter dock att faktorer som har byggt svensk energiförsörjning starkt inte omotiverat omkullkastas. Vi anser att svensk elproduktion bör vila på kraftslag som tillsammans kan skänka stabilitet och effektivitet och som har en grön profil. Alla fossilfria kraftslag måste få vara en viktig del av det svenska energisystemet i framtiden för att klara av att leverera den stora mängd el som krävs för att stärka Sveriges konkurrenskraft, ställa om samhället och nå klimatmålen. Sverige behöver således anta ett nytt mål om ett 100 procent fossilfritt elsystem 2040. Ett reviderat mål gör också att den redan nu nästan helt

fossilfria elproduktionen inte ställs mot den förnybara produktionen. Bara för att ett kraftslag är förnybart är det inte en garanti för att det inte orsakar utsläpp av t.ex. växthusgaser för elproduktionen. Tvärtom kan och är utsläppen för vissa förnybara energikällor högre än för t.ex. kärnkraft. Det viktiga är då att politiken har ett mål som styr mot det som man vill uppnå. Vi ser inget värde i en målsättning om att pressa undan klimatfrämjande kärnkraftsel till förmån för förnybar, ofta variabel, elproduktion. Kärnkraften bidrar med trygghet i systemet genom en hög kapacitetsfaktor och kvalitetsbringande systemtjänster som svåriligen kan kompenseras för. Ett kärnkraftsinkluderande system är vidare av allt att döma mer kostnadsoptimalt än ett förnybart. Ur klimatsperspektiv är det centrala att minimera utsläppen av växthusgaser, och här talar livscykelanalyser för att kärnkraft har lägre utsläpp än flera förnybara alternativ.

I praktiken har Sverige varit mycket nära en helt fossilfri elproduktion de senaste 40 åren. När de fossila bränslena nu ska fasas ut och i stor utsträckning – direkt eller indirekt – ersättas med el menar vi att det är viktigt att slå fast fossilfriheten som ett av riksdagen beslutat tydligt mål för energipolitiken som inte kan misstolkas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. En ny energikommission, punkt 2 (SD, KD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 33 och

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5 och

avslår motion

2020/21:3025 av Lars Püss m.fl. (M).

Ställningstagande

Sverige har betydande utmaningar kopplat till energiförsörjningen. Problem finns med att klara elförsörjningen under vintern då Sverige numera har ett underskott i kraftbalansen – detta samtidigt som storstadsregionerna möter en alltmer tilltagande elbrist då överföringskapaciteten inte är tillräcklig. Detta är något som riskerar att äventyra bostadsprojekt, företagsetableringar och

utbyggnad av elektrifierad kollektivtrafik. Vi anser att den nu rådande energipolitiska inriktningen saknar svar på hur Sverige ska ta sig an centrala frågeställningar om framtidens energiförsörjning.

Tillgång till el i den omfattning den behövs, när den behövs och till konkurrenskraftiga priser är grundläggande för Sveriges ekonomiska utveckling. Vi vet från beräkningar i en rad rapporter, bl.a. från Svenskt Näringsliv, att elanvändningen väntas öka markant fram till 2045 om branschernas planer på fossilfrihet ska förverkligas och klimatmålen ska bli verklighet. Vi anser därför att det bör tillsättas en ny energikommission. Denna bör vara parlamentariskt sammansatt och ha som uppgift att tillsammans med relevant expertis utarbeta underlag för en ny bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken. Inriktningen bör vara att den långsiktiga energiförsörjningen ska upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och driftssäkerhet, samtidigt som beroendet av fossila kraftkällor minimeras – en hållbar och effektiv energipolitik som möter industrins, hushållens och övriga samhällets behov.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. EU:s mål för förnybar energi 2030, punkt 3 (M, SD)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29.

Ställningstagande

Vi har tidigare uttalat behovet av ett nytt mål om fossilfri elproduktion i Sverige. EU har i dag ett mål om att 32 procent av energin ska vara förnybar 2030. Vi menar att det är bra att EU har höga ambitioner på energiområdet men tycker inte heller i detta fall att målet ska vara begränsat till förnybar energi. Vi anser därför att regeringen bör verka för att EU ersätter målet för förnybar energi till 2030 med ett mål om fossilfri energi. Målet bör då dessutom höjas så att minst 60 procent av energin ska komma från fossilfria källor 2030.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Energisystemet och näringslivets konkurrenskraft, punkt 4 (M, SD)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 27.

Ställningstagande

Svensk industri bidrar genom sin export till globala utsläppsminskningar. Varor producerade klimateffektivt i Sverige ersätter på världsmarknaden varor tillverkade i andra länder med ett större klimatavtryck och minskar därmed de totala utsläppen. Detta beror i huvudsak på att Sverige exporterar varor som tillverkas med fossilfri el, varor som ersätter produkter från kolkraftsbaserad industri. Detta förhållande är emellertid ingen naturlag och svensk industriproduktion har minskat de senaste 15 åren. Det är en sämre utveckling än EU-snittet. För oss är det centralt att politiken hjälper industrin att ställa om utan att konkurrenskraften för svensk industri försämras.

Vi anser att riksdagen bör tydliggöra för regeringen att inriktningen för politiken bör vara att ett fungerande fossilfritt energisystem är avgörande för näringslivets konkurrenskraft och centralt för klimatomställningen. Vi kan konstatera att Sveriges energisystem står inför stora utmaningar som måste lösas, både för att Sverige ska klara klimatomställningen och nå de ambitiösa klimatmålen och för att möjliggöra ett robust elsystem som inte minst behövs för att förse svenska företag och industrier med el.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (M)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 19,
bifaller delvis motion

2020/21:2725 av Lorentz Tovatt och Janine Alm Ericson (båda MP) yrkande
3 och

avslår motionerna

2020/21:660 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:701 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 1,

2020/21:2098 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),

2020/21:2176 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 19 och 22,

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 15,

2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 1–3,

2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 28.

Ställningstagande

Vi vill framhålla lagringens växande betydelse i energisystemet. Sverige har länge nyttjat den möjlighet till lagring som vattenkraften ger. Det finns dock åtskilliga andra kompletterande lösningar för att lagra energi. Batterier i hushåll, användning av elbilar för flexibilitet och produktion av vätgas är tre exempel. Vi anser att dagens arbete med lagring är spretigt och att regeringen därför bör ta fram en strategi för energilagring.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:660 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,
2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:701 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,
2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1 och
2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18 och
avslår motionerna
2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 1,
2020/21:2098 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),
2020/21:2176 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),
2020/21:2725 av Lorentz Tovatt och Janine Alm Ericson (båda MP) yrkande
3,
2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 19 och 22,
2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 15,
2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 1–3,
2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 19,
2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och
2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 28.

Ställningstagande

Vår grundläggande inställning är att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushållen som näringslivet. Den politik vi står bakom syftar till att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Vi anser att en hög grad av självförsörjning ska prioriteras i arbetet med att uppnå energipolitikens mål. Detta förhållningssätt utesluter emellertid inte att energisystem kan delas över nationsgränser, men då företrädesvis med länder i Sveriges närområde. Vattenkraften utgör tillsammans med kärnkraften basen i det svenska energisystemet. Dessa energikällor har tjänat Sverige väl, och vi företräder därför denna industrivänliga linje där det skapas förutsättningar för att successivt bygga ut och vidareutveckla kärnkraften. Vi strävar därför efter att bibehålla och utveckla landets energisystem, som vi menar måste vila på leveranssäkerhet, kostnadseffektivitet och hög miljöprestanda. Vidlyftiga subventioner eller oöverlagda skattesanktioner på energimarknaden menar vi raserar förutsättningarna för att ens nå något av dessa mål. Regeringen behöver därför ta initiativ till att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn till industrin och den svenska nationens behov.

Vi vill särskilt betona vikten av att uppmärksamma den svenska basindustrins, och i synnerhet stål- och gruvindustrins, behov som är starkt beroende av en stabil och säker tillgång till el. En politik som riktas in på att byta ut det

som har fungerat i decennier mot kostnadsdrivande och opålitlig väderberoende elproduktion utgör därför ett stort orosmoln för stål- och gruvföretagen. Den svenska stål- och gruvindustrins produktioner går till stor del på export och är därför i behov av goda villkor relativt konkurrerande företag på världsmarknaden.

Utifrån det vi har anfört anser vi också att Vattenfall AB:s strategi för förnybar energi bör ses över och anpassas efter rådande förhållanden på såväl den svenska som den europeiska energimarknaden. Relativt låga energipriser och lågt värde på utsläppsrätter i kombination med ett enormt investeringsbehov i infrastruktur bl.a. till följd av uppförande av vindkraft kommer att resultera i långsiktigt ökade kostnader, ekonomisk osäkerhet och sviktande lönsamhet. Det kommer i sin tur att medföra ökade kostnader för staten och en negativ inverkan på svensk industris konkurrenskraft. Elmarknaderna i norra Europa är delvis integrerade, vilket är naturligt, men Sverige bör undvika att göra sig långsiktigt beroende av importerad el. Vi vill bl.a. därför varna för en övertro på väderberoende energislag som vindkraft och solceller eftersom dessa måste kombineras med baskraft av något slag. Förutom att vi anser att Vattenfalls strategi för förnybar energi bör ses över bör bolaget även flytta fokus från expansion i utlandet till att värna den svenska elförsörjningen ur ett långsiktigt perspektiv.

När det gäller energieffektivisering anser vi att det ska vara en självklar del i energipolitikens inriktning. Vi menar dock att den nuvarande målsättningen leder fel. Målet utgår från mängden tillförd energi, vilket gör att målet kan nås genom att kärnkraftsreaktorer stängs eller genom att fjärrvärmekunder kopplar bort sig från fjärrvärmenätet och i stället skaffar sig en värmepump. En målsättning som kan få denna typ av oönskade konsekvenser måste enligt vår uppfattning onekligen ses över. Vi förordar i stället ett mål för energieffektivisering om att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP).

För oss är det vidare centralt att bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser ska uppnås utan att äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Vi anser att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi. Vi menar att det är märkligt att kärnkraftens betydelse inte alls finns med i diskussionerna och hamnar helt vid sidan av det som betecknas förnybart trots att den är klimatneutral.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (C)

av Peter Helander (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 19 och 22 samt

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 15 och

avslår motionerna

2020/21:660 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:701 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2020/21:2098 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),

2020/21:2176 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2020/21:2725 av Lorentz Tovatt och Janine Alm Ericson (båda MP) yrkande 3,

2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 1–3,

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 19,

2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 28.

Ställningstagande

Vi vill inledningsvis framhålla att Centerpartiet fortfarande står bakom energiöverenskommelsen från 2016. Enligt vår uppfattning utgör den en stabil grund och är ett viktigt verktyg för svensk energipolitik. Energiöverenskommelsen ger de långsiktiga förutsättningar som krävs för att nå ett helt förnybart energisystem. De väderberoende energikällorna ställer likväl krav på nya tekniska lösningar då elpriserna blir känsligare för upp- och nedgångar. Förnybar energiproduktion svarar inte mot ett användarbehov, vilket kan skapa perioder av såväl överskott som underskott i förhållande till efterfrågan. Vi ser därför att det finns behov energilagring på medellång och lång sikt samt effektutjämnning i omställningen till alltmer väderberoende energikällor. Mellanlagring är viktig för att effektutjämna, och vid längre lagring kan t.ex. solens strålar ge energi under det mörkare vinterhalvåret. När det kommer till att balansera det

förnybara systemet kan vätgas komma att spela en viktig roll. Vätgas kan också användas vid säsongslagring av energi. Vi kan konstatera att det finns en rad tekniska lösningar som möjliggör ett 100 procent förnybart energisystem. Vi vill därför att det tas fram en integrerad strategi som inkluderar energilagring på medellång och lång sikt samt nätbalansering i syfte att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem 2040.

Vidare ser vi att det finns ett behov av att bygga ut överföringskapacitet och genomföra satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät och ökad användarflexibilitet. Vi kan konstatera att omställningen till ett förnybart elsystem går snabbt och de förnybara källorna konkurrerar ut de fossila. Vi ser att det finns goda förutsättningar för ett helt förnybart elsystem, vilket också gör oss oberoende av oroliga förändringar på världsmarknaden eller i omvärlden som blir påtagliga inte minst under en kris. Ett av de stora problemen i det svenska elsystemet är inte tillgången på energi utan att elen inte når dit där den behövs allra mest. Vi ser redan begynnande problem såväl i storstadsområden som på mindre orter på grund av att elnätet inte är tillräckligt utbyggt och att lokal produktion inne i städer läggs ned eller inte expanderar i samma omfattning som behoven ökar. För att avhjälpa dessa problem behövs nya lösningar. Att bygga storskalig elproduktion, som kärnkraft, menar vi inte är lösningen då problemet är flaskhalsar i näten in till städerna och brist på elproduktion lokalt. I stället behöver den lokala kraftproduktionen öka, överföringskapaciteten stärkas och tillståndprocesserna för nya ledningar och nya produktionsanläggningar förkortas. Tekniken måste också användas smartare. Elnätsregleringen och lagstiftningen behöver anpassas till rådande läge och det behöver bli mer lönsamt med kraftvärme och annan lokal elproduktion. Ny teknik med batterier, vätgas och bränsleceller samt digitalisering ger vidare förutsättningar och lösningar för effektivisering, energilagring, flexibel användning och smarta elnät.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och avslår motionerna

2020/21:660 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:701 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,
2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,
2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 1,
2020/21:2098 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),
2020/21:2176 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),
2020/21:2725 av Lorentz Tovatt och Janine Alm Ericson (båda MP) yrkande
3,
2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 19 och 22,
2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 15,
2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 1–3,
2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 19 och
2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 28.

Ställningstagande

Sveriges välstånd bygger i grunden på en framgångsrik industri som kan konkurrera på världsmarknaden. Det gäller därför för Sverige att vara attraktivt för investeringar i industriell verksamhet. Stora brister i elförsörjningen, som blivit en del av industrins vardag, skapar oro och påverkar framtidsstron i så hög grad att jag menar att Sverige behöver vidta kraftfulla åtgärder. Fler företag gör i dag en omställning och går mot en elektrifiering och digitalisering. Om inget görs kommer fler företag att tvingas ompröva huruvida Sverige ger dem de bästa förutsättningarna. Regeringen behöver ta larmrapporterna på allvar och analysera energipolitikens inverkan på industrins konkurrenskraft på kort och längre sikt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 28 och
avslår motionerna

2020/21:660 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,
 2020/21:701 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,
 2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,
 2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,
 2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,
 2020/21:2098 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),
 2020/21:2176 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),
 2020/21:2725 av Lorentz Tovatt och Janine Alm Ericson (båda MP) yrkande 3,
 2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 19 och 22,
 2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 15,
 2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 1–3,
 2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 19 och
 2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23.

Ställningstagande

Den ökande andelen väderberoende elproduktion driver på handelsutbytet med grannländerna. Jag ser positivt på detta eftersom handeln med el leder till ett bättre resursutnyttjande i hela norra Europa, men när produktionen i de väderberoende kraftslagen ökar, ökar också behovet av reglerförmåga i planerbara kraftverk. Jag menar att det är angeläget att undvika att utbyggnaden av väderberoende elproduktion låser fast Sverige i ett beroende av fossil reglerkraft. Energisystemet utgör grunden för klimatarbetet då dess utformning avgör möjligheten att fasa ut de fossila bränslena och tillhandahålla den energi som behövs för att åstadkomma negativa utsläpp. Tyvärr anser jag att riksdagens beslutade energipolitiska mål motverkar ett effektivt klimatarbete. Riksdagen bör därför tydliggöra för regeringen att koldioxidintensiteten i använd energi respektive el ska införas som mätetal i statens måluppföljning inom energiområdet. Detta är enligt min uppfattning relevanta mätetal för hur väl Sverige lyckas förena energipolitiken med klimatarbetet. Energimyndigheten bör därför få i uppdrag att årligen redovisa hur koldioxidintensiteten i den el som används i Sverige utvecklas. För övrig energianvändning är det svårare att redovisa koldioxidintensiteten, men jag anser att Energimyndigheten ändå bör ha som ambition att även redovisa klimatpåverkan genom koldioxidintensiteten i den använda energin.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 5 – motiveringen (V)

av Birger Lahti (V).

Ställningstagande

Jag står inte bakom den energiöverenskommelse som ligger till grund för den nu förda energipolitiken. I stället för en bräcklig energiöverenskommelse vill jag att energipolitikens mål ska vara ett samhälle med 100 procent förnybar energiförsörjning senast 2040. Genom att satsa på energieffektivisering och förnybar energi som sol-, vind- bio- och geoenergi menar jag att ett ekologiskt hållbart samhälle kan växa fram. Visserligen kostar det att satsa på att utveckla förnybar elproduktion, men om investeringarna i förnybar energi uteblir kommer det att resultera i elbrist och stigande elpriser. Genom att satsa på förnybar el kan kostnaderna för klimatförändringarna hållas nere. På så sätt kan samtiden ta ansvar för kommande generationer. Det bör i sammanhanget nämnas att Vänsterpartiet har sträckt ut en hjälpande hand till regeringen för att rädda de delar av energiöverenskommelsen som har denna inriktning.

Jag säger nej till kärnkraft. Det är inte bara en osäker energikälla; den är också dyr och försvårar omställningen till en förnybar energiproduktion. Det finns inte heller någon säker metod för slutförvaring av det radioaktiva avfallet. Därför vill jag se en avveckling av kärnkraften så fort som möjligt. I andra ställningstaganden i detta betänkande utvecklar jag min syn på energipolitiken i konkreta förslag bl.a. när det gäller energieffektivisering och förnybar energiproduktion.

I motionerna finns förslag som på olika sätt gäller energipolitikens övergripande inriktning. Flertalet av förslagen går på tvärs med min uppfattning om hur energipolitiken bör vara utformad, som jag övergripande redogjort för här. Det finns dock även förslag som tycks ligga mer i linje med det jag har anfört, men inte heller här är jag beredd att förorda några tillkännagivanden enligt det som föreslås.

Jag avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

11. Fortsatt drift av Ringhals 1, punkt 6 (M, SD, KD)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2,
2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 31,
2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 3 och

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 11 och
avslår motion
2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Betydelsen av planerbar kraftproduktion har återkommande tydliggjorts i Svenska kraftnäts årliga kraftbalansrapporter. Enligt den senaste rapporten medför stängningen av Ringhals 1 en tydligt försämrad effektbalans för Sverige, och landets strukturella kraftbalansunderskott kommer enligt Svenska kraftnäts prognos att fördjupas. Att stänga kärnkraft menar vi försämrar Sveriges möjligheter att producera den mängd el landet behöver för att klara att ställa om klimatet. Förändringar i energimixen, med ökad mängd väderberoende kraft, innebär dessutom att leveranssäkerheten i elsystemet försvagas.

Beslutet att stänga kärnkraftsreaktorn Ringhals 1 är ett stort hot mot leveranssäkerheten i kraftsystemet med följden att Sverige inte kommer att klara sin effektförsörjning på egen hand. En avveckling av reaktorn i förtid kommer att ytterligare försvåra effektsituationen, och vi anser därför att staten bör se mer till landets energiförsörjning än till de ekonomiska målen i bolaget. Vi kan också konstatera att resultatet av en nedstängning enligt Konjunkturinstitutets beräkningar väntas få förödande konsekvenser. En stängning av både Ringhals 1 och 2 väntas leda till ytterligare 8 miljoner ton koldioxidutsläpp fram till mitten av seklet, jämfört med om reaktorerna hade drivits vidare till 2025.

Riksdagen bör därför uppmana regeringen att skyndsamt tillsätta en oberoende snabbutredning som analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för en fortsatt drift av Ringhals 1. Utredningen bör också analysera vilken påverkan nedstängningen av kärnreaktorn får för utsläppen av växthusgaser. I väntan på utredningen bör regeringen se till att Vattenfall stoppar all effektivering av avvecklingsplanerna av Ringhals 1.

Detta bör riksdagens ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Bestämmelser om nya kärnreaktorers tillåtlighet, punkt 7 (M, SD, KD, L)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Joar Forssell (L) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 12,
2020/21:3242 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 3,
2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6 och
2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 14 och
bifaller delvis motionerna
2020/21:976 av Betty Malmberg (M) och
2020/21:2626 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 2.

Ställningstagande

Vid etablering av ny kärnkraft ska en prövning göras mot miljöbalken. Vi kan konstatera att lagstiftningen inte är anpassad till teknikutvecklingen utan innehåller begränsningar som kan försvåra tillkomsten av ny kärnkraft i Sverige. I dag är det endast tillåtet att anlägga nya reaktorer på de tre platser i Sverige där det redan finns befintliga kärnkraftverk, och det totala antalet reaktorer får inte överstiga tio. För att Sverige ska kunna dra nytta av teknikutvecklingen av små reaktorer så att dessa kan byggas och drivas effektivt behöver lagstiftningen ses över och moderniseras. Begränsningarna är också problematiska ur konkurrenssynpunkt då de i praktiken ger en fördel till de bolag som i dag äger och driver de befintliga kärnkraftsreaktorerna. Vidare utgår bestämmelserna från idén att nya reaktorer enbart bidrar med el. Små reaktorer är dock mer flexibla än de befintliga och den mindre storleken öppnar för att använda dem till mer än elproduktion. Det är också fullt tänkbart att framtida reaktorer kommer att växla mellan att producera el och någon annan energibärare eller värme. De här möjligheterna kan göra att det blir intressant att bygga reaktorer på helt nya platser, t.ex. vid någon industri eller i anslutning till fjärrvärmenät.

Vi anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över de nämnda begränsningarna i miljöbalken med inriktningen att dessa tas bort. Behovet av andra förändringar bör också analyseras, givet teknikutvecklingen. En omprövning av lagstiftningen bör även eliminera de juridiska oklarheterna i fråga om uppförande av nya reaktorer som finns i dag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Kärnkraftens ekonomiska förutsättningar, punkt 8 (M, SD)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 30 och
2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Kärnkraften spelar en viktig roll för att åstadkomma en trygg elförsörjning med låga klimatutsläpp. Kärnkraften kan producera el när den efterfrågas och behöver inte kompletteras med t.ex. energilagring för att fungera. Vi vill understryka att det här är ovärderliga egenskaper när de fossila bränslena över hela världen i snabb takt behöver ersättas med ren energi. Vi anser därför att den befintliga kärnkraften i Sverige ska värnas. Alla ekonomiskt meningsfulla livstidsförlängningar måste göras. Därför bör en oberoende bedömning genomföras av de ekonomiska förutsättningarna att driva befintliga reaktorer vidare.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

14. Kärnkraft och standardisering, punkt 9 (SD, KD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer både i Europa och i andra världsdelar för att utveckla ett fåtal standardiserade kärnkraftverk och kärnkraftskomponenter. Att bygga kärnkraft innebär stora kostnader, och genom standardisering blir det lättare att uppnå sådana skal- och stordriftsfördelar som har potential att sänka kostnaderna och förkorta ledtiderna för byggandet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

15. Översyner, myndighetsuppdrag och internationellt arbete om kärnkraft, punkt 10 (SD, L)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Joar Forssell (L) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3242 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 1, 2, 4–8 och 12–18.

Ställningstagande

Kärnkraften är det enda energislaget som i stor skala kan leverera ny planerbar fossilfri energi, och den är därmed mycket viktig för att de fossila bränslena helt ska kunna fasas ut. I Sverige är också vattenkraften viktig, men den kan inte byggas ut i någon stor omfattning. Vi anser därför att det är avgörande att Sverige behåller och utvecklar sin förmåga att bygga och driva kärnkraft. Det kommer att behövas.

Att möjliggöra fortsatt drift av de svenska reaktorerna framstår som en helt fundamental pusselbit i det svenska energisystemet. Reaktorerna producerar stora volymer fossilfri el, och att ge dem förutsättningar att fortsätta med det är därmed av stor betydelse. Ansvaret för driften av reaktorerna ligger förvisso hos ägarna, men med tanke på frågans vikt för den framtida energiförsörjningen menar vi att det behövs ett aktivt engagemang i frågan från både Energimyndigheten och Strålsäkerhetsmyndigheten. Myndigheterna bör därför få i uppdrag att inom sina respektive områden arbeta för att underlätta för kärnkraftsägarerna att förlänga den planerade driftstiden för reaktorerna.

Det senaste decenniet har en rad olika småreaktorer utvecklats runt om i världen. Flera av dem liknar de vattenkylda reaktorer som redan finns i Sverige, medan andra bygger på annan teknik. Vi ser att det finns en stor potential i den här typen av småreaktorer då de är mer flexibla och också kan användas till annat än storskalig produktion av el. Samtidigt kan vi konstatera att det svenska regelverket för kärnkraft är anpassat för stora elproducerande vattenkylda reaktorer liknande de redan befintliga. För att Sverige ska kunna dra nytta av den pågående teknikutvecklingen så att små reaktorer kan byggas och drivas effektivt i Sverige behöver regelverken kompletteras. Vi anser att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att föreslå uppdateringar i miljöbalken, kärntekniklagen, kärnteknikförordningen och övriga relevanta lagar och förordningar så att små reaktorer och reaktorer baserade på annan teknik än den befintliga effektivt kan uppföras i Sverige med fullgod reaktorsäkerhet

utan att för den skull omfattas av ineffektiva krav som inte är anpassade för den nya tekniken.

Vidare anser vi att avgiftsstrukturen för kärntekniska anläggningar behöver ses över. En del av avgifterna som belastar kärnkraften är utformade så att de kan bäras av stora reaktorer men lägger ekonomiska hinder mot att bygga små reaktorer. Översynen bör omfatta avgifter associerade med ansökan och uppförande, avgifter kopplade till drift, tillsyn och forskning och avgifter som rör avveckling av kärntekniska anläggningar och slutförvar av avfall.

Vi vill även att de hinder som finns i dag när det gäller att bygga nya reaktorer ska undanröjas. Vi menar att formerna för hur regeringen meddelar tillåtlighet för nya reaktorer bör ses över. Besked om tillåtlighet behöver kunna utformas så pass generellt att ytterligare reaktorer kan läggas till vid en befintlig anläggning utan att frågan behöver passera regeringen igen. Kravet att regeringen ska meddela tillåtlighet oavsett en reaktors storlek behöver också ses över och tillstånd bör även kunna meddelas för flera reaktorer samtidigt, även om de inte byggs samtidigt eller på samma plats. Tiden för tillståndsgivningen för kärntekniska anläggningar behöver också förkortas avsevärt så att inte tillståndsgivningen blir tidsstyrande för framtida reaktorer eller kärntekniska anläggningar.

När det gäller Energimyndighetens arbete ser vi behov av flera förändringar. För det första anser vi att myndighetens instruktion behöver förtydligas så att de målkonflikter som finns i dag försvinner. Energimyndigheten är satt att verka för att det ska bli möjligt att både avveckla kärnkraften och nå de klimatpolitiska målen så kostnadseffektivt som möjligt. Vi menar att dessa uppgifter är oförenliga. Energimyndighetens övergripande mål bör i stället vara att på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt arbeta för att Sverige ska nå sina klimatmål samtidigt som leveranssäkerheten i energisystemet upprätthålls. De fossila bränslena ska fasas ut och negativa utsläpp ska komma till stånd. Redan existerande fossilfri energiproduktion ska värnas. Vi anser vidare att Energimyndigheten i sitt arbete ska behandla de fossilfria kraftslagen teknikneutralt. Konkret innebär det att kärnkraften inte får exkluderas på förhand i myndighetens analyser. Det innebär också att möjligheten att använda småskalig kärnkraft för andra tillämpningar än elproduktion behöver inkluderas i myndighetens analyser. Energimyndighetens forskning ska även inkludera kärnkraften där vi ser ett stort behov av insatser.

Även Strålsäkerhetsmyndighetens arbete behöver förändras. Vi anser att myndigheten behöver skaffa sig beredskap att ta emot en ansökan om att bygga en liten reaktor i Sverige. Myndigheten har sedan 2013 arbetat med en uppdatering av sina föreskrifter, men trots att arbetet har bedrivits parallellt med att den tekniska utvecklingen mot mindre reaktorer har pågått tar utkasten till nya föreskrifter inte hänsyn till att nästa reaktor som byggs i Sverige mycket väl kan komma att se väsentligt annorlunda ut än de som finns i drift. Vi menar att myndigheten i närtid behöver vara förberedd på att ta emot ansökningar om att bygga vattenkylda reaktorer i olika storlekar. På lite längre sikt behöver myndigheten även bygga upp en förmåga att utvärdera ansökningar om att

uppföra icke vattenkylda reaktorer. Myndigheten behöver ha förmågan att utvärdera en ansökan mot krav som är relevanta för de teknikval ansökan avser. För att sänka tröskeln för någon att ansöka om att bygga en reaktor som i något avseende skiljer sig från de reaktorer som är i drift i dag menar vi att det behövs tydliga och relevanta regler som är enkla att använda. Strålsäkerhetsmyndigheten behöver därför anpassa sina föreskrifter så att små reaktorer, reaktorer med andra tillämpningar än elproduktion och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga effektivt kan uppföras. Vi anser vidare att Strålsäkerhetsmyndigheten ska få i uppdrag att utarbeta en kraftigt förenklad process för hur andra länders typgodkännanden av reaktorer, system och komponenter ska kunna accepteras i Sverige. I dag gör myndigheten en egen mycket omfattande utvärdering från grunden när någon t.ex. ansöker om att få uppföra en reaktor. Vi menar att myndigheten måste få möjlighet att dra nytta av motsvarande granskningsprocesser som redan har genomförts i länder som är jämförbara med Sverige. Det skulle göra ansökningsförfarandet både snabbare och billigare. Strålsäkerhetsmyndigheten bör också få i uppdrag att aktivt arbeta för att reaktorer, system och komponenter godkända i en EU-medlemsstat ska kunna anses godkända i hela unionen. Vi kan konstatera att kärnteknikområdet är eftersatt när det gäller den fria rörligheten inom unionen. Vi menar att det finns otaliga handelshinder som skulle kunna tas bort utan att reaktorsäkerheten för den skull skulle påverkas negativt. Vi anser vidare att myndigheten även ska få i uppdrag att ta fram en process för en tidig dialog med reaktorleverantörer där besked om förväntningar och utmaningar kan lämnas till en intresserad leverantör innan det finns en formell ansökan om att bygga en reaktor eller ens en utpekad beställare. Myndigheten ska vara statens serviceinrättning för den som vill bygga en reaktor i Sverige eller vill sälja en reaktor till svenska intressenter. Vi menar att det behöver finnas ett tydligt gränssnitt för att diskutera hur olika typer av kärnkraftsteknik kommer att godkännas i Sverige. Den här dialogen tjänar också ett viktigt syfte för myndigheten som får möjlighet att i direktkontakten med reaktorleverantören bygga upp sin kompetens innan det finns en inlämnad ansökan. På så sätt kan ansökan hanteras mer effektivt när den väl inkommer.

Slutligen ser vi att Sverige har en viktig roll att spela internationellt där Sverige behöver vara mycket mer aktivt och verka för att frigöra kraften i kärnkraften som verktyg i det globala klimatarbetet. Genom att arbeta aktivt i de internationella sammanhang där Sverige deltar kan Sverige bidra till en mer effektiv uttullning av fossilfri energi även i resten av världen. När det gäller kärnkraften är IAEA och OECD/NEA viktiga aktörer där Sverige kan verka aktivt för att underlätta för fler länder att dra nytta av kärnkraften. Sverige bör också arbeta för att avskaffa handelshinder inom det kärntekniska området där det viktigaste är att verka för att typgodkännanden som har utfärdats i ett land ska kunna accepteras av andra länder. Sverige bör även utan dröjsmål gå med i Clean Energy Ministerial-initiativet Nice Future. Sverige är sedan tidigare engagerat inom flera av initiativen inom ramen för Clean Energy, men inte i detta.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

16. Översyner, myndighetsuppdrag och internationellt arbete om kärnkraft, punkt 10 – motiveringen (M, KD)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Camilla Brodin (KD).

Ställningstagande

I motionen lämnas flera förslag som syftar till att säkerställa långtidsdrift av befintliga kärnreaktorer, undanröja hinder, förkorta ledtider och sänka kostnader för ny kärnkraft, förändra inriktningen på arbetet vid Energimyndigheten och Strålsäkerhetsmyndigheten samt att Sverige bör utveckla sitt internationella samarbete om kärnkraft. Vi har i tidigare ställningstaganden i detta betänkande redogjort för vår syn på kärnkraften och dess betydelse för den svenska elförsörjningen. Förslagen i den nu aktuella motionen kan enligt vår uppfattning vara betydelsefulla för att komma till rätta med några av de problem som Sverige står inför. Vi ser dock i nuläget inget skäl för riksdagen att bifalla dessa förslag.

Därmed avstyrker vi motionsyrkandena.

17. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 11 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 11 i denna del och

2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt

avslår motionerna

2020/21:946 av Betty Malmberg (M),

2020/21:972 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2,

2020/21:1602 av Jörgen Grubb m.fl. (SD),

2020/21:3242 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 10 och

2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Kärnkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion och kommer inom överskådlig framtid att utgöra grunden för svensk energiförsörjning. En avveckling av svensk kärnkraft skulle vara ett direkt hot mot den svenska basindustrin och den svenska ekonomin. Hushållen riskerar dessutom att drabbas av ännu högre elpriser och att tvingas förlita sig på ökad import av el som har producerats med fossila energikällor. Vi anser därför att det behövs en långsiktig satsning på kärnkraft. Denna satsning bör vara av den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjningssituation för landet och även inkludera forskning och utveckling av svensk kärnkraft.

Vi tror också starkt på den tekniska utveckling som pågår för att utveckla små modulära reaktorer, s.k. SMR-reaktorer. Dessa reaktorer har en installerad elektrisk effekt under 300 MW, och vi menar att de kan innebära en intressant möjlighet inom kärnteknikområdet i framtiden. Runt om i världen pågår många projekt för att utveckla tekniken och på vissa håll pågår även projekt med att driftsätta små kärnkraftsreaktorer, varav ett där Sverige deltar genom det statligt helägda bolaget Vattenfall. Mot bakgrund av det vi anfört anser vi att Sverige bör ta fram en strategi för utvecklingen av SMR-reaktorer.

Vi har tidigare ställt oss bakom förslaget att riksdagen bör uppmana regeringen att skyndsamt tillsätta en oberoende snabbutredning som analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för en fortsatt drift av Ringhals 1. I avvaktan på utredningen anser vi att Vattenfall AB bör få i ägardirektiv att stoppa den förtida avvecklingen av Ringhals 1. Vi vill vidare understryka att bolaget inte får åläggas några restriktioner när det gäller att planera, förbereda eller bygga ny kärnkraft. Vi anser att det är djupt problematiskt att regeringen gett uttryck för att Vattenfalls planer på att förbereda byggandet av ny kärnkraft ska avbrytas. Som vi ser det går det att dra paralleller till det s.k. tankeförbudet som infördes av en tidigare socialdemokratisk regering 1987 och som innebar att ingen fick utarbeta konstruktionsritningar, beräkna kostnader, beställa utrustning eller vidta andra sådana förberedande åtgärder i syfte att inom landet uppföra en kärnkraftsreaktor.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

18. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 11 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3242 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 10 och
avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 11 i denna del,
2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,
2020/21:946 av Betty Malmberg (M),
2020/21:972 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2,
2020/21:1602 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) och
2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Jag har tidigare framhållit att jag ser behov av flera förändringar när det gäller Energimyndighetens arbete. Utöver det jag tidigare föreslagit anser jag att det finns ett behov av analyser och forskningsinsatser kring hur kärnkraftens tillämpningar utöver elproduktion effektivt ska kunna tas till vara i en svensk kontext. I linje med det behöver Energimyndigheten arbeta för att ta till vara kärnkraftens tillämpningar utöver elproduktion.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

19. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 11 – motiveringen (M, KD)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Camilla Brodin (KD).

Ställningstagande

I de aktuella motionerna lämnas flera förslag som på olika sätt syftar till att värna kärnkraftens roll i det svenska energisystemet. Förslagen berör Vattenfalls ägardirektiv, en långsiktig satsning på kärnkraft, en strategi för utvecklingen av små modulära reaktorer, en utbyggnad av kärnkraft och inriktningen för Energimyndighetens arbete. Vi har i tidigare ställningstaganden i detta betänkande redogjort för vår syn på kärnkraften och dess betydelse för den svenska elförsörjningen. Förslagen i flera av de nu aktuella motionerna kan enligt vår uppfattning vara betydelsefulla för att komma till rätta med några av de problem som Sverige står inför. Vi ser dock i nuläget inget skäl för riksdagen att bifalla dessa förslag.

Därmed avstyrker vi motionsyrkandena.

20. Energieffektivisering, punkt 12 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 28 och avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 14,

2020/21:2724 av Lorentz Tovatt (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 40.

Ställningstagande

Energieffektivisering har en betydande potential inom transportsektorn, industrin och den offentliga sektorn. Detta faktum anser vi måste beaktas i större utsträckning. Energieffektivisering är ofta samhällsekonomiskt lönsam eftersom många åtgärder kan genomföras till ett lägre pris än vad det skulle kosta att producera ny el. De positiva miljöeffekterna blir dessutom större när utsläpp minskas som en följd av att energibehovet blir lägre än genom att produktionen görs renare. För oss är det ur ett resurs- och konkurrensperspektiv en självklarhet att använda resurserna på ett så effektivt sätt som möjligt eftersom den som ligger i framkant därmed har en konkurrensfördel. För basindustrin i Sverige, som till övervägande del består av energiintensiv verksamhet, är just energieffektivisering av stor betydelse med potential till betydande kostnadsbesparingar. Även i den offentliga sektorn är det viktigt att sträva efter en energieffektiv verksamhet genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik i alla led från produktion till slutanvändning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

21. Energieffektivisering, punkt 12 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 14 och avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 28,

2020/21:2724 av Lorentz Tovatt (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 40.

Ställningstagande

Behovet av el och hållbar energiproduktion kommer alltid att finnas. Samtidigt är det både möjligt och nödvändigt att ställa om till en mer effektiv energianvändning. Genom ny teknik och energibesparing menar jag att Sverige kan göra betydande energieffektiviseringar. Hur omfattande utbygganden av förnybara energikällor behöver vara är avhängigt hur stora energibesparingar och energieffektiviseringar som kan genomföras i samhället. Även om Sverige i dag har ett elöverskott är det viktigt att energieffektiviseringen görs i så pass hög takt att Sverige klarar av ett ökat behov av el i nya sektorer. Energiöverenskommelsen från 2016 innebär i förlängningen en målsättning om att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. Jag välkomnar detta mål men vill understryka att det måste till verkningfulla åtgärder för att ambitionen inte ska stanna vid tomma ord. Jag saknar fortfarande en sammanhållen planering för hur denna målsättning ska nås. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

22. Energieffektivisering, punkt 12 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 40 och avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 14,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 28 och

2020/21:2724 av Lorentz Tovatt (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Riksdagen har fastställt målet att Sveriges energianvändning normerat mot BNP ska vara halverad 2030 jämfört med basåret 2005. Jag anser att det är

riktigt att ha ett mål för hur energianvändningen ska effektiviseras eftersom effektivisering kan ge svensk industri en konkurrensfördel. Historiskt har energieffektivisering haft stor betydelse för vårt välstånd. Att kunna åstadkomma mer med samma insats är grunden i ekonomisk tillväxt. Jag vill understryka vikten av att minnas att detta är drivkraften för energieffektiviseringen. Så länge energin har en klimatpåverkan kan energieffektiviseringen också motiveras utifrån att klimatpåverkan behöver minska. Jag menar dock att klimatargumentet haltar när det gäller t.ex. den svenska elanvändningen. Vid elbesparingar blir det tvärtom viktigt att säkerställa att energieffektiviseringsåtgärderna i sig inte har en för stor klimatpåverkan. När energisystemet är hållbart återstår i princip bara de ekonomiska argumenten för att energieffektivisera. Jag vill se fortsatta ansträngningar för energieffektivisering, men samtidigt ser jag att det finns ett behov och ett stort utrymme för att öka energianvändningen. I de fall då energieffektiviseringsmålet står i konflikt med klimatarbetet eller riskerar att begränsa den ekonomiska tillväxten menar jag att energieffektiviseringen måste stå tillbaka.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

23. Solenergi, punkt 13 (C)

av Peter Helander (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 25 och avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 10 och

2020/21:570 av Martina Johansson och Annika Qarlisson (båda C) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Vi menar att det finns goda förutsättningar att öka andelen solenergi i Sveriges energimix, om det inte vore för att det finns regler som sätter käppar i hjulen för utvecklingen och skapar en onödigt betungande administrativ process för den som vill bidra till den gröna omställningen. Regelverken är förlegade och motsvarar inte utvecklingen på marknaden. Det måste bli enklare att göra rätt. Till detta anser vi att det är olyckligt att Försvarsmakten och Luftfartsverket i flera fall satt stopp för utbyggnad av förnybar elproduktion, särskilt eftersom tekniska lösningar finns tillgängliga för att tillmötesgå anledningarna till att projekten hindras. I stället för att totalförbjuda solceller och tillsätta tungrodda

utredningar bör det ställas krav på den teknik som används såsom att endast störningsfria optimerare får användas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

24. Solenergi, punkt 13 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2020/21:570 av Martina Johansson och Annika Qarlsso (båda C) yrkandena 1–3 och

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 25.

Ställningstagande

Solenergi står för en aldrig sinande energikälla och dess effektivitet har under kort tid ökat markant. Sverige har tämligen bra förutsättningar för solenergi då solcellerna mår bra av lite kyligare klimat och soltimmarna är jämförbara med i Tyskland. Det krävs dock en politisk vilja och handlingskraft för att öka produktionen av solenergi. Det är ingenting som kan lämnas åt marknaden att sköta. Jag kan dessvärre konstatera att det inte finns något planeringsmål för solceller i Sverige. Bristen på ett sådant mål gör att det saknas tydliga signaler från statsmakterna om solenergens betydelse, vilket gör att ambitionshöjningar på detta område försvåras. Jag vill se en kraftfull utbyggnad av solenergin i Sverige. Detta menar jag kräver både öronmärkta stöd i det korta perspektivet och långsiktiga styrmedel. Ett planeringsmål skulle ge branschen och hushållen en tydlig signal om att det är värt att satsa på solenergi. Regeringen bör därför inrätta nationella planeringsmål för solel och solvärme.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

25. Vindkraft, punkt 14 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna

2020/21:941 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:2722 av Lorentz Tovatt (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Som ett av de största energibolagen och som statligt ägt menar jag att Vattenfall på alla sätt bör gå i bräsch för omställningen till förnybart. Bolaget arbetar redan i dag med förnybar produktion, men med den unika position bolaget har anser jag att det måste göra mer.

Vattenfalls ägardirektiv bör vara formulerade på ett sådant sätt att det bidrar till målen för den svenska energipolitiken. Vattenfalls uppdrag är att generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet. Bolaget ska vidare vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot miljömässigt hållbar energiproduktion. Jag menar att det finns en motsättning mellan kraven på marknadsmässig avkastning och på att vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot miljömässigt hållbar utveckling. Det behöver därför tydliggöras att Vattenfall ska öka sina investeringar i vindkraft även om detta görs på bekostnad av avkastningskravet. Regeringen bör därför ge Vattenfall i uppdrag att bygga mer vindkraft. Riksdagen bör vidare be regeringen återkomma med förslag på hur avkastningskravet för Vattenfall kan sänkas för att underlätta investeringar i svensk vindkraft. Vattenfall har i dag ett avkastningskrav på 8 procent. Detta gör att vattenkraft i en tid med snabbt sjunkande elpriser skulle ha andra förutsättningar än resten av marknaden. Jag förespråkar därför en sänkning av Vattenfalls avkastningskrav med motkravet att pengarna i stället ska investeras i utbyggnaden av svensk vindkraft.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

26. Regeringens myndighetsstyrning, punkt 15 (M, SD, KD)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 16.

Ställningstagande

Vattenkraften spelar en viktig roll i det svenska elsystemet. Den bidrar med mycket el, låga utsläpp och en flexibilitet som är helt avgörande för att Sverige ska kunna ha ett fungerande och tryggt elsystem. För några år sedan fattade riksdagen beslut om en ny vattenlagstiftning. Den nya lagen innebar ingen materiell skärpning av miljöreglerna. Däremot anfördes såväl i propositionen som i riksdagens beslut att vattenkraften ska värnas och utvecklas, och det klargjordes tydligt att alla undantag i EU:s vattendirektiv ska nyttjas.

Vi menar att riksdagens beslut om att värna och utveckla vattenkraften inte fått fullt genomslag hos berörda myndigheter. Hur landets domstolar dömer kan och ska inte regeringen eller riksdagen blanda sig i. Däremot anser vi att det är rimligt att regeringen styr berörda myndigheter på ett sådant sätt att riksdagens uttalade önskan om att värna och utveckla vattenkraft får genomslag i praktiken i handläggningen hos berörda myndigheter. Regeringen bör därför använda flera olika verktyg som t.ex. regleringsbrev, myndighetsdialog eller utredningsuppdrag i sin styrning av berörda myndigheter för att riksdagens beslut ska få ett större genomslag i praktiken.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

27. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 16 (M, KD)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35 och

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 15,

bifaller delvis motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28 och

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 16 och

avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 30 och 31.

Ställningstagande

Våren 2020 fattade riksdagen ett beslut om ett tillkännagivande om att regeringen särskilt skulle ta sig an och värna den småskaliga vattenkraften. Vi utgår från att regeringen fullföljer detta riksdagsbeslut. Vattenkraftens betydelse i det svenska elsystemet kan inte nog understrykas. Vattenkraften bidrar med mycket el, låga utsläpp samt en flexibilitet som är helt avgörande för att Sverige ska ha ett fungerande och tryggt elsystem. Vi anser att riksdagens tidigare tillkännagivande ska kompletteras så att regeringen får i uppdrag att säkerställa att både små- och storskalig vattenkraft värnas och utvecklas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

28. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 16 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 4–6, bifaller delvis motionerna

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28,

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 16,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35 och

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 15 och avslår motion

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 30 och 31.

Ställningstagande

Vattenkraften är tillsammans med kärnkraften basen för Sveriges elproduktion. Eftersom vattenkraften är förhållandevis enkel att reglera används den, till skillnad från kärnkraften, också som en reglerkraft vid snabba förändringar av efterfrågan eller ojämn försörjning från t.ex. vindkraft. Den storskaliga utbyggnaden av vattenkraft anser vi får ses som ett avslutat kapitel. Vi vill bevara de orörda nationalälvarna från utbyggnad, men vi menar att det finns potential till effektiviseringar av befintliga anläggningar.

I dag produceras närmare 5 TWh elenergi från de drygt 1 900 småskaliga vattenkraftsstationerna. De tillför även en effekt om nästan 1 000 MW. Effektiviteten i dessa kraftstationer kan dessutom ökas ytterligare utan att behöva öka vattenflödet, och de utgör därför en stor potential. Därtill finns nästan lika många nedlagda kraftstationer där verksamheten skulle kunna återupptas.

Samtidigt är det angeläget att kraftproduktionsintresset är välbalanserat med naturintressena. Den småskaliga vattenkraften har även en större potential att delta på reglermarknaden med ny teknik som redan tillämpas i Europa. Vi menar därför att det finns skäl att utreda förutsättningarna för den småskaliga vattenkraften och hur denna potential skulle kunna förverkligas.

Vi anser vidare att förutsättningarna för en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften bör utredas. Den ökade andelen väderberoende och därmed icke planerbar kraftproduktion i Sverige och dess närområde har medfört att en stor del av elproduktionen inte infaller samtidigt som efterfrågan är som störst. Detta produktionstillskott har även lett till att Sverige numera har en stor elexport. Vi menar att det problematiska med denna export är att det saknas marknadsmässiga mekanismer eftersom denna överproduktion inte sammanfaller med när elen efterfrågas. Det leder till att det ekonomiska värdet av elen blir väldigt lågt, vilket ofta innebär att försäljningspriset vida understiger kostnaden för att producera elen. En ökad magasineringskapacitet skulle kunna utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften till tidpunkter där elenergin efterfrågas mer, och därmed kan den ekonomiska avsättningen öka.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

29. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 16 (C)

av Peter Helander (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28 och

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 16,

bifaller delvis motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35 och

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 15 och

avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 30 och 31.

Ställningstagande

Vattenkraften spelar en central roll för att Sverige ska nå målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040. Genom den nya lagstiftningen om vattenkraft har det skapats enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med

långsiktig lönsamhet för vattenkraften, ökad produktion av förnybar el och fortsatt skydd för utveckling av infrastruktur, bostadsbyggande och gröna näringar. Vi vill understryka vikten av att den nya lagstiftningen får genomslag i myndigheters och domstolars arbete och prövningar. Vi anser därför att myndigheterna med utgångspunkt i principerna för den nya lagstiftningen ska se över alla relevanta regelverk och föreskrifter så att regelkrånglet minskar, miljöprövningarna blir mindre kostsamma och möjligheterna att utveckla den förnybara elproduktionen får fullt genomslag. Arbetet med att värna, utveckla och stärka lönsamheten för vattenkraften och dess viktiga roll i ett helt förnybart energisystem genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten samt effektiva och proportionerliga miljöåtgärder med rimliga kostnader behöver fortsätta och få genomslag i praktiken.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

30. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 16 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 30 och 31 samt avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 4–6,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 28,

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 16,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35 och

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

Vattenkraften är klimatsmart och spelar en mycket viktig roll för svensk energiförsörjning, och kommer även att göra det i framtiden. Jag anser att vattenkraften ska utvecklas genom effektiviseringar som inte skadar miljön ytterligare samtidigt som utbyggda vattendrag inte exploateras. De fyra nationalälvarna ska fredas från utbyggnad, liksom övriga i lag skyddade vattendrag, bäckar, åar och andra mindre vattendrag.

Den ökande andelen väderberoende elproduktion gör att vattenkraften behöver köras på ett nytt sätt. Snabbare och större förändringar av flöden är att vänta, något som jag kan konstatera redan märks längs älvarna. De förändrade flödena håller sig inom de gällande vattendomarna, men kan ändå

upplevas som en stor förändring för människor som bor längs vattendragen, och de nya körmönstren har redan väckt reaktioner. Jag menar att regeringen bör ge Energimyndigheten i uppdrag att prognostisera och bedöma konsekvenserna av ändrade körmönster i vattenkraften. Vidare anser jag att det är viktigt att föra en dialog med de boende längs älvarna eftersom de förändrade flödena för många är en önskad, och i många fall oväntad, effekt av den pågående expansionen av vindkraften och solelproduktionen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

31. Vissa övriga frågor om energigaser, punkt 18 (M)

av Lars Hjälmnered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 34 och avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19, 23 och 24,

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:982 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 20 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 16, 17 och 20.

Ställningstagande

I egenskap av förnybar energikälla förväntas biogasen spela en allt viktigare roll. Dessvärre hotas den svenska biogasproduktionen av hård konkurrens från importerad biogas, bl.a. från danska anläggningar. Konkurrens är något vi välkomnar, men i det här fallet är marknadssituationen snedvriden till men för de svenska producenterna som en följd av att stödsystemen i Danmark respektive Sverige inte är harmoniserade. Vi anser att det är olyckligt att konkurrensen inom EU snedvrids till följd av statliga subventioner och menar att regeringen bör verka för en harmonisering av systemet mellan de berörda länderna i syfte att uppnå en gemensam, långsiktig och välfungerande inre marknad för biogas och andra höginblandade förnybara bränslen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

32. Vissa övriga frågor om energigaser, punkt 18 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19, 23 och 24 samt

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6 och avslår motionerna

2020/21:982 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 20,

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 34 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 16, 17 och 20.

Ställningstagande

Sverige har en outnyttjad potential för framställning av metangas av olika avfallsprodukter såsom avloppsslam, matrester, slaktavfall, stallgödsel och annan biomassa. Metangas med detta ursprung brukar samlas under beteckningen biogas. Biogas går att använda till både el- och värmeproduktion, men eftersom den även fungerar utmärkt som fordonsbränsle är den extra intressant. Metangas av restavfall kan aldrig ensamt ersätta dagens fossila bränslen inom transportsektorn, men biogas kan bidra dubbelt i målsättningen att sänka landets utsläpp av växthusgaser. Metangas är dels förnybar och ger därmed inte några nettoutsläpp av koldioxid, dels medför användningen av biogas att avgången av metangas, som klassas som en växthusgas, reduceras.

Som biobränsle har biogas från avfall flera fördelar. Det har en bra koldioxidbalans, produceras huvudsakligen i Sverige och reducerar beroendet av fossila bränslen. Biogasproduktionen gynnas av att biogasanvändningen är skattebefriad. Trots detta är den svenska biogasproduktionen satt under hård press. I södra Sverige och Danmark finns ett integrerat gasnät, vilket medför att svenska producenter konkurrerar med danskproducerad biogas som får produktionsstöd och som dessutom blir skattebefriad när den används i Sverige. Vi ser inte produktionsstöd för biogas som en idealisk lösning, men givet den snedvridna marknadssituationen som på ett otillbörligt sätt missgynnar de svenska producenterna är det angeläget att konkurrensförhållandena harmonieras på något sätt. Regeringen bör därför skyndsamt utreda frågan, och arbetet med att åstadkomma rimliga förutsättningar för att bedriva rötning av matavfall bör fortgå.

Vi vill vidare framhålla att en central faktor för att stimulera utbyggnaden av biogasproduktionen är att producenterna kan ansluta sig till gasnätet. Sådana anslutningar finns i dag på vissa håll, men eftersom gasnätet är begränsat till de sydvästra delarna av Sverige finns det enligt vår uppfattning skäl för regeringen att verka för en utbyggnad av gasnätet. Primärt bör målsättningen vara att nätet når ut i de jordbruksintensiva regionerna där potentialen att utnyttja stallgödsel är stor.

Vidare vill vi framhålla vikten av att ta till vara den potential som finns för att skapa energi och gödselprodukter av alger och tång och förordar därför att regeringen tillsätter en utredning för att samla kunskap i ämnet.

Slutligen anser vi att ett nationellt samordnande av kompetens som drar upp riktlinjerna för en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta bör komma till stånd. Generella regelverk för hela Sverige behöver inte nödvändigtvis vara det mest samhällsekonomiskt korrekta. Snarare kan det skapas stordriftsfördelar genom att investeringar koncentreras till geografiskt begränsade områden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

33. Vissa övriga frågor om energigaser, punkt 18 (C)

av Peter Helander (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 20 och avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19, 23 och 24,

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:982 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 34 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 16, 17 och 20.

Ställningstagande

När det kommer till att balansera det förnybara systemet kan vätgas komma att spela en viktig roll. Vätgas kan också användas vid säsongslagring av energi. Vi menar att det finns en rad tekniska lösningar som möjliggör ett 100 procent förnybart energisystem. Det finns dock ett behov av ett systemtänk där rätt tekniska lösningar paras ihop med utmaningar i det förnybara energisys-

temet. Regeringen bör därför utreda vätgasens potential att bidra till samhälls-ekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett förnybart energisystem.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

34. Vissa övriga frågor om energigaser, punkt 18 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 16, 17 och 20 samt avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19, 23 och 24,

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:982 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 20 och

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 34.

Ställningstagande

Jag anser att vätgasproduktion genom ångmetanreformerings av fossilgas bör fasas ut helt på relativt kort sikt eftersom varje ton vätgas som framställs genom metoden innebär att tio ton koldioxid släpps ut. Jag menar att Sverige behöver driva på inom EU för en snabb övergång till elektrolys som metod för att producera vätgas. Vätgas som produceras genom elektrolys med el från väderberoende kraftkällor är dock inte konkurrenskraftig i jämförelse med ångmetanreformerings, men vätgas producerad med el från befintliga kärnreaktorer står sig tämligen väl ekonomiskt. Jag anser att kommissionen behöver ta fram en plan för en snabb utfasning av ångmetanreformerings av fossil gas för produktion av vätgas i hela EU, och regeringen bör därför verka inom EU med den inriktningen. För att få till stånd en förändring i Sverige anser jag vidare att Energimyndigheten behöver jobba aktivt med raffinaderierna för att fasa ut ångmetanreformerings. Så snart kraftsystemet klarar av att leverera tillräckligt stora volymer el till raffinaderierna anser jag att verksamheten med ångmetanreformerings för att producera vätgas bör avslutas.

När det gäller produktion av biogas anser jag att den behöver öka i syfte att förhindra utsläpp av växthusgaser och övergödning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

35. Biodrivmedel och biobränslen, punkt 19 (M)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 38, 39 och 41,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 10 och 12 samt

2020/21:3467 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 11,

bifaller delvis motionerna

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 12 och 16 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 25 och

avslår motionerna

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14, 66 och 70 samt

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Sverige har goda möjligheter att producera hållbara biodrivmedel från grödor, skog och avfall. Trots det är lejonparten av de biodrivmedel som används i landet i dag importerade, vilket vi menar i hög utsträckning beror på lagstiftningen på EU-nivå. Vi anser att Sverige måste arbeta för att förbättra förutsättningarna för biodrivmedel genom att verka för långsiktiga och förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå. Vi vill bl.a. att regeringen i samband med den planerade översynen av direktivet för förnybar energi ska verka för att det inte ska innehålla restriktioner av andelen biodrivmedel från grödor som är hållbart producerade.

Även i Sverige behöver förutsättningarna förbättras. Trots att det finns goda grundläggande förutsättningar att utvinna biodrivmedel i Sverige tack vare en omfattande skogs-, jordbruks- och djurnäring saknas i dag en långsiktig hållbar inhemsk biodrivmedelstillverkning. Här menar vi att politiken kan göra skillnad genom att stötta framväxten av en fungerande marknad med stor mångfald. Regeringen bör intensifiera arbetet på området genom att tillsätta en utredning med syftet att förbättra de nationella förutsättningarna. Detta förutsätter även att regeringen med kraft driver frågan inom EU för ett fortsatt nationellt undantag från unionens generella förbud mot storskalig biodrivmedelstillverkning. En ökad produktion av biodrivmedel kräver vidare enligt vår uppfattning också att jorden och skogen brukas aktivt. Till skillnad från regeringen, som vill att mer mark ska tas ur produktion, vill vi stärka brukande- och äganderätten för att kunna öka produktionen.

Vidare anser vi att det är angeläget att den inhemska produktionen av bi-bränsle ökar. För att användningen av bi-bränslen ska göra riktig klimatnytta är det viktigt att regeringen tar ett helhetsgrepp också kring produktionen av bi-bränslen. Sverige har stora möjligheter att dra större nytta av skogen i klimatomställningen, inte minst genom att öka den inhemska produktionen av hållbara bi-bränslen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

36. Biodrivmedel och bi-bränslen, punkt 19 (C)

av Peter Helander (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 10, 12 och 16,
bifaller delvis motionerna

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 38,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 12,

2020/21:3467 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 11 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 25 och

avslår motionerna

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14, 66 och 70,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 39 och 41 samt

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

Vi vill att Sveriges produktion av biodrivmedel ska öka – för klimatets skull, för att skapa nya gröna jobb och för att Sverige ska vara mindre beroende av importerade fossila bränslen. Sverige har kommit långt när det gäller användningen av förnybar energi i transportsektorn. I dag är ungefär var femte liter förnybar. För att andra länder också ska kunna utnyttja biodrivmedel i högre grad måste den samlade produktionen i världen öka. Här menar vi att det potentiellt finns en enorm marknad för Sverige och de svenska gröna näringarna. Bortsett från klimatnytta skulle en ökad svensk produktion av biodrivmedel därmed kunna skapa nya arbetstillfällen och ökade resurser till landsbygden.

I dag går en stor andel av världsproduktionen av t.ex. den hydrerade vegetabiliska oljan (HVO) till den svenska marknaden, och ungefär 85 procent av den totala mängden biodrivmedel som används i Sverige är importerad. Vi menar att det är orimligt när Sverige har så goda förutsättningar att producera

biodrivmedel med hög klimatnytta. På samma sätt som Sverige kan agera Europas gröna batteri genom att producera och sälja förnybar energi från Sveriges fantastiska naturresurser kan Sverige göra skillnad inte bara nationellt utan även i omvärlden genom både tekniskt kunnande och produktion av förnybara drivmedel. I kombination med en ökad elektrifiering av transportsektorn kommer Sveriges motståndskraft dessutom att öka.

Politiken för biodrivmedel i Sverige och EU är i huvudsak inriktad på att öka efterfrågan av biodrivmedel. För att fortsätta utfasningen av fossila drivmedel i transportsektorn menar vi att det behövs ett breddat fokus, med större incitament till ökad inhemsk produktion. Vi anser att regeringen behöver ta ett helhetsgrepp om frågan hur Sverige kan öka sin inhemska produktion av biodrivmedel. Vi vill se en satsning på forskning och nya produktionsanläggningar, att det utformas långsiktiga regler för finansiering och tas fram förslag på förenklade regelverk samt snabbare tillståndprocesser för att få igång nya projekt. Vi anser vidare att det bör tas fram en handlingsplan för hur Sverige på medellång sikt skulle kunna bli exportör av biodrivmedel med ett långsiktigt mål om att bli nettoexportör. Tillgången till biodrivmedel i händelse av krig eller kris behöver även ses över. Att på olika sätt ställa samma miljökrav för produktion av råvaran på importerade biodrivmedel som gäller för svensk produktion menar vi också är en viktig princip som borde få betydligt större genomslag i den svenska politiken och lagstiftningen på biodrivmedelsområdet, inte minst i den offentliga upphandlingen av transporter och drivmedel.

Avslutningsvis anser vi att en utfasning av subventioner till fossila bränslen är en förutsättning för att nå klimatmålen och därför bör en snabb utfasning övervägas. Subventionerna till fossila bränslen i EU beräknas till mellan 39 och 200 miljarder euro per år, vilket inte bara sätter prissignalerna ur spel utan också är långt mycket mer än det som satsas på den gröna omställningen. Vi menar att det inte är rimligt. Subventionerna måste skrotas samtidigt som satsningarna på förnybart ökar om det ska vara möjligt för EU att nå sina åtaganden enligt Parisavtalet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

37. Biodrivmedel och biobränslen, punkt 19 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14, 66 och 70 samt avslår motionerna

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 10, 12 och 16,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 38, 39 och 41,
2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 10 och 12,
2020/21:3467 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 11 och
2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 25.

Ställningstagande

Jag anser att det bör tillsättas en övergripande utredning om biodrivmedel som bereder frågan om hur prissättning och produktionsmetoder för biogas och andra biodrivmedel kan utformas så att utvecklingen mot fossilfria drivmedel påskyndas. Biogasmarknadsutredningen, som presenterade sitt betänkande i december 2019 (SOU 2019:63), föreslog en kraftig subventionering av enbart rötd gas. Jag menar att denna tekniskspecifika hållning verkar negativt gentemot ny förgasningsteknik.

När det gäller omställningen av fordonsflottan anser jag att det är centralt att utveckla förnybara bränslen för att minska flygets klimatpåverkan. Målet för Sverige bör vara att all flygtrafik inom och till och från Sverige är fossilfri 2040. Detta är en hög ambition, men jag menar att den kan realiseras med hjälp av biojet och elflyg där även vätgas är en komponent. För att möjliggöra en tillräcklig tillgång till biobränslen för flygbranschen bör det utarbetas en nationell plan för att utveckla biobaserade flygbränslen och säkra tillgången av biobränsle till flyget. För att främja omställningen till användning av elflyg anser jag vidare att det är angeläget att vätgasens potential för flyget beaktas i den kommande nationella vätgasstrategin. Vätgasbränsleceller kan innebära stora vinster för planetets vikt, och det är därför en viktig framväxande komponent för flyg drivet av el.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

38. Biodrivmedel och biobränslen, punkt 19 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 25,

bifaller delvis motion

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 12 och

avslår motionerna

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14, 66 och 70,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 10, 12 och 16,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 38, 39 och 41,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 10 och
2020/21:3467 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Biobränslen har en viktig roll att spela för att ersätta fossila bränslen i sektorer som inte är rationella att elektrifiera. Styrkan i att använda biobränslen är att de ofta kan ersätta fossila bränslen tämligen rakt av, t.ex. i förbränningsmotorer eller som råvara för industrin. På sikt behöver dock de begränsade volymer biomassa som kan tas ut på ett hållbart sätt användas där de har högst förädlingsvärde och i tillämpningar som binder in kol åtminstone för en tid. Jag ser t.ex. biobränslen för lätta transporter som en övergångslösning för att sänka utsläppen från de återstående fordonen med förbränningsmotorer, men på sikt menar jag att biobränslena gör större nytta i andra sektorer.

Länder som Sverige som har en god tillgång på biomassa anser jag inte kan bygga sin biobränslestrategi på import. Den inhemska produktionen behöver därför byggas ut och biobränslen ska användas klokt. Jag vill i detta sammanhang även framhålla det faktum att staten i dag intervenerar kraftigt på biobränsleområdet genom olika former av stödsystem. Enligt min uppfattning är det dock marknadens sak att avgöra hur resurser ska allokeras i ekonomin.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

39. En strategi för kraft- och fjärrvärme, punkt 20 (M, SD, KD)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 13,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37,

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 17 och

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 19 och

bifaller delvis motion

2020/21:2722 av Lorentz Tovatt (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige behöver en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärme. Kraft- och fjärrvärme har en viktig och ofta underskattad roll för vårt

energisystem. I Sverige kommer nästan en tiondel av den producerade elen just från kraftvärme. Verkningsgraden från dessa anläggningar är oftast på över 90 procent och i praktiken är allt bränsle som används i den svenska kraftvärmens fossilfritt. Användningen av bibränslen och avfallsförbränning ger också betydande miljöfördelar. Kraftvärmens bidrar till effektförsörjning vintertid, är planerbar, mildrar effektbehovet genom värmeleveranserna, kan balansera utbud och efterfrågan i elnäten och är viktig i krislägen då den kan anpassas till ö-drift. Kraftvärmens bidrar framför allt med värme och el när behoven i landet är som störst. En väl spridd lokal produktion är gynnsam för tryggheten i försörjningen över landet. Den säkrar lokal tillgång till el när t.ex. effekttillgången är begränsad. Vi menar därmed att kraft- och fjärrvärmens kan spela en avgörande roll för att lokala kapacitetsproblem liknande de vi sett i Skåne och Stockholm under det senaste året inte ska uppstå igen. Lönsamheten och därmed konkurrenskraften hos kraft- och fjärrvärmens har under de senaste åren satts under stor press när regeringen och dess stödpartier med nya skattepålager ändrat förutsättningarna till det sämre.

Vi menar att kraft- och fjärrvärmens har potential att utvecklas ytterligare och anser att sektorn behöver konkurrenskraftiga och långsiktiga villkor. Regeringen bör därför ta fram en sammanhållen strategi för hur kraft- och fjärrvärmens konkurrenskraft kan stärkas. Strategin bör ta ett brett och samlat grepp, och frågor som bör beröras är t.ex. beskattning, byggregler och EU-regler för bibränslen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

40. Vissa övriga värme frågor, punkt 21 (M)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 35 och avslår motionerna

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 15, 38 och 39.

Ställningstagande

Kraftvärmeproduktion är ett alternativt sätt att dra nytta av hushållens sopor, bibränsle och annat avfall då det kan hjälpa till att avgifta kretsloppen samtidigt som det förser det omgivande samhället med nyttigheter i form av

värme, kyla och el. Vi kan konstatera att många kommuner har byggt kraftvärmeverk de senaste åren. Vid vissa av dessa prövas även koldioxidinfångning med hjälp av s.k. CCS-teknik (Carbon Capture and Storage), vilket till och med kan skapa minusutsläpp. Vi är positiva till ökade satsningar på CCS och bio-CCS-teknik. Kraftvärmeverken måste därför värnas och regeringens höjning av avfallsförbränningskatten dras tillbaka.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

41. Vissa övriga värmefrågor, punkt 21 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och avslår motionerna

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 35 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 15, 38 och 39.

Ställningstagande

När värmefrågor diskuteras är det enligt min uppfattning viktigt att lyfta fram geoenergens potential att bidra till ett hållbart energisystem. Jag anser att geotermisk energi passar utmärkt i storskaliga system knutna till fjärrvärmesystem. Geoenergi fungerar även förträffligt för uppvärmningsändamål både i större system och i småhus i form av exempelvis olika jord- eller bergvärmelösningar. Dessutom har förnybar geoenergi den fördelen att den inte är lokalt begränsad, utan det finns förutsättningar att utvinna den över hela landet. Geoenergin bör mot denna bakgrund framhållas som en viktig del i utvecklingen mot ett än mer hållbart energisystem.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

42. Vissa övriga värmefrågor, punkt 21 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 15, 38 och 39 samt
avslår motionerna
2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 35 och
2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23.

Ställningstagande

De stora klimatgasutsläppen från raffinaderierna kommer från de fossila bränslen som verksamheten producerar, men även den industriella processen i sig medför stora utsläpp. Raffinaderierna kommer att behöva övergå till att raffinera biobränslen och producera syntetiskt framställda bränslen från koldioxid och vätgas, men det kommer att dröja. Råolja kommer att raffineras även långt efter det att de svenska utsläppen blivit nettonegativa. Under den förmodligen ganska långa tid användningen av petroleum minskar anser jag att det behövs åtgärder för att minska utsläppen från raffinaderierna. Åtgärderna måste bli en del av raffinaderiernas egna arbete med att nå nollutsläpp. Användningen av fossila bränslen för att generera processvärme, t.ex. vid raffinaderierna, behöver fasas ut. Alternativen menar jag är biobränsle, el eller nukleär värme.

När det gäller den svenska fjärrvärmens har den över tid utvecklats till att i allt högre grad bli fossilfri, men det används fortfarande fossila bränslen i svenska fjärrvärmearläggningar. Dessa menar jag måste fasas ut. Målet ska således vara att användningen av torv, kol, olja och gas i fjärrvärmeproduktionen ska upphöra. Den största delen av de fossila koldioxidutsläppen från fjärrvärmens kommer från användningen av avfall som bränsle. Jag anser att det är positivt att Sverige har en fungerande avfallsförbränning. Även om återanvändning och i nästa steg materialåtervinning är att föredra är det rationellt att avfall som inte kan återvinnas används som bränsle i fjärrvärmeproduktionen. Dock bör eldning av fossila bränslen för processvärmeändamål utanför fjärrvärmenäten fasas ut. Detta bör företrädesvis göras genom en konvertering till värmepumpar eller fossilfri fjärrvärme. Reduktionspolitiken kan också ökas till att omfatta eldningsolja och fossil gas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

43. En färdplan för nästa generations kärnkraft, punkt 22 (M, SD, KD)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11 i denna del,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 32,

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4 och

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och

bifaller delvis motion

2020/21:2626 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att det behöver göras riktade satsningar på nästa generations kärnkraft som möjliggör en framtida utbyggnad i Sverige. Den nya tekniken är effektivare, möjliggör återanvändning av lagrat kärnbränsle och anses dessutom säkrare än dagens teknik. Sverige saknar i dag en färdplan för nästa generations kärnkraft och vi förordar därför att riksdagen uppmanar regeringen att ta fram en sådan. Regeringen bör i arbetet med en färdplan identifiera behov av forskning och demonstration, analysera hur Sverige kan arbeta tillsammans med andra länder för att främja utvecklingen av ny kärnkraft och peka ut riktningen för utvecklingen och byggandet av en ny generation reaktorer i Sverige.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

44. Test- och demoanläggningar för nästa generations kärnkraft, punkt 23 (M, SD)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2254 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) och

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att det bör göras satsningar på nästa generations kärnkraft. Ny teknik kan göra elproduktionen mer effektiv, bl.a. då avfall från dagens kärnkraft blir

bränsle på nytt. Den nya tekniken anses dessutom säkrare. Regeringen bör därför ge Energimyndigheten i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla nästa generations kärnkraft.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

45. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (M)

av Lars Hjärmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 42 och 43 samt

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13 och

avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 18 och 39,

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 14 och 26,

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 69 och 71,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6,

2020/21:3237 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 2,

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 26.

Ställningstagande

För att öka produktionen av biodrivmedel som t.ex. biobränslen, biogas och även vätgas anser vi att det behövs stöd till forskning, utveckling och investeringar i alternativa gröna bränslen för transporter och industrin. Kostnaderna för att utveckla och producera biobränslen och vätgas i Sverige är generellt högre än för fossila bränslen och motsvarande importerade produkter, och tekniken behöver utvecklas ytterligare för att stå sig i konkurrensen.

Vidare anser vi att det behövs ett teknikneutralt forskningsstöd för att reducera flygets utsläpp. Utvecklingen för att minska flygets klimatpåverkan går visserligen framåt, med bränsleeffektivare tekniker, biobränslen och elflyg. De klimatpåverkande utsläppen minskar både under flygningen och vid tillverkningen av planen. Flygbranschen måste dock ges förutsättningar att investera i ny teknik, effektivisering, modernisering, flygsätt och drivmedel. Vidare måste omställningen av hela flyget, inte bara nationellt utan också globalt, accelerera med hjälp av stöd till forskning om och utveckling av ny teknik.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

46. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 18 och 39 samt

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 14 och 26 samt avslår motionerna

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 69 och 71,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6,

2020/21:3237 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 2,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 42 och 43,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13,

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 26.

Ställningstagande

Vi anser att ambitionen med energiforskningen ska vara att reducera Sveriges beroende av fossila bränslen och att utveckla den inhemska energiindustrin. På längre sikt kommer inte subventioner till enskilda energislag att lösa några problem. Miljövänliga och förnybara energislag måste enligt vår mening kunna hävda sig själva på marknaden. Sett utifrån att kärnkraften står för nästan hälften av landets elförsörjning har det statliga stödet till forskning på kärnteknikområdet under lång tid varit ytterst blygsamt. För att kunna uppnå ny, modern och ännu mer säker kärnkraft i Sverige anser vi att det också behövs en nationell kompetens, och för att åstadkomma detta behövs ökat stöd till kärnkraftsforskningen. Vi vill därför se satsningar på en statligt finansierad forskningsreaktor för fjärde generationens kärnkraft med syftet att kunna återanvända det använda kärnbränslet. Framtiden kräver ren energi till rimliga priser, och i det perspektivet måste forskningen på detta område prioriteras.

Vidare anser vi att Sveriges och Europas fokus inom klimatpolitiken bör riktas mot energiforskning med målet att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen. Att sänka utsläppen på klimatgaser utan att detta är kopplat till nya innovationer som kan stå på egna ben på en konkurrensutsatt marknad är kostsamt och påverkar jobb och välfärd både i Sverige och i övriga Europa negativt. Dagens förnybara energislag håller

vidare sällan måttet för att klara vare sig ekonomiska, tekniska eller miljömässiga hållbarhetsmål. Så länge detta är fallet kommer fossila bränslen att vara den dominerande energin i världen, framför allt för länder som gör en resa ur fattigdom mot förhållanden som mer liknar västvärldens. Det som på allvar skulle kunna åstadkomma sänkta utsläppsnivåer av klimatgaser menar vi är att Sverige och andra nationer lyckas konkurrera ut det fossila genom innovationer, framför allt inom energiframställning, teknik som sedan kan exporteras. Vi efterfrågar därför ett större fokus på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden.

När det gäller satsningar på forskning om solkraft i Sverige anser vi att den ska vara exportorienterad för marknader där potentialen för solkraft är mycket större och troligtvis naturligt kommer att utgöra en stor del av energisystemen. I delar av världen där man har väldigt mycket sol samtidigt som man använder energin till kylning och efterfrågan därmed är som störst när solen skiner kan solceller komma till sin rätt. I Sverige producerar solcellerna som bäst när behovet är som minst. Det innebär att solceller inte kan ersätta något annat i energisystemet eftersom det ändå måste finnas kapacitet för att möta efterfrågan på effekt de dagar på året då efterfrågan är som högst. Detta menar vi medför att man investerar i dubbel kapacitet, vilket knappast kan betraktas som vare sig miljövänligt eller samhällsekonomiskt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

47. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (C)

av Peter Helander (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6 och
avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 18 och
39,

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 14 och 26,

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 69 och 71,

2020/21:3237 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 2,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 42 och 43,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13,

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 26.

Ställningstagande

Energiområdet har pekats ut som ett område där det finns stora vinster med ett utökat nordiskt samarbete, både när det gäller förutsättningarna att hantera klimatomställningen och för att åstadkomma en tryggare energiförsörjning. En rad förslag på detta område har presenterats i rapporten Nordic Energy Cooperation, Strong today – Stronger tomorrow, som publicerades 2017. Vi menar att huvuddragen i den rapporten bör genomföras i så snabb takt som möjligt. Ett ökat samarbete kring forskning och högre utbildning som också ligger i linje med den nämnda rapporten anser vi också kan stärka den nordiska arbetsmarknaden och leda till att Norden blir mer attraktivt för studenter. Som ett led i det arbetet anser vi att de forskningsinstitutioner som finns under det nordiska samarbetets paraply på sikt bör knytas samman och ges möjlighet att bli ett samnordiskt nätverksuniversitet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

48. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 69 och 71 samt

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29 och

avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 18 och 39,

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 14 och 26,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6,

2020/21:3237 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 2,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 42 och 43,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 26.

Ställningstagande

Flyget svarar för en relativt liten men växande andel av de klimatpåverkande utsläppen. Det är därför viktigt att fortsätta arbetet för att minska flygets klimatpåverkan. Ambitionen på området bör vara hög och realiseras med hjälp av biojet och elflyg där även vätgas är en viktig komponent. Det är även angeläget att möjliggöra tillräcklig tillgång till biobränslen för flyget. Jag vill därför se en riktad satsning på forskning och utveckling i fråga om biobränslen för

flyget. Vidare anser jag att Energimyndighetens främjandeuppdrag gentemot hållbara biobränslen för flyg ska utvidgas till en satsning som omfattar forskning om och utveckling av elflyg.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

49. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 24 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3237 av Maria Nilsson m.fl. (L) yrkande 2 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 26 och

avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 18 och 39,

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 14 och 26,

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 69 och 71,

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 42 och 43,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13 och

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29.

Ställningstagande

Världens länder måste agera snabbt och kraftfullt för att begränsa den pågående temperaturhöjningen vid jordytan. Det finns mycket att göra utifrån befintlig kunskap, men tekniska innovationer och vetenskapliga landvinningar ökar sannolikheten för att omställningen bort från fossilsamhället verkligen lyckas. Därför är det viktigt att satsa på forskning och innovation. Den statliga forskningsfinansieringen på området finns framför allt hos Energimyndigheten som har i uppdrag att genomföra forskning för att uppfylla både de energipolitiska och de klimatpolitiska målen. Jag menar att den dubbla rollen gör verksamheten ineffektiv. Myndigheten ser det sedan många år som sin stora uppgift att hitta sätt att ersätta kärnkraften utan att äventyra leveranssäkerheten i elförsörjningen. Den uppgiften saknar dock koppling till uppgiften att motverka klimatförändringarna, vilket gör att omfattande resurser läggs på forskning som inte ger någon klimatnytta. Jag menar därför att Energimyndighetens forskning behöver förändras kraftigt. Fokus måste ligga på åtgärder som stabiliserar och på sikt sänker de skadliga klimatgashalterna i atmosfären. Vid prioriteringar bör möjligheten att sprida forskningsresultaten

globalt och betydelsen för svensk konkurrenskraft vara styrande. Vidare ser jag tre konkreta områden inom klimatforskningen som angelägna att prioritera framgent. Dessa områden är negativa utsläpp, kärnkraft och effektivare energilagring.

Jag anser vidare att det behövs mer forskning och utveckling kring ett fossilfritt elsystem där både förnybar elproduktion och kärnkraft spelar en viktig roll. Det behövs också mer forskning om hur samspelet mellan energislagen kan bli effektivt och hur energisystemet ska förse sektorer som inte kan elektrifieras med fossilfria bränslen. När de fossila bränslena försvinner integreras energisystemet för el, värme och bränslen till ett enda system där den viktigaste primärenergikällan är el. Effektiv omvändning av el till andra energibärare som vätgas, ammoniak och syntetiskt framställda kolväten kommer därmed att bli en viktig fråga. Staten bör därför stödja forskning om fossilfria energibärare.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

50. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (M)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 11 och 14 samt avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 25 och 26,

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 42,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 14 och 26 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi vill framhålla vikten av att Sverige har ett tryggt och pålitligt el- och energisystem. Hushåll och företag ska kunna räkna med en trygg energiförsörjning. Detta blir allt viktigare när elektrifieringen av samhället ökar. Under de kommande åren kommer dessutom elektrifieringen att öka ytterligare, inte minst inom transportsektorn och industrin. Med denna utveckling blir frågor om att kunna hantera hot, förstörelse, it-attacker och säkerhet allt viktigare. Vi har de

senaste åren sett allvarliga problem. Vi tänker på skandalen med Transportstyrelsens it-upphandling och de mycket allvarliga problemen med säkerheten vid Svenska kraftnät som uppmärksammades inte långt senare. Detta är händelser som vi menar allvarligt skadat Sverige. Med tanke på frågans vikt anser vi att det bör genomföras en bred kartläggning av risker samt nödvändiga säkerhetsåtgärder och att regeringen därefter bör återkomma till riksdagen med en åiterrapport och nödvändiga förslag.

Vidare anser vi att samtliga stöd som betalas ut till svensk energiproduktion bör ses över och att det bör genomföras en konsekvensanalys av stödets effektivitet. Inom ramen för Energikommissionens utredning gjordes en underlagsrapport som gick igenom samtliga stöd och beskattningar för olika former av elproduktion. Rapporten bidrog med en god jämförelse mellan olika kraftslag och utgjorde också ett bra beslutsunderlag. Den nya översynen bör innehålla en sådan uppdaterad analys av de olika kraftslagen och även en analys av stödets effekt för elmarknaden och målet om en trygg och fossilfri elanvändning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

51. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 25 och 26 samt

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 42 och avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 14 och 26,

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 11 och 14 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige är ett land med mycket torvmark. Av den förhållandevis ringa mängd torv som bryts i landet används en del för att producera energi. I Sverige klassas denna torv som förnybar vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter och då betraktas som en fossil energikälla. Vi anser att det är orimligt att

torv i Sverige ska klassificeras som ett fossilt bränsle eftersom landets förråd av torv hela tiden växer. Regeringen bör inom Sverige hantera torv som ett förnybart material och verka internationellt för att detta accepteras. Principen om att torvtäkter ska utföras med stor naturvårdshänsyn är bra, men detta bör kunna lösas med mer noggranna instruktioner, tillsyn och ett främjandeperspektiv från myndigheternas sida snarare än genom en besvärlig beslutsprocess.

Så länge elcertifikatssystemet finns kvar menar vi att torven ska klassas som förnybar. Samtidigt anser vi att regeringen bör verka inom EU för att torv från påverkade torvmarker ska behandlas på samma sätt som övriga bio-bränslen inom ramen för handeln med utsläppsrätter.

Vi anser vidare att regeringen bör utreda förutsättningarna för en ökad brytning av torv på opåverkad torvmark. Sammantaget skulle detta ge bättre förutsättningar för torvutvinningen i Sverige och kunna minska behovet av att importera fossila bränslen. Torven kan på detta sätt även fungera som en viktig sysselsättningsfaktor på landsbygden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

52. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (C)

av Peter Helander (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 14 och 26 samt avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 25 och 26,

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 42,

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 11 och 14 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

De svenska systemen för t.ex. fjärrvärme och biogas är världsledande, och på många andra områden har Sverige spjutspetsteknik som kan göra stor skillnad på miljöområdet samtidigt som det skapar exportintäkter. Svensk export av framtidens tekniker ger således inte bara fler jobb och företag inom Sverige utan bidrar till klimatnytta långt bortom landets gränser. Vi anser därför att investeringar i klimateffektiv teknik bör underlättas och regeringen bör därför ta fram ett mål om export av klimatsmart teknologi.

För att ytterligare öka Sveriges attraktivitet som innovationsland anser vi att regeringen bör se över möjligheten att utlysa innovationstävlingar för att driva utveckling på områden med mindre kommersiell kraft. Den pristävling som amerikanska stiftelsen Xprize anordnar kan utgöra inspiration i detta arbete. I det fallet utlyser det offentliga en prissumma för den första som lyckas med en viss innovation till ett förutbestämt pris. Xprize har i USA finansierat flera innovationer som syftar till att utveckla ett mer hållbart samhälle och är ett sätt för det offentliga att bidra till innovationskraft och investeringsvilja.

Vidare vill vi att det i enlighet med klimathandlingsplanen snarast införs en energideklaration för personbilar vid nybilsförsäljning. Detta kan bidra till att fler konsumenter kan göra medvetna val hos bilförsäljaren.

Avslutningsvis anser vi att regeringen ska se över tillgången till reservgeneratorer eftersom dessa kan bidra till ett mer flexibelt energisystem. Runt om i Sverige finns ett stort antal reservgeneratorer i t.ex. sjukhus, skolor och andra offentliga verksamheter men även i industrier och andra privata verksamheter med olika typer av reservkraft i händelse av strömavbrott. Reservgeneratorerna måste kontinuerligt testköras för att få fortsätta användas, och vi ser en möjlighet i att detta görs vid de få tillfällen per år när elsystemet är mer ansträngt. Utsläppen skulle inte öka eftersom utrustningen ändå måste testköras. Samtidigt skulle systemnyttan vara stor om de testas vid rätt tillfällen. Regeringen bör därför ge Svenska kraftnät i uppdrag att inventera tillgången på reservgeneratorer och utveckla ett system för hur dessa ska kunna integreras i exempelvis störningsreserven.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

53. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 16 och 17 samt avslår motionerna

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 25 och 26,

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 42,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 14 och 26,

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 11 och 14 samt

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Både energilagring och byggandet av förnybar energiproduktion som t.ex. solceller och vindkraft är beroende av olika mineral. Detta gör att behovet av vissa metaller och mineral ökar avsevärt. Jag anser att målet bör vara att dessa i framtiden i hög utsträckning ska komma ur ett cirkulärt system där de framför allt återvinns. Fram tills det målet är uppnått behövs det en översyn av hur dessa metaller och mineral kan brytas på ett hållbart sätt och med bra villkor för dem som arbetar med brytningen. Sveriges geologiska undersökning (SGU) har diskuterat hur en ökad brytning i Europa skulle kunna komma till stånd, men det finns samtidigt ett behov av att se över både vilka av dessa kritiska mineral som kan brytas i Sverige och hur det ska gå till. Jag anser därför att regeringen bör ge SGU i uppdrag att redovisa vilka av de kritiska mineral som behövs för omställningen som är tillgängliga i Sverige.

När det kommer till elnäten och elproduktionen menar jag att ett problem som finns i dag är att det förekommer blinda fläckar i form av platser vars potential inte utnyttjas. Ett annat stort problem anser jag är att vinsterna sällan kommer lokalsamhället och bygderna till del. Ett sätt att lösa båda dessa problem är enligt mig att se över möjligheterna till offentligt producerad energi utöver Vattenfall. Förslaget bör omfatta både statlig och kommunal nivå, men en utredning på statlig nivå bör vara första steget.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

54. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 25 (L)

av Joar Forssell (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 och avslår motionerna

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 25 och 26,

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 42,

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 9, 14 och 26 samt

2020/21:3484 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 11 och 14.

Ställningstagande

Jag anser att energianvändningen behöver tillåtas öka. Energi är en möjliggörare för ett rikt liv, och jag menar att ingen människas liv ska behöva begränsas på grund av brist på energi. Elektrifieringen av framför allt transportsektorn innebär en kraftig effektivisering av energianvändningen, men för att åstadkomma negativa utsläpp krävs en ökad energianvändning. Mer lagring av energi driver upp energianvändningen eftersom lagring alltid innebär energiförluster. Jag menar därför att det behövs en beredskap för en högre energianvändning. Energimyndigheten behöver därför i sitt scenarioarbete ta höjd för en utveckling där konsumtion av energi – inte bara el – ökar. Det är bara genom att ha en god beredskap som denna utveckling kommer att kunna genomföras hållbart.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

En nationell vätgasstrategi, punkt 17 (M, SD, V, KD)

Lars Hjärmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Birger Lahti (V), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD) och Eric Palmqvist (SD) anför:

Vi står bakom utskottets ställningstagande om att avstyrka förslag från bl.a. företrädare för våra respektive partier om att regeringen ska ta fram en nationell vätgasstrategi. Även om vi hade velat att regeringen agerat tidigare i frågan konstaterar vi att regeringen nu har gett Energimyndigheten i uppdrag att ta fram förslag till en strategi för vätgas och elektrobränslen. Vi ser därför ingen anledning för riksdagen att agera i nuläget. Vi vill dock här förtydliga att vi avser att fortsätta följa frågan för att vid behov återkomma till den.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Vattenfall i uppdrag att bygga mer vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med hur avkastningskravet för Vattenfall kan sänkas för att underlätta för investeringar i svensk vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta nationella planeringsmål för solel och solvärme och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag på vätgasstrategi och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge SGU i uppdrag att redovisa vilka kritiska mineraler som behövs och är tillgängliga i Sverige för omställningen och återkomma med en rapport och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheterna till offentligt producerad energi utöver Vattenfall och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:570 av Martina Johansson och Annika Qarlsson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det tillåtet att dra elledningar mellan hus så att man kan nyttja bästa läget för solceller och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det tillåtet att bygga solpark för egen konsumtion när eget tak inte är lämpligt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gränsen för när elen från solceller är för eget bruk och när man räknas som producent bör ses över för en ökad flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:660 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera svensk basindustri vid utformning av energipolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energipolitikens inriktning för att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål om att Sveriges elproduktion ska vara helt fossilfri och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål för effektivare energianvändning formulerat som att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP), och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenkraften och den småskaliga vattenkraftens betydelse och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för småskalig vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en utökad magasineringskapacitet för vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en långsiktig satsning på kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta fram en strategi för utvecklingen av nästa generations kärnkraft och utvecklingen av small modular reactors (SMR) och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 17 kap. 6 a § miljöbalken bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka konkurrenskraften för kraft- och fjärrvärmes och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsningar på forskning kring solkraft i Sverige ska vara exportorienterade och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en utbyggnad av stamgasnätet till våra jordbruksintensiva regioner och tillkännager detta för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att tillsätta en utredning om potentialen i att framställa biogas och gödningsprodukter av alger och tång och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ta fram en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybar i EU och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en ökad brytning av torv på påverkad torvmark och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en vätgasstrategi för Sverige och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en ny parlamentarisk utredning kring Sveriges energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energiforskning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn tagen till industrin och den svenska nationens behov och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom Sverige bör hantera torv som ett förnybart material samt internationellt verka för att detta accepteras och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:701 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en konkurrenskraftig och stabil energiförsörjning kopplad till gruvnäringens behov och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:720 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av uppdraget för statligt ägda Vattenfall AB och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en oberoende snabbutredning som analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för vidare drift samt vilken påverkan nedstängningen av Ringhals 1 får för utsläppen av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Vattenfall AB i ägardirektiv att stoppa den förtida avvecklingen av Ringhals 1 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Vattenfall AB inte ska åläggas några restriktioner när det gäller att planera, förbereda eller bygga ny kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges och Europas fokus inom klimatpolitiken bör riktas mot energiforskning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att större fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:732 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rimliga förutsättningar för biogasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:941 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en utvärdering av samhällsnyttan och kostnaderna för vindkraftsutbyggnaden i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att redovisa kostnaderna för den vindkraftsutbyggnad som hittills har gjorts och totalkostnaden när det är färdigutbyggt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:946 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett förtydligande av Vattenfalls ägardirektiv då det gäller energiproduktionen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:972 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tydlig plan och strategi för en utbyggnad av kärnkraften i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kärnkraften behövs och måste byggas ut för att klara framtidens elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:976 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att snarast inleda ett arbete för att svensk lagstiftning ska vara anpassad till reglering av småskalig kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:982 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Skaraborg till ett centrum för en ökad produktion, utveckling och användning av vätgas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att starta upp ett utvecklingsprojekt med målet att driva tågen på Kinnekullebanan med vätgas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:996 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens betydelse för klimatet och fossilfri energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1602 av Jörgen Grubb m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ett nytt kärnkraftverk i Barsebäck av modernaste slag, med tillräcklig effekt för att täcka elbehovet i Skåne de närmsta 50 åren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2079 av Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en nationell strategi för vätgasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2098 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2176 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en gemensam nordisk linje gällande energiproduktion och reglering av energimarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2254 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla fjärde generationens kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2626 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta målet om 100 procent förnybar elproduktion med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta etablering av kärnkraft även på andra platser än befintliga kärnkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för etablering av nästa generations kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2722 av Lorentz Tovatt (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för framtidens kraftvärme och värmeproduktion för att underlätta för lokal effektproduktion och stödtjänster och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för myndigheternas planering av vindkraftsetableringar så att dessa sker så strategiskt som möjligt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2724 av Lorentz Tovatt (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa lagstadgade energieffektiviseringar, en s.k. kvotplikt, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa myndigheters arbete för energieffektivisering samt underlätta för finansieringslösningar av industrins energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2725 av Lorentz Tovatt och Janine Alm Ericson (båda MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för energilager samt stödja framväxten av exempelvis vätgas, batterier och värmelager och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en övergripande utredning om biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen och för att säkra tillgången på biobränsle till flyget och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en riktad satsning på forskning och utveckling i fråga om biobränslen för flyget och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vätgasens potential för flyget bör beaktas i en övergripande svensk vätgasstrategi och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka forskningen avseende miljövänligt flyg och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2922 av Rickard Nordin m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar i klimateffektiv teknik bör underlättas och vill se mål om export av klimatsmart teknologi och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utlysa innovationstävlingar för att driva utveckling på områden med mindre kommersiell kraft och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utfasning av subventioner till fossila bränslen är en förutsättning för att

- nå klimatmålen och vill att man överväger en snabb utfasning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda arbetet med såväl elektrifiering av samhället samt ökad inhemsk produktion av biodrivmedel vilket också ökar svensk motståndskraft och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energideklaration ska införas på personbilar vid nybilsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vi bättre kan tillvarata den outnyttjade potentialen till inhemsk produktion av biodrivmedel med hög klimatnytta samt anta ett långsiktigt mål om att bli nettoexportör och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem 2040 och vill se en integrerad strategi som inkluderar mellan- och långsiktig energilagring samt nätbalansering och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett förnybart energisystem och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att bygga ut överföringskapacitet och satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät, ökad användarflexibilitet och energilagring och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i stället för att totalförbjuda solceller ställa krav på teknik såsom icke störningsfria optimerare och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillgången till reservgeneratorer, vilka bidrar till ett mer flexibelt energisystem, och tillkännager detta för regeringen.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna, utveckla och stärka lönsamheten för vattenkraften och dess viktiga roll i ett helt förnybart energisystem genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätt samt effektiva och proportionerliga miljöåtgärder med rimliga kostnader och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2943 av Magnus Ek m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det nordiska samarbetet kring energifrågor och forskning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem 2040 och vill se en integrerad strategi som inkluderar mellan- och långsiktig energilagring samt nätbalansering och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna, utveckla och stärka lönsamheten för vattenkraften och dess viktiga roll i ett helt förnybart energisystem, genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva och proportionerliga miljöåtgärder med rimliga kostnader, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3025 av Lars Püss m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en ny energiöverenskommelse för att möjliggöra fortsatt utveckling av svensk kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3237 av Maria Nilsson m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på klimatforskning som främjar omställningen från ett fossilsamhälle, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3242 av Arman Teimouri m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för kärnkraftsägarna att förlänga den planerade drifttiden för reaktorerna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en statlig utredare med uppdrag att se över regelverken i syfte att möjliggöra att små reaktorer och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga kan uppföras i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa 17 kap. 6 a § miljöbalken (1998:808) och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avgiftsstrukturen för kärntekniska anläggningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om formerna för regeringens tillståndsgivning för nya kärntekniska anläggningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta ned tiden för tillståndsgivningen för kärntekniska anläggningar och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att instruktionen till Energimyndigheten behöver förtydligas så att de målkonflikter som i dag finns där försvinner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten i allt sitt arbete ska behandla de fossilfria kraftslagen teknikneutralt och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten ska arbeta för att ta till vara kärnkraftens tillämpningar utöver elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Strålsäkerhetsmyndigheten ska skaffa sig beredskap att ta emot en ansökan om att bygga en liten reaktor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Strålsäkerhetsmyndigheten att anpassa sina föreskrifter så att små reaktorer, reaktorer med andra tillämpningar än elproduktion och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga effektivt kan uppföras och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Strålsäkerhetsmyndigheten uppdraget att utarbeta en kraftigt förenklad process för hur andra länders tygodkännanden av reaktorer, system och komponenter ska kunna accepteras i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Strålsäkerhetsmyndigheten uppdraget att aktivt arbeta för att reaktorer, system och komponenter godkända i en EU-medlemsstat ska kunna anses godkända i hela unionen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Strålsäkerhetsmyndigheten uppdraget att ta fram en process för en tidig dialog med reaktorleverantörer och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska arbeta för att frigöra kraften i kärnkraften som verktyg i det globala klimatarbetet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör gå med i Clean Energy Ministerial-initiativet NICE Future och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3301 av Mats Nordberg (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstatligande av hela Vattenfall inklusive de kraftverk där Vattenfall är huvudägare och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målen för Vattenfalls verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa Vattenfalls verksamhet utanför Sveriges gränser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva minst en reaktor i Ringhals vidare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Vattenfall ska planera för byggnation av ny kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera kraftledningskostnader i jämförelser mellan olika alternativ för byggnation av nya kraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att såväl förnybara energikällor som kärnkraft är viktiga för svensk elförsörjning och att Sverige ska ha en fossilfri elproduktion 2040 och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka användningen och produktionen av inhemska biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för långsiktiga och förutsägbara regler för förnybara bränslen på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i samband med översynen av direktivet för förnybar energi ska verka för att det inte innehåller restriktioner av andelen biodrivmedel från grödor som är hållbart producerade, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och utveckling av och investeringar i alternativa gröna bränslen för transporter och industrin och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om teknikneutralt forskningsstöd för att reducera flygets utsläpp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en gemensam, långsiktig och välfungerande inre marknad för biogas samt andra höginblandade förnybara bränslen och tillkännager detta för regeringen.

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kraftvärmeverkens betydelse och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3368 av Ulf KristerSSon m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för långsiktiga och förutsägbara regler för förnybara bränslen på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att den inhemska produktionen av biobränslen ökar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och utveckling av och investeringar i alternativa gröna bränslen för transporter och industrin och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett fungerande fossilfritt energisystem är avgörande för näringslivets konkurrenskraft och centralt för klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett energipolitiskt mål om 100 procent fossilfri energianvändning och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU ersätter målet för förnybar energi till 2030 med ett mål om fossilfri energi och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den svenska kärnkraften och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en analys av fortsatt drift av Ringhals reaktor 1 och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en färdplan mot nästa generations kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att vattenkraft – både små- och storskalig – värnas och utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för vätgas och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för kraft- och fjärrvärme och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3467 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en hållbar svensk biodrivmedelstillverkning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett energipolitiskt mål om 100 procent fossilfri energianvändning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den svenska kärnkraften och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omgående inleda ett arbete för fortsatt drift av Ringhals reaktor 1 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en färdplan för nästa generations kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla nästa generations kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra nödvändiga ändringar i miljöbalken i syfte att skapa möjligheter för små modulära reaktorer i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa Sveriges elnät och energisystem när det gäller hot, förstörelse och it-attacker och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över samtliga stöd som utgår till svensk energiproduktion samt genomföra en konsekvensanalys av stödets effektivitet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att vattenkraften, små- och storskalig, värnas och utvecklas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att politiska beslut om att värna och utveckla svensk vattenkraft får genomslag i praktiken i handläggningen hos berörda myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för kraft- och fjärrvärme och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för lagring av energi och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för vätgas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera energipolitikens inverkan på industrins konkurrenskraft på kort och längre sikt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta målet om 100 procent förnybar elproduktion med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en energikommission och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva vidare Ringhals 1 och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer för att utveckla standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en färdplan för framtidens kärnkraft som inkluderar forskning och frågan om pilotanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera kärnkraftslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmens och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en svensk vätgasstrategi och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om geotermisk energi och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på fossilfritt flyg och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten ska studera scenariot att konsumtionen av energi – inte bara el – i Sverige i framtiden kan komma att öka och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utfasning av fossila bränslen för processvärmeändamål och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommissionen behöver ta fram en plan för en snabb utfasning av

- ångmetanreformering av fossil gas för produktion av vätgas i hela Europeiska unionen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten behöver jobba aktivt med raffinaderierna för att fasa ut ångmetanreformeringen och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om produktion av biogas för att förhindra utsläpp av växthusgaser och övergödning och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den inhemska produktionen av biobränslen behöver byggas ut och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja forskning kring fossilfria energibärare och tillkännager detta för regeringen.
 27. Riksdagen beslutar att upphäva det energipolitiska målet, ”Målet år 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. Det är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.”, och i stället fastställa det energipolitiska målet att elproduktionen i Sverige ska vara 100 procent fossilfri.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om redovisning av koldioxidintensiteten i använd energi respektive el och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prognostisera och bedöma konsekvenserna av ändrade körmönster i vattenkraften till följd av en ökande andel väderberoende elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att föra dialog med de boende längs älvarna och tillkännager detta för regeringen.
 38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av torv, kol, olja och gas i fjärrvärmeproduktionen ska upphöra och tillkännager detta för regeringen.
 39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fossila bränslen för uppvärmningsändamål ska fasa ut och tillkännager detta för regeringen.
 40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatarbetet ska vara överordnat energieffektiviseringen och tillkännager detta för regeringen.